

SKAUT

SKAUDIJUHI

KÄSIRAAMAT

SKAUDIJUHI KÄSIRAAMAT

Väljaandja: Eesti Skautide Ühing

Koostajad: Sigrid Kuuse ja Monika Ojala

koostöös ESÜ skaudijuhtide ja töötajatega

Kujundus, küljendus, illustratsioonid:

Ats Piir, Mi ART OÜ, www.miart.ee

Pildid: Monika Ojala, Lauri Lindoja, Kersti

Ehandi, Mihhail Tint, Jane-Ly Tammekivi,

Siimon Haamer, Kadi Sagor, Maimu

Nõmmik, Johanna Nahku

Trükk: Trükiviis OÜ

Tallinn 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS SKAULTLUSESSE	4	SKAUTIDE SÜMBOOLIKA	104
SKAULTLUSE AJALUGU	8	Skaudiliilia	105
Skaulus Eestis	11	Skaudi käepigistus	106
TÕENDUSPÕHINE SKAULTLUS	16	Hundutervitus	106
SKAUTLIK MEETOD	20	Skauditervitus	107
Turvaline ja toetav keskkond	23	Kaelarätt	108
Töötus ja skaudiseadused	24	Sõbrasõlm	108
Tegutsemine looduses	26	Eesti skautide hümn	109
Õppimine tegevuse kaudu	27	Skaudivorm	110
Salgasüsteem	27	Skautide tseremooniad	112
Isiklik areng	28	HUNDU- JA SKAUDIOSKUSED	116
Sümboolne raamistik	28	Tasemed	118
Juhtimiskogemus ja vastutustunne	29	Nõuded	119
SALGASÜSTEEM	30	Väljatöötatud hunduoskused	120
Salga suurus	33	Väljatöötatud skaudioskused	124
Salga reeglid	34	Skaudioskuse hindamine	206
Salgajuht	34	SALGA ALGATAMINE	208
Salga identiteet	35	SKAUTIDE JUHTIMINE	216
NOORTEPROGRAMM	36	NOORTE TURVALISUS	220
Programmitsüklid	38	Kiusamine ehk vägivald	222
Planeerimine	39	Vanuselised iseärasused	229
Teostamine	40	Mõtlemise areng	229
Hindamine	41	Tunnete areng	230
Hindamistehnikad	42	Vanusegruppide eesmärgid	
Mängulised meetodid seikluste hindamise		skaudijuhile	232
läbiviimiseks	44	Erinevuse aktsepteerimine	238
Hundu (vanus 6–10)	48	Probleemsete olukordade lahendamine	241
Skaut (vanus 11–14)	52	Esmased käitumisviisid ja nende	
Vanemskaut (vanus 15–17)	55	lahendamine	241
Rändur (vanus 18–26)	59	Teisesed käitumisviisid ja nende	
ISIKLIK TEEKOND	62	lahendamine	242
ARENGUVALDKONNAD JA VÄLJUNDID	66	Käitumise tagajärg ehk „karistus“	243
Vaimne (intellektuaalne) areng	72	MASLOW' MOTIVATSIOONITEOORIA	244
Emotsionaalne areng	77	SOOVITUSI SKAUDIJUHILE	246
Sotsiaalne areng	82	EESTI SKAUTIDE UHING	248
Kõlbeline areng	87	RAHVUSVAHELINE SKAULTLUS	252
Ihuline (füüsiline) areng	92	WOSM	253
TUNNUSTAMINE	96	WOSMi programm	256
Hundud	97	Välislaagrid	256
Skaudid ja vanemskaudid	98	Toetused	259
Skaudijuhid	99	KASUTATUD KIRJANDUS	260

SISSEJUHATUS

SKAUTLUSESE

SKAUTLUSE EESMÄRK...

on pakkuda noortele rõõmu seiklustest ja isetegemise eduelamustest turvalises ja võimestavas keskkonnas ning aidata kaasa noorte kasvamisele aktiivseteks ja täisväärtuslikeks ühiskonnaliikmeteks. Pakume noortele füüsiliselt, intellektuaalselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ning kõlbeliselt arendavat tegevust, et nad õpiksid kasutama oma täit potentsiaali ja panustaksid vastutustundlike kodanikena ühiskonna arengusse. Need viis arenguvaldkonda on noorteprogrammis (vt Skautlik meetod) olulisel kohal, sest noorte iga tegevus/seiklus tuleb mõtestada ja siduda arenguvaldkondades seatud eesmärkidega.

MIDA ME TEEME?

Muudame skautluse kaudu maailma paremaks.

KUIDAS ME TEEME?

Skautliku meetodi (vt lk 20) ja programmi-tsüklite kaudu (vt lk 38).

MIKS ME TEEME?

Et jõuda skautluse eesmärkides seatud tulemusteni.

SKAUTLUS ON...

- **haridus terveks eluks** – skautlus täiendab koolis ja kodus saadud teadmisi. Skautlus aitab ennast tundma õppida, tekitab soovi uurida ja avastada tundmatut ning süvendab omandatud teadmisi.
- **noorteliikumine** – skautlus on liikumine, mis ajaga kaasas käies kohandub ühiskonna ja noorte vajadustele, et toetada igakülgset nende arengut.
- **üleilmse haardega** – skautide maailmaorganisatsiooni kuulub üle 170 riigi skaudiorganisatsiooni ja skautlikud noorteorganisatsioonid tegutsevad veel lisaks enam kui 50 riigis ja territooriumil.

-
kasvavas järgus – skautluse kasv pole peatunud alates selle asutamisest 1907. aastal. Tänapäevaks on rohkem kui 40 miljonit liiget, nii poisse kui ka tüdrukuid. Liikmete arv on kahekordistunud viimase 20 aasta jooksul ning suur osa kasvust on toimunud arengumaades.
-
liikumine kõigile – vastavalt skautluse asutaja Robert Baden-Powelli püstitatud eesmärgile, reeglitele ja meetoditele on skautlus avatud kõigile, olenemata nende rassist, soost, päritolust, usulistest veendumustest jms.
-
eesmärgiga ajaviide – õpetlike ajaviiteprogrammide kaudu täiendab skautlus oma eesmärki, aidates kaasa noorte füüsilisele, vaimsele, sotsiaalsele, kõlbelsele ja emotsionaalsele arengule.
-
täiskasvanute toetav roll – võimalus aidata noori ning seejuures toetada põlvkondadevahelist üksteisemõistmist.
-
vabatahtlik tegevus – noorte ja täiskasvanute liitumine toimub vabatahtlikult, nende omal soovil.
-
mittepoliitiline liikumine – skautlus ei ole seotud ühegi poliitilise maailmavaate ega organisatsiooniga, kuid julgustab olema aktiivne kodanik ja soosib aktiivset osalust ühiskondlikus ja kogukondlikus tegevuses.
-
noorteprogramm, mis tugineb mõtestatud ja eesmärgistatud ühistegevusele skaudiüksustes, osalusele piirkondlikel, üleriiklikel ja rahvusvahelistel skaudiüritustel ja koolitustel ning iseseisvale enesearengut toetavale tegevusele.
-
eluvärs kogu eluks – noorena või ka täiskasvanuna skautluses omandatud väärtushinnangud, oskused ja teadmised jäävad kogu eluks ning aitavad kaasa, et saavutada skautluse globaalset eesmärki – muuta maailm paremaks.

Skautid on tihti kaasatud kogukondlike probleemide lahendamisesse. Nad teevad koostööd sõprade, naabrite, ümbruskonna, juhtide ja organisatsioonidega. Mõned teevad koostööd isegi mitmekeelsete korporatsioonidega arengu- ja tööstusmaades, et suurendada positiivset mõju probleemide lahendamisel.

EESTI SKAUTIDE ÜHING TUGINEB OMA TEGEVUST KORRALDADES JÄRGNEVATELE VÄÄRTUSTELE JA JULGUSTAB NOORI:

- eristama õiget valesst ning mõistma oma tegude mõju endale ja teistele;
- väärtustama inimsuhteid – perekonda, sõprust, kogukonda;
- eristama asjade materiaalselt ja tegelikku väärtust;
- mõistma hariduse tähtsust ning kasulikkust;
- elama aktiivselt ja tervislikult;
- mõistma ja austama oma kultuuri ning lugu pidama teistest kultuuridest;
- olema enesekindel oma tõekspidamiste osas, aga ka valmis nende üle järele mõtlema ja vajadusel neid muutma;
- kuulama ja austama teisi ning olema avatud nende ideedele ja tõekspidamistele;
- olema aus iseenda ja oma võimete suhtes;
- raskustele mitte alla andma ning oskama vajadusel nõu ja abi küsida;
- olema võimeline tegema valikuid ja seadma sihte;
- olema innukas ja võimeline looma uusi ideid ning planeerima nende elluviimist;
- alati panustama parimasse, kartmata ebaõnnestumist;
- reageerima ebaõiglusele ja ebavõrdsusele ja aitama luua õiglast maailma;
- olema oma ühiskonda ja kogukonda väärtustav liige ning aitama neid, kes abi vajavad;
- hoidma keskkonda, mis meid ümbritseb;
- toetama puudega, erivajadustega, rahvusvähemustest pärit noorte kaasamist ja lõimumist ühiskonda;
- seisma laste ja noorte õiguste ja turvalisuse eest.

SKAUTLUSE

AJALUGU

SKAUDILIIKUMINE SAI ALGUSE INGLISMAALT...

ning selle loojaks oli Briti armee kindral Robert Stephenson Smyth Baden-Powell (skaudinimega B-P /bii-pii/) (22.02.1857 Inglismaa – 08.01.1941 Keenia). B-P õppis noores eas Londoni Charterhouse'i koolis ning tegeles muusika, näitlemise ja joonistamisega. Kui B-P kolis Londonist väikelinna Surrey'sse, armus ta ümbritsevasse loodusesse ning kodu lähedal asuvas metsas õppis selgeks nii mõnegi looduses vajamineva oskuse, mida hiljem rakendas ka skautlikus tegevuses.

Robert Stephenson Smyth Baden-Powell

Sõjaväelase elukutse viis B-P mitmetesse maailma paikadesse nagu India, Lõuna-Aafrika ja Afganistan. Teenistuskäigu jooksul kogutud tarkustest kirjutas ta aastal 1899 kirjutas ta sõjaväe luurajatele käsiraamatu “Aids To Scouting” (scout – luuraja), mille abil õpetati sõduritele ellujäämise ja matkamise baasteadmisi. Ootamatult suure populaarsuse võitis aga sama raamat noorte seas – poisid üle Inglismaa hakkasid oma mängudes kujutama Buuri sõda ja mängima luuremänge. Nimetatud teos sai käsiraamatuks ka Inglismaal tegutsenud sõjaväelisele poisteorganisatsioonile Poiste Brigaad. Oma kirjutise populaarsusest noorte hulgas ja Poiste Brigaadi muljetavaldavast tegutsemisest sai B-P õhutat uue raamatu kirjutamiseks, sedapuhku soovis ta selle juba poistele kirjutada.

Sõjaväes juhtival kohal teenides oli ta kogenud, et ainult käsuga ei õnnestu inimestes kindlat iseloomu kasvatada ning on peaaegu võimatu ümber kujundada täiskasvanud inimese maailmavaadet – seega otsustas ta oma kavandatava kasvatussüsteemi suunata lastele, et neist kujuneksid igati väärt kodanikud. Kuid tema kogemused olid pärit sõjaolukordadest, sellise raamatu kirjutamiseks aga oli vaja minna poiste hulka. Nii koondaski ta enese ümber paarkümmend Inglise poissi erinevatest ühiskonnaklassidest ja viis nad 1907. aasta suvel ühele Inglismaa pisisaarele (Brownsea saar), kus korraldas esimese skautide laagri. Tegevuse põhimõtteks sai õppimine tegevuse kaudu (ingl learning by doing). See üritus läks igati korda ja juba enne uue raamatu ilmumist levis teade õnnestunud poistelaagrist üle Inglismaa ning kõik seiklushimulised poisid tahtsid hakata skautideks.

1908. aasta kevadel ilmus Baden-Powelli sulest kuue eraldi peatükina trükitud raamat “Skautlus poistele” (ingl “Scouting for Boys”). Raamat osutus menukaks ning Inglismaal võeti laialdaselt kasutusse B-P soovitusel. 1909. aastal toimunud kogunemisel osales ligikaudu 11 000 skauti. Võib öelda, et raamat on igihaljas, s.t on edukalt kasutatav ka tänapäeval. Kiiresti tõlgiti see ka teistesse keeltesse ja nii saadi uudest noorsooliikumisest aimu ka teistes maades. Ilmuma hakkas ka ajaleht Skaut (ingl “The Scout”).

Skautliikumise tekkis üha juurde ja B-P veendus, et skautliikumise tegeledes suudab ta ühiskonnale kasulik olla kui sõjaväelasena, nii otsustas ta tegevuse ohvitseri ameti maha panna ja anda kogu oma jõu uue ja elujõulise organisatsiooni loomisele.

Järgmisel, 1909. aastal lõi B-P oma õe Agnese (ja hiljem ka oma abikaasa Olave) abiga tüdrukutele “oma skautluse” – gaidluse (guide – juht, teed näitama). Tol ajal kehtinud tavade järgi ei olnud võimalik poisid-tüdrukuid samasse organisatsiooni ühendada. Nüüdseks on need piirid kadunud ja soolist vahet ei tehta ning skautiorganisatsioonidesse võivad kuuluda mõlemast soost isikud, juhul kui asukohamaa organisatsioon pole teisiti sätestanud (näiteks religioossete tavade pärast Indias). Skautlus levis lühikese aja jooksul paljudesse maadesse, jõudes sealjuures üsna kiiresti (1912. aastaks) ka Eestisse.

SKAUTLUSE ARENDAMINE JA LAIENDAMINE:

1916

Skautluse noorim
aste: hundud,
klassikaliselt
8-12-aastased poisid.

1918

Skautlusest välja
kasvanud poistele:
vanemskautlus,
16-20-aastased noor-
mehed.

1925

Händiköp-skautlus,
mõeldud kehaliste
puuetega poistele.

“ Kord skaut – alati skaut! ”

– B-P

1920. aasta augustikuus kogunesid skautide esindajad paljudest maadest Londonisse, et osaleda esimeses skautide maailmalaagris ehk maailmajamboreel, kus võeti sihiks luua ülemaailmne skautide organisatsioon. Kahe aasta pärast, 1922. aastal tuldi kokku Pariisis ning moodustati WOSM (ingl World Organization of the Scout Movement), asutajaliikmete seas oli ka värskelt iseseisvunud Eesti. B-P valiti sealsamas maailma peaskaudiks. 1929. aastal omistas kuningas Georg V Baden-Powellile paruni tiitli ja B-Pst sai sellega Lord of Gilwell.

Skaudiliikumisest on saanud maailma enimtuntud ja -tunnustatud noorteliikumine, millest on aegade jooksul osa saanud üle 500 miljoni inimese. Seda enamasti nooremas eas, kuid on ka neid, kes on aktiivselt skautluse juurde jäänud kogu eluks. B-P-lt pärineb ka ütlemine: “Kord skaut – alati skaut!”

SKAUTLUS EESTIS

Eesti skautluse rajajaks loetakse Anton Õunapuud, kes sai tuntuks Tallinna Reaalkooli ja Tallinna Kommertsikooli võimlemisõpetajana ning oli tegev juba aastal 1911 Eesti ajakirjanduses. Peterburi Teataja avaldas artikli skautlusest. Skautlusega oli ta lähemat tutvust teinud Helsingi Ülikooli juures õppides ja Soome skaudiliikumisega kokku puutudes. Esimene Eestis tegutsenud skaudiüksus asutati 1912. aastal Pärnus, kus tegevus toimus osaliselt vene keeles, sest sel ajal oli Eesti Vene tsaaririigi osa. Rahvusliku ja eestikeelse skautluse alusepanijaks peetakse niisiis Anton Õunapuud.

Anton Õunapuud

Anton Õunapuu sündis 7. novembril 1887 Vändras talupoja peres. Koolis käis ta Vändras kuni 16. eluaastani. Kui algas Vabadussõda, läks Anton Õunapuu rindele ja sõdis Kalevi Maleva koosseisus ja langes Vabadussõjas. Eesti vabaduse eest võitles rindel kokku umbes 50 skauti, üheksa neist hukkus.

1912. aastal Pärnus alustanud skaudiüksuses oli kuni 30 skauti ja see koosnes poistest vanuses 12-17 eluaastat. Koondused toimusid vähemalt kord nädalas; suhtluskeel oli vene keel, kuid omavahel räägiti ka eesti ja saksa keeles. 1917. aastal pommitasid sakslased Pärnut ja gümnaasium, kus poisid õppisid, evakueeriti. Seetõttu lõppes sealne skautlik tegevus, mis oli kestnud viis aastat.

Sporadiselt Kalevi liikmed, Kalevlaste Maleva organiseerijad õppusel Vabadussõja alguses, detsembris 1918 Lasnamäel. Vasakult Otto Tief, Anton Õunapuu, Leopold Tõnson, Johan Triumph ja Konstantin Pomerants.

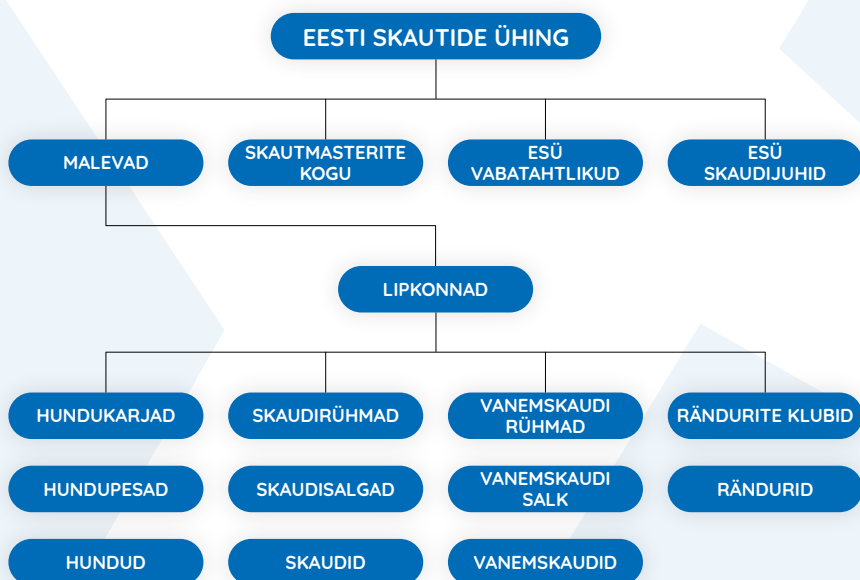
Kui skaudile anda kätte selline numbrite, tähtede ja sümbolite kood (58°37'17.8"N 24°56'05.2"E), siis usutavasti lühema või veidi pikema pusimise peale teab ta täpselt, kuhu minema peab. Et veidi lihtsustada ning avada selle "koodi" tausta, siis just seal, Vändras, asub Eesti skautluse rajaja Anton Õunapuu kodukoht, kuhu on teretulnud kõik skaudid ja skaudisõbrad. Sellel alal on võimalik teha väiksemat lõket, telkida ning miks mitte mõni vahva lipkonna laager korraldada.

Anton Õunapuu mälestustahvel.

Eesti Skautide Malev loodi 1921. aastal. 1922. aasta juulis koguneti Pariisi konverentsile, kus asutati Skautide Maailmaorganisatsioon (ingl World Organization of the Scout Movement ehk WOSM), mille üheks asutajaliikmeks oli Eesti Skautide Malev. Seoses Eesti okupeerimisega Nõukogude Liidu poolt 1940. aastal keelustati skautlik liikumine Eestis. Skautlus taastati Eestis 1988. aastal, 1989 taastati Eesti Skautide Malev ning loodi Eesti Eetser-Skautide Ühendus. 10. juunil 1995 asutati Eesti Skautide Ühing (ESÜ), kes 1996. aastal võeti Skautide Maailmaorganisatsiooni liikmeks. Osa Eesti Eetser-Skautide Ühenduse liikmetest liitus Eesti Skautide Ühinguga ja Eesti Eetser-Skautide Ühenduse tegevus suundlopetati 1999. aastal. 2006. aastal ühines Eesti Skautide Malev Eesti Skautide Ühinguga. Eesti Skautide Ühing on 1940. aastani tegutsenud Eesti Skautide Maleva järpidevuse kandja.

Eesti Skautide Ühingu liikmeskonna moodustavad vastavatesse üksustesse koonduvad liikmed ning üksikliikmed, järgides ESÜ põhikirja ning liikmeskonna erijuhendit.

ESÜ piirkondlik üksus on ühe maakonna või kokkuleppeliselt mitme naabermaakonna või väiksema regiooni üksuste kogum või üksik üksus, mis kuulub otse ESÜsse.

ESÜ LIIKMETEKS ON:

- hundud – 6–10-aastased poisid ja tüdrukud, kes on andnud hundulubaduse;
- skaudid – 11–14-aastased poisid ja tüdrukud, kes on andnud skauditöötuse;
- vanemskaudid – 15–17-aastased noormehed ja neiud, kes on andnud skauditöötuse;
- rändurid – 18–26-aastased noormehed ja neiud, kes on andnud skauditöötuse;
- ESÜ vabatahtlikud – 27+ aastased isikud, kes aitavad läbi viia ESÜ tegevusi vabatahtlikkuse alusel ja on astunud ESÜ liikmeks. ESÜ vabatahtlikuks nimetatakse ka täiskasvanuid, kes ei ole astunud ESÜ liikmeks, aga on sõlminud ESÜ üritusel abistamiseks vabatahtliku lepingu;
- ESÜ skaudijuhid – skauditöötuse andnud vähemalt 16-aastased ESÜ liikmed, kes on registreeritud ESÜ juhatuse poolt ESÜ põhitegevuse läbiviijana.

ESÜ LIIKMED MOODUSTAVAD JÄRGNEVAD ÜKSUSED:

- ▲ hundupesa – 5–9 hundut;
- ◆ hundukari – 2–4 hundupesa;
- ▼ skaudisalk – 5–9 skauti;
- ◆ skaudirühm – 2–4 skaudisalka;
- ▲ vanemskaudi salk – vähemalt 5 vanemskauti;
- ▼ vanemskaudi rühm – 2–4 vanemskaudi salka;
- ◆ rändurite klubi – vähemalt 5 rändurit;
- ▶ lipkond – 1 kari + 1 rühm + 1 klubi või vähemalt 2 erinevat ülaltoodud (hundupesa ja -kari, skaudisalk ja -rühm, vanemskaudi salk ja rühm ning rändurite klubi) üksustest;
- ▶ skautmasterite kogu (SKM) – moodustavad kõik skaudijuhid, kellele on omistatud skautmasteri või nooremkaudmasteri nimetus (Skautmasterite Kogu kuulub iseseisva struktuuriüksusena ESÜ juurde, tegutsedes oma kodukorra alusel, mis kinnitatakse ESÜ üldkogu poolt);
- ▲ malev – suurim piirkondlik üksus, kuhu koonduvad ühe maakonna või kokkuleppeliselt mitme naabermaakonna üksused. Maleva saavad moodustada vähemalt 2 lipkonda või 1 lipkond + vähemalt 1 üksus (hundupesa ja -kari, skaudisalk ja -rühm, vanemskaudi salk ja vanemskaudi rühm ning rändurite klubi).

TÕENDUSPÕHINE

SKAUTLUS

SKAUTLUS ON LAHE!

Skaudina saan avastada maailma ja skautlus annab mulle väga palju positiivset! Nii arvab ja tunneb ilmselt enamus skautidest. On see vaid tunne või tõestatud teadmine?

Tõenduspõhisus ehk (teadus)uuringutes saadud teadmiste/ tõenduste põhinemine erinevate tegevuste ja programmide planeerimisel on tänases ühiskonnas kasutusel pea kõigis eluvaldkondades ja nii ka noorsootöös. Skaudiorganisatsioonis noortele suunatud tegevusi planeerides saame tugineda nii skautliku liikumise enam kui 100-aastase ajaloo vältel välja kujunenud traditsioonidele, kuid peame skaudijuhtidena mõtlema ka sellele, kas meie plaanitud tegevused on tõendatult toimivad ja tõhusad ning skautluse eesmärgi põhised ka täna ja just neile noortele, kes osalevad meie organisatsiooni tegevuses. Skautluse eesmärgi üheks võimalikuks sõnastuseks on: “Luu noortele mitmekesine ja turvaline keskkond, mis annab julguse end proovile panna, leida üles oma tugevused, eakohaselt vastutada ja olla aktiivsed, hästi toime tulevad ja erinevustesse sallivalt suhtuvad kogukonna liikmed.” **Üritusi, tegevusi, aasta tegevuskavasid planeerides ja läbi viies tuleb skautluse eesmärgid alati meeles hoida ja ka mõõta, kas senine tegevus on eesmäärke täitnud ehk siis saada kinnitus, et skautlus on tõenduspõhiselt tõhus noorte arengut toetav ja positiivseid seiklusi ning rõõmu pakkuv noorteliikumine.**

Võimalus ja ülesanne oma tegevust analüüsida ning koos noortega skautliku tegevuse olemuse ja mõju üle mõtteid vahetada peaks olema praktikas kasutusel nii üksuse, ürituste kui Eesti skaudiorganisatsiooni kui terviku tegevuse hindamisel ja olema tuleviku tegevusplaanide tegemisel üheks sisendiks. Seega skaudijuhina tasub mõelda, kas ja kuidas koguda oma üksuse või korraldatud ürituse/laagri kohta noortelt tagasisidet, et õppida ja teha parim selleks, et skautluse raames tehtu vastaks parimal moel noorte ootustele ja ka skautluse eesmärkidele.

Tõenduspõhine tegevus on kindlasti ka otsekui kvaliteedimärk ühe organisatsiooni jaoks, tõestades nii noortele, lapsevanematele kui tegevuse toetajatele ning rahastajatele, et tegu on mõtestatud ja tõsiselt võetava organisatsiooniga, mille tegevuses osalemine või toetamine on väärtuslik.

Mitmel pool maailmas on läbi viidud skautluse mõju uuringuid ja näiteks Suurbritannias läbi viidud uuringus jõuti tulemuseni, et 91% vabatahtlikest ja 88% noortest, kes osalesid skaudiorganisatsiooni tegevuses, tõdesid, et skautlus on aidanud arendada nende võtmeoskusi (sh meeskonnatöö, juhtimine, teistega arvestamine, kodanikuaktiivsus). 97% vabatahtlikest ja 92% noortest leidis, et skautlus on arendanud nende suhtlemisoskust/sotsiaalseid oskusi. (The Impact Assessment of The Scout Association, Public and Corporate Economic Consultants, February 2011)

Taaskord Suurbritannia näitel leidis 78% noortest, et tänu skautlusele on neil elus olnud enam võimalusi, kui nad on jõudnud ellu viia, 74% oli väga nõus või pigem nõus, et tänu skautlusele tunnevad nad end edasistes töötütingutes kindlamalt/on konkurentsivõimelisemad, ning 91% oli väga nõus või pigem nõus, et skautluses on õpitud oskusi, mis elus edaspidi kasuks tulevad. (Changing lives, Strengthening Communities; The Scout Association's 2017 Impact Report)

Skautluse sotsiaalmajandusliku mõju osas aga leiti Hollandi skaudiorganisatsiooni näitel, et skautlus aitab Hollandi ühiskonnal kokku hoida 160 miljonit eurot aastas tänu oma vabatahtlikul tööil põhinevale hariduslikule noorteprogrammile, mõjutades nii noorte kui vabatahtlike tervisekäitumist, töö- ja sotsiaalseid harjumusi. (Oms impact rapport voor Scouting Nederland maakt indruk. 2013)

Need on vaid kolmest uuringust esile toodud skautluse positiivset mõju tõestavad faktid. **Põnevaid ja inspireerivaid teadmisi skautluse mõjust noorele ja ühiskonnale on võimalik lugeda paljudest skautluse mõju uuringutest.**

2019-2020 viis ka Eesti Skautide Ühing koostöös Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi teadlastega läbi mõju-uuringu, mille tulemusel saime kinnitust, et skautlusel on mitmekülgne positiivne mõju noorte arengule. Skautlusega seotud noored ja lapsevanemad tõid esile skautluse kaudu arendatavaid oskusi ja pädevusi, mis vastavad igati tänapäevastele käsitlustele noorte arenguvajadustest ning ka nn tulevikutöö oskustele nagu sotsiaalne intelligentsus, kultuuridevaheline kompetentsus, aga ka loovus ja kohanemisvõime, arendades mõtestamisvõimet ja oskust oma tegevusi eesmärgipäraselt kavandada ning kommunikeerida. Skautluses nähakse positiivset mõju enesearengule, enesetõhususele ja vajalike teadmiste ning oskuste omandamisele, mis tulevad kasuks edasises elus. Tartu Ülikooli teadlased tõdesid uuringuraportis, et skaudiliikumine, mis on saanud alguse enam kui sajand tagasi, on väga heas kooskõlas kõige kaasaegsemate arusaamadega noorte arengu põhimõtetest.

Teadadolevalt on noorteorganisatsioonidel, mis suudavad pakkuda noortele inimestele nende koolivälisel ajal kõige laiemas mõttes hariduslike eesmärkidega ja täiskasvanud juhendajate poolt toetatud pikaajalisi vaba aja veetmise programme, kõik eeldused tuua kaasa positiivseid muutusi noorte inimeste arengusse. Küsimus, kas skaudiorganisatsioon, mille tegevusprogramm tugineb meetoodilisele ja noore arengut mitmekülgsele toetavale lähenemisele, ka tegelikkuses oma eesmärgi täidab, oli selle uuringu ajendiks. Saime teada, et skautlus kujundab aktiivset eluhoiakut, soodustab ja süvendab sotsiaalsete sidemete kujunemist ja püsimist, luues mõnel juhul lausa sõpruskonna ja sotsiaalse tugivõrgustiku kogu edasiseks eluks. Oluline on ka see, et skautlikus tegevuses osalemine arendab koostööd ja -toimimist teiste inimestega, aitab panustada erinevatesse kogukondlikesse tegevustesse, laiendab arusaama maailmast ning avardab võimalusi oma koha leidmiseks ning oma potentsiaali realiseerimiseks tulevikus.

Need kõik kokku on tulemused, mis on nii innustuseks kui tunnustuseks kõigile skaudijuhtidele, kes skautlikku tegevust noortele korraldavad, ning muidugi ka kinnituseks, et 100-aastase traditsiooniga ja globaalselt enam kui 50 miljonit liiget tegevusse haarav noorte skautlik liikumine on Eestis aja- ja asjakohane ka täna.

SKAUTLIK

MEETOD

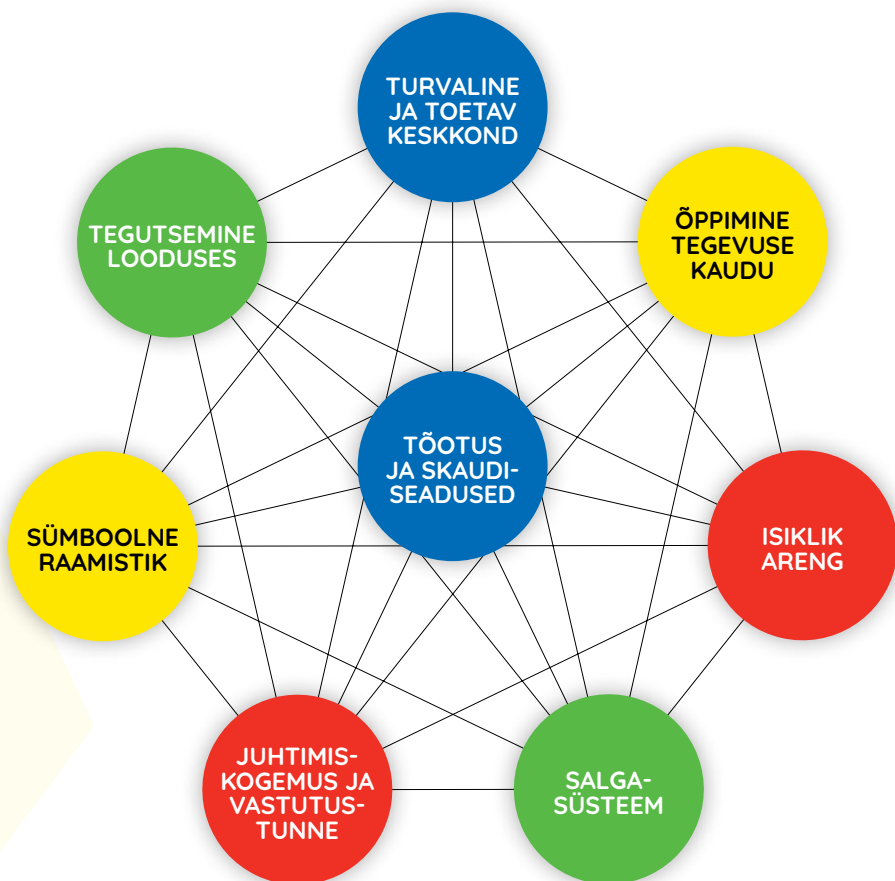
ME JULGUSTAME JA TOETAME...

noorinende füüsilises, vaimses, emotsionaalses, sotsiaalses ja kõlbelises arengus, et neil oleks võimalik saavutada oma täielik potentsiaal. Selleks toimuvad regulaarselt iganädalased koosolekud/koondused, kus tegutsetakse väikestes gruppides – vanusepõhistes salkades. Sellises salgas tunneb iga noor end osana millestki suuremast, õpib turvalises ja toetavas keskkonnas täiskasvanu toetusel. Salgas tegutsemise kaudu julgustame noori juba väga varakult võtma eakohast vastutust ja ise oma mõtteid salgaga koos ellu viima. Vabatahtlik skaudijuht suunab noori tegevuse kaudu õppima. Näiteks selle asemel et rääkida, mis probleemid on kas kogukonna või ühiskonna tasandil Eestis, lähevad noored ise kohale ja võtavad midagi jõukohast ette, näiteks puhastavad kohalikku parki või sisustavad enda lemmikute seltskonnamängudega kohaliku lastekodu laste õhtut. See, kuidas noored tegevusprogrammis märgitud oskusteni jõuavad, oleneb noorte endi valikutest ja huvidest. Paljud meie programmilised eesmärgid suunavad noori tegutsema looduses – skautliku tegevuse kaudu õpivad noored muuhulgas, kuidas ilmale vastavalt riietuda, kuidas veeta looduses lõbusalt ja sisukalt aega. Kõike seda toetab skautluse sümboolne raamistik – ühtekuuluvustunnet arendavad traditsioonid ja kombed, mängulisus ning loominguline lähenemine. Kõiki skaute maailmas seob ühine töötus ja skaudiseadused – iga skaut lubab teha parima, et austada ennast, oma kaaslast ja kodumaad. Skaudid püüavad juba alates 6. eluaastast teha iga päev midagi head, et anda täiendav panus ühiskonda.

Selle kõige saavutamiseks valivad noored oma salgas täiskasvanud skaudijuhi toetusel igaks kokkusaamiseks ühe programmilise eesmärgi ning otsustavad, kuidas nad selleni jõuavad. Noored jaotavad omavahel ülesanded ning viivad enda valitud tegevuse ellu. Hiljem tullakse uuesti kokku, et hinnata õpimomenti ning valitakse omale uus eesmärk ja tegevus. Umbes 2-3 korda aastas käiakse üleriigilistes ja piirkondlikes laagrites, kus noored näevad teisi samade põhimõtete järgi tegutsejaid, saavad uusi tutvusi ning võimaluse oma oskused uutes mängulistest olukordades proovile panna.

Igal aastal on noortel võimalus minna rahvusvahelisse laagrisse, et tunnetada end maailmakodanikuna ja saada osa maailma skautlusest.

Skautliku meetodi väljatöötaja on skautluse rajaja lord Robert Baden-Powell ning see meetod on kogu skautliku tegevuse vundamendiks. ESÜ tugineb oma tegevuses skautlikule meetodile, mille aluseks on eneseharimise põhimõte, mis koosneb kaheksast komponendist:

TURVALINE JA TOETAV KESKKOND

“

Poisi koolitamise edukus sõltub suuresti skaudijuhi enda isiklikust eeskujust.

”

– B-P

Turvaline ja toetav keskkond – see on täiskasvanu toetus, täiskasvanu ja noorte vaheline usaldussuhe ja vastutustunde kasvatamine noortes. Täiskasvanute roll on suunata ja toetada noorte arengut ning tagada noortele turvaline keskkond tegutsemiseks. Täiskasvanud ja noored tegutsevad skautluses üheskoos samadel alustel, jagades samu ideaale ja pühendumust, järgides skauditöötust ning skaudiseadusi. Nad on partnerid, kes tegutsevad ühise eesmärgi, noorte mitmekülgse arengu nimel.

Selle partnerluse toimimiseks on vajalik vastastikune kuulamine ja austus. Täiskasvanu aitab noortel õppida neid ära kuulates, olles valmis nendega rääkima, väärtustades nende osalust, sisendades enesekindlust, julgustades ning luues turvalise keskkonna, milles noortel on võimalik katsetada ja avastada. Täiskasvanu aitab noori ettevõetu saavutamisel, enesekindluse arendamisel, oma piiride leidmisel ja elus edasijõudmisel.

Noored vajavad oma elus toetuspunkte, sealhulgas täiskasvanuid, kellega vabalt rääkida. Täiskasvanu peaks tagama, et kõik tegevused ja sündmused saavad hinnatud ning uued teadmised, oskused ja omadused selgelt määratletud.

Skautijuhi roll noorteprogrammi vanusegruppides järjest kahaneb. Kui hundude vanusegrupis on vajalik juhupoolne ettevalmistustöö, korraldamine ja vastutuse võtmine, siis mida vanusegrupp edasi, seda rohkem on täiskasvanu roll olla pigem eeskuju ja mentor kui juht.

Samas on alati skautijuhi ülesandeks hoolitseda, et noorte tegevused oleksid ohutud ning seotud noorteprogrammi eesmärkidega.

TÖÖTUS JA SKAUDISEADUSED

“Skaudiseadused on aluseks, millele kogu skautlik tegevus tugineb. Need ärgitavad noort pühendumata oma isiklikule arengule.”

– B-P

Töötus ja skaudiseadused – pühendumine väärtushinnangutele.

Skautlus on eluviis, mille aluseks on skauditöötuse (või hundulubaduse) ja skaudiseaduste (hunduseaduste) loodav väärtusraamistik. Skaudiseaduste rakendamine igapäevases elus annab skaudile praktilise võimaluse skautlikest väärtustest arusaamiseks. Skauditöötus on igaühe isiklik lubadus teha parim nende väärtuste järgimiseks. Töötus antakse kaaslaste ees esimestel kuudel pärast skautlusega liitumist.

Skauditöötust andes teeb noor teadliku ja vabatahtliku otsuse püüda skaudiseadusi täita. See, et töötus antakse oma kaaslaste juuresolekul, ei tee mitte üksnes antud töötust avalikuks, vaid sümboliseerib ka teatud sotsiaalset kohustust kaaslaste ees.

Hundulubadus:

“Luban olla sõnakuulelik, austada Jumalat, armastada Eestit, minu isamaad, täita hunduseadusi ja teha iga päev head.”

Arvestades skautliku liikumise põhiolemust vastavalt põhikirja punktile 3.1, võib hundulubaduse andja asendada soovi korral sõna „isamaa“ sõnaga „kodumaa“ ning sõna „Jumal“ oma religiooni vastava nimetusega ja/või kasutada järgnevat alternatiivset teksti:

„Luban olla sõnakuulelik, austada, mis on püha, armastada Eestit, minu isamaad, täita hunduseadusi ja teha iga päev head.“

Hundud ja skaudid järgivad järgmisi seadusi:

3 hunduseadust:

1. Hundu on aus.
2. Hundu on abivalmis.
3. Hundu on töökas.

10 skaudiseadust:

1. Skaut on usaldatav.
2. Skaut on truu.
3. Skaut on abivalmis.
4. Skaut on sõbralik ja rõõmus.
5. Skaut on viisakas.
6. Skaut on looduse sõber.
7. Skaut austab iseennast ja teisi.
8. Skaut on sihikindel ja visa.
9. Skaut on kokkuhoidlik ja töökas.
10. Skaut on puhas mõttes, sõnas ja teos.

3 raudset skaudiseadust:

1. Skaut on hoolas õppija.
2. Skaut on karske.
3. Skaut ei suitseta.

Skauditöötus:

“Töotan pühalikult püüda teha parimat, et austada Jumalat, täita kohust Eesti, mu isamaa ees, aidata kaasinimest ja järgida skaudiseadusi.”

Arvestades skautliku liikumise põhiolemust vastavalt ESÜ põhikirja punktile 3.1, võib skauditöötuse andja asendada soovi korral sõna „isamaa“ sõnaga „kodumaa“ ning sõna „Jumal“ oma religiooni vastava nimetusega ja/või kasutada järgnevat alternatiivset teksti:

„Töotan pühalikult püüda teha parimat, et austada, mis on püha, täita kohust Eesti, minu isamaa ees, aidata kaasinimest ja järgida skaudiseadusi.“

TEGUTSEMINE LOODUSES

“ Jumal on andnud meile elamiseks maailma, mis on täis ilu ja imesid, ja ta pole andnud meile mitte ainult silmi, et neid näha, vaid ka meele, et neid mõista, kui meil vaid on taipu, et neid selles valguses vaadata. ”

– B-P

Tegutsemine looduses – loodus ja keskkonnateadlikkus. Lai valik kaasahaaravaid ja arendavaid väljakutseid ning avastamisrõõmu pakkuvaid tegevusi nii toas kui ka õues.

Kui võimalik, siis toimub skautlik tegevus looduses. Selle kaudu kasvatame noori loodust tundma ja austama ning elama keskkonnasäästlikult. Loodus pakub meile lõputu hulga tegevuspaiku, tegevusi ja vahendeid. Matkamine ja laagrielu on ühed skautlusele omaseimad tegevused.

Salgaga koos looduses viibimine toob esile salga iseloomu meeskonnana tegutsedes. Meeskondlikult metsas elu korraldamine, nagu on seda teekonna ja laagripaiga valik ning ka toidu valmistamine, olles eemal kaasaegsetest mugavustest, loob salgas oma ühiskonna, milles tegutsemine annab kogemusi edaspidiseks eluks ühiskonnas. Lisaks õpitakse looduses meeskonnatööd ja muid ühistegevusi ning looduses on noorel võimalus tegeleda ka mõttetööga ilma segavate faktoriteta, mida tänapäeva ühiskonnas on üha juurde tekkimas.

ÕPPIMINE TEGEVUSE KAUDU

Õppimine tegevuse kaudu – tehes “käed mustaks”, jääb ka õpitu külge ning tegevus saab “omaks”. Skautlus ei ole loengud ja eksamid. Uue asja õppimiseks võetakse ette selle teemaga haakuv tegevus ning hakatakse otsast peale. Noored õpivad tegevuse käigus üksteiselt ja koos teistega. Tegevuse käigus õpitud teadmised, hoiakud, oskused ja omadused räägitakse üle kokkuvõttefaasis. Noorel on talle räägitavast palju lihtsam aru saada, kui tal on seda võimalik seostada vahetu kogemusega.

“Tegevus” ei ole siinjuures piiratud käeliste oskuste ega faktiteadmistega. See hõlmab ka vastutustunnet, juhtimisoskusi, inimestevahelisi suhteid, planeerimisoskust jm. Mängudel on skautluses samuti suur roll, sest igal mängul, mida me mängime, on oma eesmärk ning mängud aitavad meil õppida.

SALGASÜSTEEM

Salgasüsteem – väikeses grupis üksteist toetades ja aidates on julgem. Tegutsetakse väikestes gruppides täiskasvanu suunamisel. Väikestes salkades (5-9 noort) arendatakse meeskonnatööd, juhtimisoskusi ja vastutustunnet, mis on aluseks kodanikujulguse kujunemisele. Samas süvendatakse ka kokkukuuluvustunnet, koostöövalmidust, oskust ise oma tegevust planeerida ja selle juures teistega arvestada. Loe edasi “Salgasüsteem” lk 30.

ISIKLIK ARENG

Isiklik areng – noore arengut ja osalust innustav tunnustussüsteem.

Isikliku arengu all peetakse silmas ka noore emotsionaalset arengut isiklike eesmärkideni jõudmisel. Skautlik noorteprogramm on edenev – vanusegrupiti erinev ja sõltuvalt vanusest ning arengutasemest täienev ning noore arengut toetav ja suunav. Suurt tähelepanu pööratakse igaühe individuaalsele arengule ja arengupotentsiaali võimalikult täiuslikule rakendumisele. Koos teistega tegutsedes ei süvendata mitte ainult ühtekuuluvustunnet, vaid ka enesevalitsemist, eneseusaldust ja endast lugupidamist. Samuti õpivad noored teiste ja ka ühiskonna teenimist ning kaasinimese märkamist enda kõrval. Individuaalsust silmas pidades püütakse võimalikult palju rakendada noorte endi algatust.

SÜMBOOLNE RAAMISTIK

Sümboolne raamistik – ühtekuuluvustunnet tekitavad salga sümboolika nagu nimed, lood, hüüud, märgid. Skautlikus tegevuses on kasutuses ühtekuuluvustunnet arendavad traditsioonid ja kombed, mängulisus ning loominguline lähenemine. Näiteks korraldatakse temaatilisi laagreid, programmi lõimitakse võimalusel loomingulisi elemente, et igakülgset võimestada noorte arengut. Oluline roll on skautluses ka sümboolikal – skaudimärkidel ja -vormil, mis aitavad motiveerida noori end arendama ja tagama noorte võrdsust. Loe edasi lehelt "Skautide sümboolika".

JUHTIMISKOGEVUS JA VASTUTUSTUNNE

Juhtimiskogemus ja vastutustunne – panus kogukonna arengusse. Võimalus olla kohusetundlik salka juhtiv ja vastutav isik. Skautlus pakub noortele ideaalseid võimalusi vastutuse võtmiseks, olgu see siis määratud ametite kaudu (salgajuht) või vastutusena õhtusöögi valmistamisel matkal või mängu juhtimisel. Programmi läbimisel edasi liikudes ja vanusegruppide vahel peaks vastutuse ja juhtimisülesannete tase tõusma. Skautliku meetodi õigel rakendamisel on iga tegevuse jooksul igal salga liikmel alati midagi, mis on tema vastutada.

Täiskasvanute roll on suunata ja toetada noore arengut ning tagada noortele turvaline keskkond tegutsemiseks. Täiskasvanud ja noored tegutsevad skautluses üheskoos samadel alustel, jagades samu ideaaale ja pühendumust, järgides skauditootust ning -seadusi. Nad on partnerid, kes tegutsevad ühise eesmärgi nimel, austades ja kuulates üksteist. Täiskasvanu toetab noori suunates ja aitab neil õppida neid ära kuulates, olles valmis nendega rääkima, väärtustades nende osalust, sisendades enesekindlust, julgustades ning luues turvalise keskkonna, milles noortel on võimalik areneda. Täiskasvanu aitab noori püstitatud eesmärkide saavutamisel, enesekindluse arendamisel, oma piiride leidmisel ja elus edasijõudmisel. Sel teekonnal vajavad noored täiskasvanuid, kellega saaksid vabalt suhelda. Täiskasvanu peaks tagama, et kõik tegevused ja sündmused saavad hinnatud ning uued teadmised, oskused ja omadused selgelt määratletud.

SALGASÜSTEEM

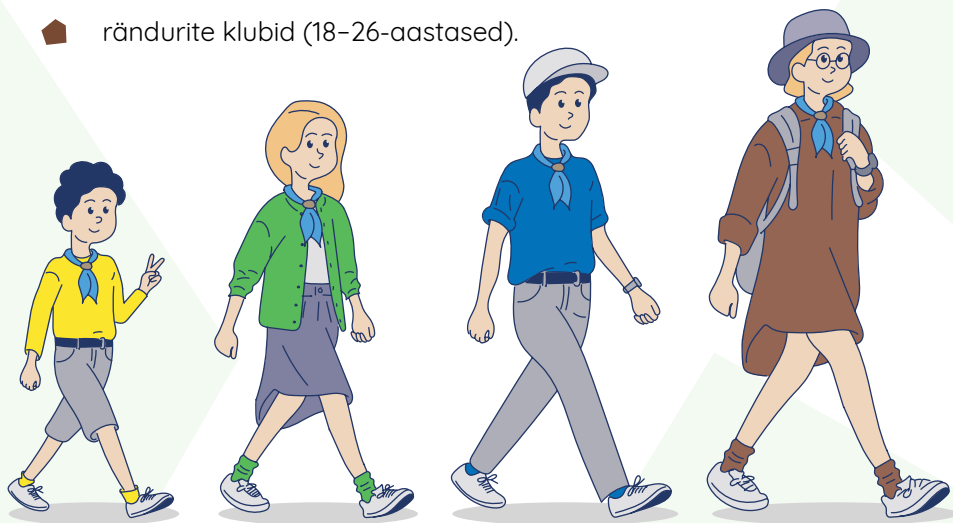
SALGASÜSTEEM...

annab noortele, kes on omavahel sõbrad, võimaluse vabatahtlikult õppida skautliku meetodi järgi väikestes gruppides. Salgal tekib oma identiteet ja tahe pikka aega koos skautlusega tegeleda ja sõprust nautida. Salga liikmed toetavad üksteist isiklikul rännakul ning võtavad ja jagavad kohustusi.

Vanusegruppidesse jagunemine on vajalik, kuna lapsed arenevad väga erinevalt ning ühest vanusegrupist teise hüpata ei saa.

Vastavalt vanusegruppidele nimetatakse salkasid erinevalt:

- ▲ hundupesad (6–10-aastased);
- ▼ skaudisalgad (11–14-aastased);
- vanemskautide salgad (15–17-aastased);
- rändurite klubid (18–26-aastased).

**HUNDU-
PESAD**

6–10-aastased

**SKAUDI-
SALGAD**

11–14-aastased

**VANEMSKAUTIDE
SALGAD**

15–17-aastased

**RÄNDURITE
KLUBID**

18–26-aastased

“ Noore inimese vaatenurgast paigutab skautlus nad sõpruskondadesse, mis on ka nende loomulik olemise viis, olgu selleks siis mängimine, pahanduste tegemine või niisama olesklemine. ”

– B-P, Skaudimeisterlikkuse abivahendid 1919

Skaudigrupp on peamiselt mitteformaalne ehk mitteametliku käsitlusega grupp. Selle staatuse hoidmisel on skautluse jaoks fundamentaalne tähendus.

Eelkõige kasutab skautlik meetod salka vahendina/tööriistana, et saavutada hariduslikke eesmärke. See muudab skaudisalgas õppekeskkonnaks ning samal ajal ka formaalseks. Seega on skaudisalgas ühendatud nii formaalne ehk ametlik käsitlus kui ka mitteformaalne külg. See tekitab aga teatud mõttes keerukusi. Ühest küljest on salk mitteformaalne, kuna moodustub hulgast noortest endist, kes õpivad üksteiselt, arenevad koos ning jõuavad koos üha enam väljakutsuvate seiklusteni. Teisest küljest on salk formaalne, kuna skautlik meetod eeldab, et grupi liikmed arenevad eneseharimise kaudu. Veelgi lihtsustatumalt – mitteformaalsus avaldub läbi noore enda vaatenurga, täiskasvanud juhendaja silmis on tegu formaalse üksusega. Seesugune salga kahetine iseloom tekitab laia perspektiivi ning liitekoha isiklike vajaduste ning organisatsiooni eesmärkide vahele.

Esmane ning primaarne grupp ühiskonnas on perekond, mis annab meile esmase kuuluvustunde. Ükskõik mis vanuses, nii noored kui ka vanad, vajavad sotsialiseerumiseks sõpru, kolleege või vaba aja veetmise gruppi, et rahuldada inimese kuuluvuse vajadust. Lisaks gruppi kuulumisele aitab salk noori nende identiteedi otsingul, ja mitte ainult sisemiste mehhanismide kaudu, vaid ka sümbolite, märkide, traditsioonide ning muude väliste elementide abil. Mängud, tegevused ning jätkuv sisemine dialoog aitavad noortel välja arendada nende minapilti.

Noore soov salka kuuluda on salga võtmeelement. Kuuluvus või mittekuuluvus peab olema noore vaba tahe. See tähendab, et noored eelistavad olla koos inimestega, kes neile meeldivad ja kellega nad tunnevad ennast mugavalt. Iga skaut peaks olema salgas, kus ta tunneb ennast teiste poolt aktsepteerituna ning julgeb tegutseda. Kõige lihtsam oleks leida olemasolev noortekamp ning kutsuda nad üheskoos skautlusesse, et moodustada üks skaudisalk. Salk peab olema stabiilselt eksisteeriv ning looma oma liikmete kogemusest lähtuvalt oma ajaloo, traditsioonid ning seejärel jagama saavutatut. Edaspidi kandub see kõik loomulikult teel uutele salga liikmetele üle. Niiviisi tekitame me salgale parima õppekeskkonna, kus salga liikmed on kokkuhoidvad ning üheskoos tugevamad kui üksinda.

Salgal toimuvad skaudijuhi eestvedamisel koondused (hundu- ja skaudiringid), kus koos arenetakse meeskonnana, õpitakse tegevuse kaudu ning võetakse üheskoos vastu salgale olulisi otsuseid. Koondusel pannakse paika liikmete rollid salgas, salga eesmärgid ning arutatakse tulevase ettevõtmise ja eesmärgi.

SALGA SUURUS

Pole olemas ideaalset salga liikmete arvu, kuid praktika näitab, et parim salga suurus on 5-9 inimest. Salga toimimine ei sõltu mitte inimeste hulgast, vaid pigem salga liikmete motivatsioonist ning omavahelistest sidemetest.

Mitteformaalse salga identiteet tähendab salga liikmete teadlikkust, milline nende salk on ning kuidas see teadmine areneb ajas ja erinevates situatsioonides. Identiteet koosneb salga sisemisest struktuurist, liikmete staatustest ning rollidest, salga reeglitest, juhtimisest ning salka kuulumise sümbolitest.

Salga suurus võib hundudest kuni ränduriteni oluliselt erineda, kuna noored ise otsustavad, kui palju inimesi on nende salgas vajalik, et saavutada selle identiteet. Sellegipoolest on väiksemad salgad tõestanud oma efektiivsust skautide individuaalse arengu vahendina programmi läbimisel, kuid ainult sellest ei tohiks skaudijuht salga moodustamisel lähtuda.

SALGA REEGLID

Need on reeglid, mis on salga liikmetele olulised ja nende poolt aktsepteeritud. Paljudes mitteformaalsetes gruppides on ka kirjutamata reegleid ja tavasid, mis tihtilugu on otsesõnu defineerimata.

Lisaks skaudiseadustele tekivad ka skaudisalgas loomuliku kujunemise teel salga enda reeglid, kuidas noored oma salgas mingit asja teevad. Reeglid arenevad koos grupi täiustumise ning arenguga. Need reeglid kogumis moodustavad salga sisemise kultuuri. Kultuur areneb koos salgaga ning noortele meeldib öelda „meie salgas tehakse asju nii“. Reeglid peaksid olema nii sõnaliselt kui ka tähenduselt lahti seletatud nii, et iga salga liige neid täielikult mõistaks. Noorte arenedes muutuvad ka salga reeglid täpsemaks.

SALGAJUHT

Noor, kes valitakse salgajuhiks, jääb edasi salga liikmeks, olles osa salgast ja tegutsedes salgaga koos, kuid salga juhtimisega kaasnevad ka vastutusrikkamad ülesanded:

- esindab oma salka/rühma/lipkonda salgajuhtide koosolekul ja mujal;
- aitab salgal täita eesmäärke;
- lahendab salgasiseseid konflikte;
- teab salga liikmete väärtusi ja eesmäärke;
- algatab grupis tegevusi;
- tekitab, hoiab ja kasvatab salga ühtekuuluvustunnet.

SALGA IDENTITEET

Salga identiteedi all peetakse silmas salga nime, sümboleid, kohtumispaidu ja logiraamatut. Salgale ühiselt nime valides kinnitatakse salga ja selle liikmete ühtekuuluvust. Üheks variandiks on panna nimeks looma nimi, kellele salk kõige enam sarnaneda sooviks. Piirkondlikel üksustel võivad esineda salga nimetamise reeglid.

Salga kohtumispaid on koht, kus toimuvad salga kokkusaamised ning kus hoitakse salga vara. Kohtumispaid peaks asuma salga liikmetele ligipääsetavas kohas tegutsemispiirkonna lähedal ja olema turvaline. Kui salgal puudub oma ruum, siis on abiks salga laegas, kus hoitakse salga tähtsamaid esemeid (logiraamat, lipp jm) ja mida saab ka laagritesse kaasa võtta. Kui korraldatakse matk või laager koos kogu üksusega, siis on oluline, et laagripaigas oleks igale salgale eraldi ruum/paid, kus salk saaks koos tegutseda ning säilitada grupi identiteeti.

Salga **logiraamat** on raamat, kuhu märgitakse salga info, kirjeldatakse toimunud üritusi ning salga ja selle liikmetega juhtunut ajaloo jooksul. See sisaldab salga ajalugu, mis tekitab liikmetes uhkust oma salga mineviku suhtes ja soovi jäädvustada hetkeolukordi. See on privaatne raamat, mis on hoiul salga laekas ning täidetav vaid ühe salga liikme ehk krooniku poolt. Kroonik vahetub kokkulepitud perioodi järel ning soovi korral võivad logiraamatut täiendada kõik salga liikmed. Erandjuhul on näidatud logiraamatut ka kolmandatele isikutele, kui kogu salk sellega ühehäälselt nõus on.

Salgad võivad luua iseseisvalt omal soovil ka teisi sümboleid nagu hüüd, moto, lipp, värvid, salakoodid, vile jm. Tunnustamiseks noorte algatust, peaksid juhid valitud sümboleid austama, vajadusel aga valikus aitama. Juht peaks jälgima, et valitud sümboolid haakuks üldise skautliku sümboolikaga.

NOORTEPROGRAMM

SKAUTLUSE EESMÄRK...

on luua noortele juba alates 6. eluaastast koht, kus nad turvalises keskkonnas saavad ise aktiivse avastamise kaudu õppida, eakohaselt vastutada, seigelda ja meeskonnas tegutseda. Noori julgustatakse juba varases eas mõtlema ka oma kogukonna vajadustele ning olema aktiivne noor kodanik. Skautluse põhitegevus toimub regulaarselt, soovitatavalt iganädalaselt, 5–9-liikmelistes salkades täiskasvanud vabatahtliku koordineerimisel. Skauditegevuste raames on näiteks uuritud inimese mõju loodusele ning seejärel ise vett puhastama õpitud, harjutatud esmaabi andmist, kuid ka näiteks salgana oma kohalikule omavalitsusele laste seisukohast ettepanekuid tehes kodukoha elu parandamiseks. Mitu korda aastas toimuvad üleriigilised üritused, kus noored saavad õpitud oskusi proovile panna, õppida üksteiselt ning uute olukordade kaudu areneda. Suurtel üritustel osalemine on noorte jaoks unustamatu kogemus; laagrite ja matkade käigus saavad noored parema pildi oma oskustest, arendavad märgatavalt oma iseseisvust ning leiavad sõpru väljaspool arvutikeskkonda. Arvestades skautluse rahvusvahelist mõõdet, kuulub skautide tegevuste hulka ka osalemine rahvusvahelistes ettevõtmistes.

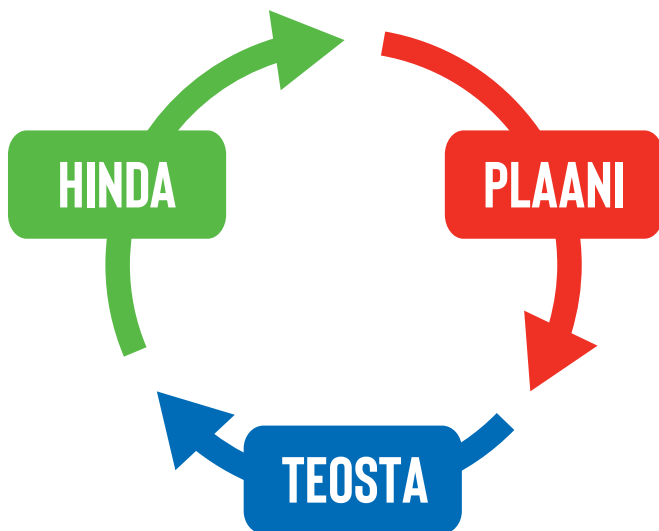
ESÜ noorteprogrammi aluseks on järgnevad põhiprintsiibid:

- ◆ skautliku meetodi kasutamine (vt "Skautlik meetod" lk 20);
- ◆ noorte kaasamine planeerimisprotsessi;
- ◆ individuaalne kogemus ja personaalne areng.

Noored ise on täielikult kaasatud oma skautluse kogemuse kujundamisse ja elluviimisse. Alates skaudi vanusegrupist, mõtlevad noored ise välja eesmärgi saavutamiseks vajamineva tegevuse (seikluse), planeerivad ja viivad selle ellu, kogudes uusi elamusi ja kogemusi, et ennast arendada. Skaudijuhi rolliks on noortele toeks ja abiks olla ning neid õigel teel hoida.

PROGRAMMITSÜKKEL

Programm, mille noored ise endale koos skaudijuhtide abiga kokku panevad, käib kolme kindla sammu haaval (plaani-teosta-hinda):

Tegevused planeeritakse, viiakse läbi ning hiljem analüüsitakse kogu protsessi. Tegevusejärgne analüüs on väga oluline, aidates noortel õppida tegevuse kaudu, välja tuua ja kinnistada uued teadmised ja oskused ning võtta õpitu kaasa järgmisele seiklusele. Järelduste tegemine on oluline osa noore isikliku teekonna juures. See võimaldab näha enda arengut ja liikuda edasi tulevaste avastuste ning kogemuste poole.

PLANEERIMINE

Planeerimine algab sellest, kui noored otsustavad, millega nad soovivad sisustada oma järgnevat nädalad või kuud. Kasulik on korraga välja valida suurem hulk seiklusi (tegevusi, mis kestavad ühe programmi tsükli), tavaliselt kolmeks kuni kuueks kuuks, arvestades ka sel perioodil toimuvaid üleriigilisi üritusi.

Seiklused on tavaliselt kestuselt lühikesed ning ühe kindla fookuse või eesmärgiga. Üritused kestavad kauem, võivad võtta mitu tundi või mitu päeva (laager või matk). Pikem üritus hõlmab enamasti ka mitut seiklust/tegevust.

Seiklused on mootor, mis käivitab skautluses õppimise. Individuaalse õppimise tulemus sõltub paljudest asjadest, sh erinevatest õppimise stiilidest, õppimise viisidest (kognitiivne, emotsionaalne ning käitumuslik) ning erinevatest kogemustest samas tegevuses.

Seikluste valikul arvestatakse nende seost arenguvaldkondade eesmärkidega. Üks tegevus võib olla seotud mitme erineva valdkonnaga. Näiteks matkamine võib olla füüsilisi, sotsiaalseid ning kõlbelisi omadusi arendav. Esialgset tegevusideed võib laiendada ja täiendada nii, et see arendaks teisigi valdkondi.

Seikluste valimisel ja planeerimisel tuleks arvestada ka skaudioskuste omandamisega (nt matk, mille jooksul täidetakse matkamise skaudioskuse nõuded) ja tulevastes laagrites toimuvaga (nt väljasõit, kus valmistatakse ette esinemine jüripäeva laagriks).

Nii jõutakse lihtsa matkamise idee juurest seikluseni, milles on mitmeid uusi arendavaid elemente, võimaldades skautidel palju uut ning huvitavat avastada.

TEOSTAMINE

Seiklused peavad olema lõbusad ning andma kõigile osalejatele hea tunde saavutusest. Need peavad olema väljakutsuvad ning pakkuma igale skaudile võimaluse kogeda ning õppida midagi uut. Uute oskuste puhul peab tegevus pakkuma ka oskuse praktilise rakendamise võimalusi, kuna muidu oskus ei kinnistu ja ununeb kergesti.

Loomulikult ei tohi unustada skautlikku meetodit ning grupisüsteemi kui õppevahendit.

Praktilise tegevuse kaudu noored õpivad ja koguvad uusi teadmisi – see on õppimine tegevuse kaudu. Kui võimalik, siis peaksid tegevused toimuma looduse keskel.

Skautitöötus ning -seadused annavad käitumisraamistiku, milles kõik tegevused toimuvad.

Tegevused viiakse läbi salkades, et kõik saaksid jagada vastutust ning arendada juhtimisoskusi.

Skautijuht annab vajalikul hetkel nõu, et iga skaut saaks programmis osaledes maksimaalselt nii planeerimisel, läbiviimisel kui hilisemal analüüsil kaasa lüüa.

HINDAMINE

Läbiviidud tegevuse hilisem analüüs ning ülevaataamine on programmi põhilisi elemente ning seda tehakse regulaarselt. Skaudid on hindamise protsessi kaasatud vastavalt nende vanusele ning võimetele. Igat tegevust/seiklust hinnatakse selle lõppemisel lihtsal ja kiirel viisil. Tegevust hinnatakse nii formaalselt kui mitteformaalselt.

Mitteformaalne hindamine näitab, mida tegevuses osalenud skaudid arvavad tegevusest, enda osalusastemest, kaasatusest, kogetud lõbust jne. Hindamist võib läbi viia mitmel loomingulisel viisil, kasutades erinevaid skaalasid, mänge või küsimustikke.

Formaalset hindamist kasutatakse tegevuses õpitu väljatoomiseks. Selleks sobib näiteks diskussioon omandatu teemal või ka näiteks seikluse käigus valmistatud esemed või näidend vms. Oluline on, et väljund oleks konkreetne. Tuleb ka teadvustada, et erinevad indiviidid tajuvad tegevusi erinevalt ning sama tegevuse tulemusel võivad noored õppida erinevaid oskusi.

Võrdselt eelnevaga on oluline iga noore personaalse arengu ehk skaudi isiklikul teekonnal edasijõudmise hindamine. Iga noor mõtleb esmalt enda saavutatu/õpitu üle ning tehtud järeldused peaks saama kinnitatud teise inimese poolt, olgu selleks siis teine skaut, skaudijuht või keegi muu.

Ülevaatause eesmärk on anda igale skaudile pilt saavutatust ning julgustada neid edaspidisteks raskemateks väljakutseteks. Saavutuste teadvustamine on programmi tsükli väga oluline osa.

HINDAMISTEHNİKAD

Hindamisprotsessi tõhustamiseks on olemas mitmeid viise. Alljärgnevalt üldised soovitused hindamiseks ning seejärel ka mõned mängud ja abivahendid.

Kuidas meil läks?

Pärast iga tegevust peab aset leidma lühike mitteformaalne hindamine. Alustuseks on abiks mõned suunavad küsimused skaudijuhil poolt, et vältida pealiskaudseid vastuseid. See on kiire tagasiside võimalus nii skaudijuhile kui ka salgale ning annab noortele võimaluse väljendada oma mõtteid. Hindamissessioon ei tohi muutuda pikaks ega kurnavaks, mistõttu peavad suunavad küsimused olema suhteliselt lihtsad ja mitte laialivalguvad, pannes noored mõtlema kogetud seiklusele, aga mitte väga sügavamõtteliselt.

Järgnevalt mõned näited võimalikest suunavatest küsimustest, mis peaksid olema positiivse alatooniga.

- ▲ Mida selle seikluse käigus õppisid?
- Mida saavutasid?
- Kas õppisid midagi uut?
- ▶ Mis osa sellest seiklusest läks kõige paremini?
- ▶ Valdkondadepõhised küsimused (VESKI).

Sellise kiire hindamise võib läbi viia suhteliselt vabas vormis – nt seikluspaigast laagripplatsile tagasi jalutades, seikluse lõppedes, tegevuspaika koristades, lõunasöögilauas või õhtul lõkke ääres istudes.

Hindamissessioonil saab eristada 4 taset:

- ▲ Arvamus – on tavaliselt konstateeringud, nt kartuleid oli vähe; õues oli külm jne.
- ▼ Personaalse kogemuse tagasiside seiklusest, nt mulle meeldis koos teistega toimetada; tundsin ennast eemale jäetuna; mulle tundus, et lõunasöök oli liiga soolane; ma tean, et järgmine kord suudan ma paremini jne.
- ◆ Tegevuse käigus õpitu – nii isiklikul kui ka salga tasandil. Need on ühtlasi ka saavutused.
- ▼ Kokkuvõtted/plaanid edaspidiseks – mida me kavatseme kogetu põhjal edaspidi (teisiti) teha või kuhupoole edasi püüelda. Üleskerkivad organisatoorsed küsimused ja uute seikluste ideed jms tuleks üles tähendada salganõukogul arutamiseks.

MÄNGULISED MEETODID SEIKLUSTE HINDAMISE LÄBIVIIMISEKS

Skautluses peab hindamine olema loomulik ja tore protsess, mistõttu on hindamisel lõbusamaks tegevate mängude ja abivahendite kasutamine soovituslik. Noortel võib tihti olla raskusi oma arvamuse ja tunnete väljendamise ja/või edastamisega ning mängud lihtsustavad seda. Lisaks julgustavad mängud küsima täpsustavaid küsimusi, mis samuti teevad enese väljendamise kergemaks.

Grupiarutelude puhul on tavaliseks probleemiks, et reaalselt arutelu ei toimu ehk kohalolijad ei avalda oma arvamust ning jäävad passiivseteks kuulajateks. Aktiivsemad salgaliikmed domineerivad arutelul ning lõpuks, mil vaiksemate arvamust küsitakse, pole enam palju öelda jäänud. Mõned viisid selle probleemi lahendamiseks:

- ▶ **Merekarp.** Tagamaks kõigile võrdsed võimalused osalemiseks, kasutatakse “merekarpi”, mis on edasiantav ese. Merekarp annab selle hoidjale sõnaõiguse ning see antakse pärast jutu lõppu edasi järgmisele ehk uuele sõnasaajale. Ringi või paari järel võib ka kohti vahetada, et sõnavõtjate järjekord muutuks.
- ▶ **Tikud.** Igale salgaliikmele jagatakse (umbes) viis tikku. Visates ühe oma tikku ringi keskel olevasse ämbrisse, on võimalik katkestada parasjagu rääkija ning saada sõnaõigus endale, kuni keegi teine tiku ämbrisse viskab. Kui kellelgi tikud otsa lõpevad, tuleb skaudijuhil vastavalt olukorrale kiirelt otsustada, kas jääda rangelt reeglite juurde (ringis on veel tikkudega liikmeid, kes pole arvamust avaldanud) või lubada salgal reegleid muuta (on näha, et tikkudeta noorel on midagi veel öelda) või lõpetada tikumäng (tagasiside on olnud piisav).
- ▶ **Küpsised.** Sarnane, kuid pisut lõbusam kui tikkudega variant. Iga kord, kui keegi sõna saab, võtab ta laualt küpsise (kommi vms) ning ei saa enne uuesti sõna võtta, kui küpsis on söödud.

Kodarat (valguskaart)

Soovituslik kasutuskoht: hindamaks salga ühiseid eesmärke.

Maha asetatakse igale salgaliikmele köied jalgratta kodarate kujuliselt. Kodara välimine ots on alguspunktiks ning ratta rumm tähistab seatud eesmärki. Iga salgaliige liigub piki oma kodarat nii palju edasi, kui ta arvab, et eesmärk saavutati ning seejärel võib vaadata, kus teised salgaliikmed seisavad (nagu vanemskaudid oma programmis valguskaarti täites teevad).

Võib paluda kõigil teha oma asukoha valik esmalt teisi vaatamata. Kui kõik on oma positsiooni valinud, siis võib küsida, kas keegi tunneb, et kellegi teise hinnang pole täpne. Reeglina kutsutakse teisi ringi keskkohale lähemale (vastavalt küsimusele muidugi), mis annab kutsutule positiivset tagasisidet. Salga küpsusele vastavalt tuleb kokku leppida, kas antakse ka negatiivset tagasisidet. Teiste liigutamise juures paluge välja tuua ka konkreetsed põhjused, miks nii arvate.

Köie puudumisel võivad kodarad olla ka kujuteldavad. Hea oleks keskpunkt vähemalt ära märkida. Suurema hulga osalejate korral on raske aru saada, kus teised seisavad. Lahenduseks on see, kui omavalitud kohale pannakse mõni ese (king) ning seejärel minnakse ringist välja, nii on kõigil parem ülevaade.

Hobuseraud

Soovituslik kasutuskoht: erinevate arvamuste ja vaadete välja-toomiseks ja arutamiseks.

Selle meetodi juures määrab läbiviija vastuse skaala kaks otsa (nt asetab hobuseraua kujuliselt maha köie) ning palub igal osalisel seista skaalal selle koha peale, mis vastab tema arvamusele. Skaala otste vahele võib tõmmata ka sirge joone, kuid hobuserauakujulisel skaalal on osalejatel parem üksteist näha ning aruteluks soodsam pinnas.

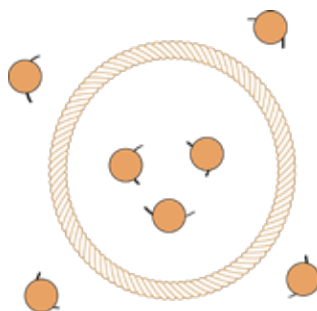
Näiteks on hobuseraua ühes otsas väide "tegime suurepärase meeskonnatööd" ning teises otsas "olime täiesti lootusetud". Igaüks valib skaalal omale koha. Kõrvalseisjatega võib arutleda, et kontrollida oma asukohta üldise arusaama järgi skaalast ning vajadusel kohti vahetada. Seejärel tuleb paluda selgitust, miks valisid selle koha, kus sa skaalal oled (kui osalejaid on vähe, siis kõigil). Arutelu käigus võivad osalised ka oma kohta muuta.

Akvaarium

Soovituslik kasutuskohd: pöörata tähelepanu hindamisprotsessile endale.

Asetage maha köiest ring ning jagage salk kaheks. Üks pool istub ringi sisse ja räägib ning teine pool jääb väljapoole ringi ja ainult kuulab. Ringi sees olivad hindavad toimunud seiklust. Mõne minuti pärast vahetavad pooled kohti ning uued ringi sees istujad jätkavad arutelu pooleli jäänud kohast.

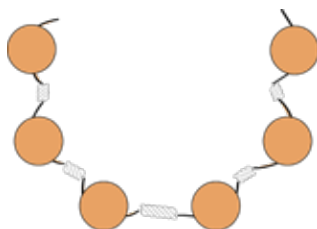
Variatsioon: igaüks võib sisemisest ringist väljuda, kui soovib, aga arutelu ei või enne jätkuda, kui tema asemele on uus liige tulnud.

Variatsioon: kõik alustavad sisemisest ringist, aga astuvad ringist välja, kui neil enam midagi öelda pole. Kui tekib uusi mõtteid, siis võib ringi sisse tagasi minna. Hindamine lõpeb, kui enam kedagi ringi sees ei ole.

Salga rõõmugraafikud

Soovituslik kasutuskohd: individuaalsete erinevuste väljatoomiseks ja salgasisese empaatia suurendamiseks.

Salk seisab hobuserauakujuliselt ja hoiab käes sama kõit. Hobuseraua üks ots tähistab seikluse algust ja teine seikluse lõppu. Nii esindab iga salgaliige ühte seikluse etappi (planeerimine, ettevalmistus, esimene katse, teine katse, ebaõnnestumine, konflikt, uus planeerimine, õnnestumine). Veendu, et kõik saavad kronoloogiast ja üksteise paiknemisest ühtemoodi aru. Seejärel palu salgal teha kõiega salga röömu (või mõne muu emotsiooni/omaduse) taseme graafik ajateljel. Mida röömsam salk mingil etapil oli, seda kõrgemale tuleb selles etapis kõis tõsta ning vastupidi.

Väga võimalik, et tekib vaidlus, kui avastatakse, et salgaliikmete arvamused ja tunded mõne etapi osas on erinevad. Kui arutelu on produktiivne, siis võib sellel lasta kesta. Kui kisub teravaks, saab erinevate arvamuste väljatoomiseks lisada graafikule teise kõie ning paluda näidata iga etapi kõrgemaid ja madalamaid väärtusi.

Skemaatiline kaart

Soovituslik kasutuskoht: teekonna (matk, reis) uuesti läbielamiseks, et detailsemat hinnangut vajavad teemad välja sõeluda.

Pärast pikemat rännakut palu salgal nende teekond kõiega pörandale kanda. Lisage teekonnale sõnadega sedeleid või sümboolseid esemeid, tähistamaks teekonna erinevaid etappe ja konkreetseid sündmusi.

Üsna palju mitteformaalset hindamist toimub juba kaardi koostamise ajal, kui toimunud sündmusi omavahel arutatakse. Valmis kaarti saab kasutada olulisemate ja edasist hinnangut vajavate sündmuste identifitseerimiseks.

HUNDU (VANUS 6–10)

Hundu on 6–10-aastane tüdruk või poiss, kes kuulub oma hundupesaga lipkonna hundukarja ja on Eesti Skautide Ühingu liige. Ta on omaks võtnud hundude seadused ja andnud lubaduse. Oma pesas aktiivselt tegutsedes püüab ta saada paremaks ja omandab mängides elutarkusi. Hundud sooritavad katseid, kannavad vormi ja hundu tunnuseid (lubadusmärk, pagunid). Hundud osalevad soovituslikult igal aastal võimalusel vähemalt kahes (nt Kriimsilma, jüripäeva) laagris, ja olenevalt üksusest ka teistes laagrites.

Kuidas saada hunduks?

Enne kui hundu saab anda hundulubaduse, tuleb omandada baasteadmised ehk iga hundu peab:

- ▲ ütleva peast ja seletama hundu seadusi, juhtlauset ning lubadust;
- tervitama hundu tervitusega ja seletama selle tähendust;
- teadma oma pesakaaslaste nimesid ja telefoninumbrit.

Hundulubadus antakse tavaliselt piduliku sündmusena laagris või erikoondusel. Lubaduse andmisele on hea tava kutsuda nii lapsevanemad kui ka üksuse ja ESÜ juhatuse liikmed. Lubaduse võtab vastu hundujuht ja paneb seejärel uuele hundule kaela üksuse kaelaräti ning räti või ESÜ vormi külge hundu lubadusmärgi.

Milline on hunduüksus?

Hunduüksuseks nimetatakse hundupesa, mis omakorda koguneb karjadeks. Ühes hundupesas on soovitatavalt 5-9 liiget, kus koos arenetakse läbi katsete. Hundupesad kuuluvad lipkonna hundukarja, ühes karjas on 2-4 hundupesa.

Milline on hundu arengusüsteem?

Hundudel on võimalik nelja hunduks olemise aasta jooksul läbida neli katset: Hellkäpa, Ühekõrva, Kahekõrva ja Laanekäpa katse. Katse käigus saavutab hundu eesmärgid vaimses (V), emotsionaalses (E), sotsiaalses (S), kõlbelises (K) ja ihulises (I) arenguvaldkonnas. Eesmärkide saavutamisel on abiks hundujuhid, kes pakuvad välja tegevused, kuidas mingit eesmärki saavutada. Hundude programmi eesmärgid on igal katsel samad, aga igal aastal muutuvad eesmärkide saavutamiseks tehtavad tegevused.

Lisaks katsetele on hundudel ka oma oskused – hunduoskused (vt "Väljatöötatud hunduoskused"). Neid on siin raamatus välja toodud neli: esmaabi, kokkamine, laagrielu ja matkamine. Oskusi mõeldakse järjest juurde, seega värskeima oskuste valiku saamiseks mine skaut.ee kodulehel seikluste andmebaasi. Iga katset läbides tuleb täita ka ühe hunduoskuse tegevused.

Hellkäpa katse

... on sobilik esimese aasta hundudele, sest selle eesmarke täites õpib hundu tundma ennast ja oma pesakaaslast. Osaleb laagrites ning matkadel, õpib teadma oma kodumaa sümboolikat ja loomulikult laagrites vajaminevaid sõlmi.

Hellkäpa katse on läbitud, kui kõik Hellkäpa katse tegevused (VESKI) on läbitud ja omandatud on üks hunduoskus (vt "Väljatöötatud hunduoskused").

Ühekõrva katse

... hundud on juba aasta aega skautluse ja selle olemusega tutvunud ning hakkavad nüüd veelgi rohkem oma pesaga ühte kasvama ja teistega arvestama. Nad käivad koos laagrites ja matkadel, õpivad ise oma matkakotti pakkima ja arvestama, mida kaasa võtta. Ühekõrva katset tegev hundu tunneb oma pesakaaslast ja oskab neile toeks ning abiks olla. Nad õpivad tundma laagriehitisi, lõkke tegemist ja sellega seonduvaid ohustunõudeid.

Ühekõrva katse on läbitud, kui kõik Ühekõrva katse tegevused (VESKI) on läbitud ja omandatud on üks uus hunduoskus (vt "Väljatöötatud hunduoskused").

Kahekõrva katse

... hundud on saanud tänu skautlusele sõpru üle Eesti. Nad õpivad skautluse ja üldse elu kohta nii üksi kui ka koos pesaga. Nad saavad uusi teadmisi looduse, kommete, esmaabi ja meie riigi kohta. Nad oskavad ise välja mõelda lõkkenalju ja leida viise, kuidas enda ning teiste tuju parandada või lõbusana hoida.

Kahekõrva katse on läbitud, kui kõik Kahekõrva katse tegevused (VESKI) on läbitud ja omandatud on üks uus hunduoskus (vt "Väljatöötatud hunduoskused").

Laanekäpa katse

... hundud on juba peaaegu skaudid, nad on kõige targemad hundud ja mõnel matkal julgevad isegi skautidega koos rajale minna. Nad aitavad nii endast nooremaid hundusid, oma pesakaaslast kui ka täiskasvanuid erinevate tegevuste läbiviimisel ning arendavad oma mälu ja mõtlemist, et olla veelgi paremad kaaslased skaudirajal.

Laanekäpa katse on läbitud, kui kõik Laanekäpa katse tegevused (VESKI) on läbitud ja omandatud on üks uus hunduoskus (vt "Väljatöötatud hunduoskused").

Kui hundu on Laanekäpa katse läbinud, siis olenemata sellest, kas ta on juba 11-aastane ehk skaudivanune või mitte, võib ta vaikselt alustada Paju taseme skautluse skaudioskuse õppimisega. Kui hundu on 11-aastane ja Paju skaudioskuse kriteeriumid täitnud, võib ta anda skauditõotuse ning saab ametlikult skaudiks (saab skaudi töotusmärgi ja Paju paguni).

SKAUT (VANUS 11–14)

Skaut on 11–14-aastane Eesti Skautide Ühingu liige. Skautide programm on loodud arendamaks noort viies valdkonnas, aidates tal kasvada täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks.

Kuidas saada skaudiks?

Selleks, et saada ametlikult skaudiks:

- ▲ läbi Paju märgi kriteeriumid (skautluse skaudioskuse I tase);
- anna skauditõotus.

Milline on skaudiüksus?

Skautide üksust nimetatakse salgaks, mis koosneb ideaalis 5-9 noorest, kes soovivad koos sõpradega kogeda vahvaid seiklusi, õppida tundma iseennast, arendada oma oskusi ja teistega hästi läbi saada. Skaudid kohtuvad regulaarselt korra nädalas (vahel ka tihedamini) või üle nädala kas oma skaudiruumis või mujal kokkulepitud kohas. Võimalusel korra kuus osaletakse suuremas laagris, käiakse oma üksusega matkal või külastatakse mõnda huvitavat paika.

Milline on skaudi arengusüsteem?

Skaudiprogrammil on, nagu hunduprogrammilgi, neli taset ja viis arenguvaldkonda (VESKI), milles ennast arendada. Erinevalt hundu programmist peab skaut ise mõtlema välja oma seikluse, millega arendab end valitud valdkonnas ja suunas. Üks seiklus võib kesta nädalaid ja teine võib kesta vaid ühe kokkusaamise.

Skautluse skaudioskuse järgumärgi sümboolikaks on puud. Nagu iga puu metsas püüdleb valguse poole, kasvades üha suuremaks ja tugevamaks, püüdlevad ka skaudid enese arendamise ja paremaks saamise suunas. Nii nagu metsas kasvades puud toetavad üksteist, toetavad ka skaudid koos tegutsedes üksteist. Nii nagu puud on erinevad, on ka inimesi erinevaid, igaüks oma huvide ja võimetega. Pärast esimese taseme ehk Paju märgi nõuete täitmist ja märgi saamist on edasiste skautluse skaudioskuste tasemete saavutamiseks vaja täita kõik eesmärgid VESKI igast valdkonnast ning sooritada vähemalt kolm skaudioskust. Täiendav info on leitav skautide programmimaterjalist skaut.ee kodulehelt.

Paju märk

Skaudi vanusegrupi skautluse skaudioskuse I tase sisaldab nõudeid, mis tuleb täita enne skauditöötuse andmist. Nõuded täitnud skaut võib kanda Paju märki. Nende nõuete täitmisega saab liituja teada, mis on skautlus ja kuidas skaut olla, ning tutvavaks oma salgakaaslastega. Nõuete täitmise järel saab skaut anda töötuse ning asuda välja teenima järgmise taseme märki.

- ▲ Õpi tundma oma salka/rühma/lipkonda.
- ◆ Vaheta kontakte oma salgaliikmete ja skaudijuhiga.
- Esitle skauditöötust, -seadusi ja hüüdlauseid. Seleta, kuidas sa skauditöötusest aru saad.
- ▲ Tervita skauditervitusega ja räägi selle tähendusest.
- Kirjelda, mida sa saad skautluses teha (seiklused ja skaudioskused).
- ◆ Osale vähemalt kahel salga- või rühmaseiklusel.
- ▶ Tee iga päev heategu.

Kase märk

- ▲ Tutvusta salgakaaslastele oma hobisid ja huvisid.
- Räägi salga liikmetega oma tugevustest ja nõrkustest.
- ▲ Räägi lühidalt skautluse ajaloost.
- Joonista oma piirkondliku üksuse struktuur ja nimeta juhte.
- ◆ Tunne erinevaid skaudimärke ja paiguta need skaudivormil õigesse kohta.
- ▶ Hangi endale skaudivorm.
- ◆ Leia ESÜ kodulehelt informatsiooni järgmisena toimuva ürituse kohta.

Kuuse märk

- ▲ Räägi B-P ja Anton Õunapuu eluloost.
- ▼ Kuidas moodustatakse ja juhitakse salka/rühma ning kuidas valitakse nende juhid.
- ▼ Joonista ESÜ struktuur ja oma üksuse paiknemine selles.
- ◆ Oska kasutada ESÜ kodulehekülge.
- ▶ Korralda oma salgaga koos üks seiklus ühiselt pereliikmetega.
- ◆ Hoolitse mõnda aega salga vara (lipp, logiraamat jm) eest.

Männi märk

- ▲ Korralda seiklus koos mõne teise skaudiüksusega.
- ▼ Räägi Eesti skautluse ajaloost.
- ▼ Tutvusta uutele liitujatele skautluse sümboolikat ja traditsioone.
- ◆ Esinda oma salka oma üksuse salgajuhtide kogul.
- ▶ Korralda salgaga seiklus, tutvustamaks skautlust oma koolis või kodukohas.
- ◆ Uuri välja, kuidas saada vanemskaudiks.

VANEMSKAUT (VANUS 15–17)

Vanemskaut on 15–17-aastane Eesti Skautide Ühingu liige. Vanemskautidele väljatöötatud programm arendab noort samamoodi viies erinevas arenguvaldkonnas, mis aitab noorel kujuneda täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks.

Kuidas saada vanemskaudiks?

Selleks et saada ametlikult vanemskaudiks:

- ▲ läbi tuletorni aluse nõuded (vanemskaudi skaudioskuse I tase);
- läbi üksuse vanemskaudi katse – praktiline ülesanne, mis on huvitav ja väljakutsuv ning meeldejääv (üldjuhul on antud ülesanne igale lipkonnale omane traditsioon, mis hoitakse nooremate vanusegruppide eest saladuses);
- anna skauditöötus.

Milline on vanemskaudi üksus?

Vanemskautide üksust nimetatakse rühmaks. Selles on ideaaljuhul 12-24 liiget, kes võivad olla jagunenud salkadeks. Võib tegutseda ka väiksemates rühmades, kuid siis on raske korraldada tiimideks jaotamist (kui teid on üksuses vähem, siis kutsu mõni oma sõber juurde). Rühm võib olla ka suurem, kuid mida suurem on rühm, seda keerulisem on seda koos hoida. Kogu rühm saab kokku korra kuus ning rühma kokkusaamistel jagatakse jooksvat informatsiooni, tutvustatakse lõppenud seikluste tulemusi, antakse ülevaade parasjagu käsil olevatest seiklustest, vahetatakse ideid uute seikluste teemadel ja tehakse üheskoos midagi vahvat. Kokkusaamiste vahel toimub tegevus seiklustiimides.

Milline on vanemskaudi arengusüsteem?

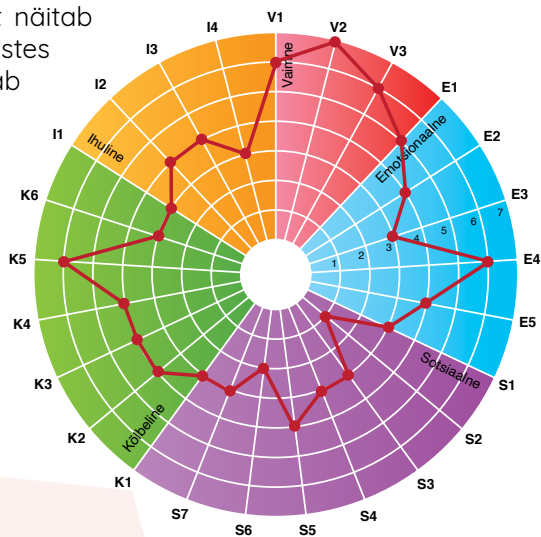
Vanemskaudi vanusegrupp hõlmab kolme aastat ning vanemskautide programm (vt ka vanemskautide taskuteatmikusse) on jaotatud kolmeks umbes aastapikkuseks etapiks (järguks). Iga etapi läbimiseks peab osalema vähemalt 12 seikluses, täitma vanemskaudi skaudioskuse nõuded ning vähemalt kahe vabalt valitud skaudioskuse nõuded.

Vanemskautide sümboliks on tuletorn, mis maamärgina näitab teed või hoiatab ohtude eest, aidates noorel leida oma tee. Vanemskaudina tegutsedes arendab noor enda oskusi, teadmisi ja hoiakuid, ehitades oma isiklikku tuletorni (seda kajastavad ka järgumärgid), et olla oma kaaslastele eeskujuks ja suunanäitajaks. Nagu tuletornide võrgustik muudab mereliikluse ohutuks, aitab vanemskaut koos oma salga ning laiema vanemskautide kogukonnaga muuta maailma paremaks.

Pärast vanemskaudiks saamist ehk vanemskaudi skaudioskuse I taseme täitmist peab vanemskaut iga etapi alguses täitma valguskaardi. Noorteprogrammis seatud eesmärgi lugedes vastab vanemskaut seitsme palli skaalal, mis tasemel ta tunneb end selles arenguvaldkonnas etteantud eesmärkide saavutamisel olevat.

Nii koostab vanemskaut ringdiagrammi oma arengu seisust – oma tuletorni välisulatus ehk tuletorni

valguskaardi. Valguskaart näitab vanemskaudile, millistes valdkondades hindab ta end tugevamaks ja millistes valdkondades enesearendamine kõige olulisem on. Selle põhjal saab vanemskaut valida 12 eesmärki, mida järgmise aasta jooksul enda juures soovib arendada.

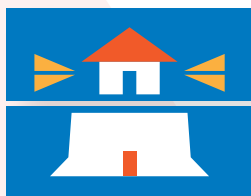

Tuletorni alus

Enne töötuse andmist/uuendamist tutvutakse vanemskautide organisatsiooniga ning vajadusel skautlusega.

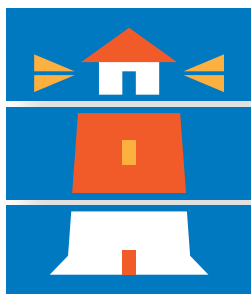
- ▲ Õpi tundma oma salka/lipkonda.
- ▼ Liitu rühma infovahetussüsteemiga. Kui salgale ei ole toimivat infovahetussüsteemi (postituvid, sotsialvõrgustik vm), siis aita see luua.
- Räägi, kuidas sa skauditöötusest aru saad.
- ▶ Tutvu skautlike kommete ja traditsioonidega.
- Tutvu vanemskautide programmiga (seiklused ja skaudioskused).
- ▲ Osale vähemalt ühes seikluses.
- ▼ Osale vanemskaudiks saamise tseremoonial.

Tuletorni kuppel

Esimene aasta vanemskaudina.
Osalemine tegevustes.

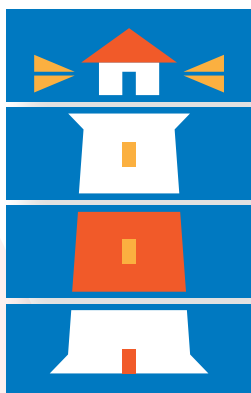
- ▲ Tutvusta salgakaaslastele oma hobisid, huvisid ja tugevamaid külgi.
- ▼ Tunne skaudivormi, erinevaid märke ja nende paigutust vormil.
- Hangi endale skaudivorm (või kontrolli, kas olemasolev pole väikeseks jäänud).
- ▶ Leia ESÜ kodulehelt informatsiooni järgmise poole aasta ürituste kohta.
- Võta seiklusmeeskondade töös mõni vastutav roll.
- ▼ Leia võimalusi teha heategu võõrastele inimestele.

Esimene aken

Teine aasta vanemskaudina. Vastutuse võtmine.

- ▲ Tutvusta rühmakaaslastele skautluse ajaloost enda jaoks kõige huvitavamad sündmused või faktid.
- ▼ Tunne ESÜ struktuuri ja oma üksuse paiknemist selles.
- ◆ Osale lipkonnas, malevas või ESÜ matkas või laagris korraldamisel.
- ▶ Juhi mõnda seiklust.
- ◆ Otsi infot vähemalt kolme rahvusvaheliselt laagri kohta ja osale neist ühes.
- ▼ Õpi selgeks või tee midagi uut, mida sa varem pole teinud.

Teine aken

Viimane aasta vanemskaudina.

Juhtiva rolli võtmine.

- ▲ Osale ühisel seiklusel koos mõne teise skaudiüksuse liikmetega.
- ▼ Tutvusta uutele liitujatele skautluse sümbolikat ja traditsioone.
- ◆ Otsi maailmas skautlusest mõni huvitav fakt või seik, mida sinu rühmakaaslased varem ei teadnud, ja tutvusta seda neile.
- ▶ Juhi mõnda seiklust.
- ◆ Osale rühma juhtimises.
- ▼ Esinda oma rühma üksuse staabis või ESÜ nõupäevadel/üldkogul.
- ▲ Õpi selgeks või tee midagi uut, mida sa varem pole teinud.
- ▼ Tutvu rändurite tegevusega ja/või skaudijuhi koolitustega.

RÄNDUR (VANUS 18–26)

Rändur on 18–26-aastane Eesti Skautide Ühingu liige, kellele on loodud ränduriprogramm, mis baseerub samadel põhimõtetel nagu skaudi ning vanemskaudi programmi. Rändurite programm pole enam kohalike üksuste põhine, vaid loodud on rändurite klubid, kuhu kuuluvad ESÜ rändurid erinevatest üksustest üle Eesti.

Kuidas saada ränduriks?

Selleks et saada ametlikult ränduri staatus, tuleb sooritada kolmeosaline katse:

- ▲ külasta kohta, mis on seotud Eesti skautluse rajajaga või maailma skautluse rajajaga;
- osale viimase aasta jooksul kolmel skaudiüritusel, millest vähemalt üks on üle-eestiline või rahvusvaheline;
- anna skauditöötus;
- ▶ soovi korral soorita midagi klubile omast või klubi poolt väljapakutut.

Katse läbinud saavad endale ränduri tähisena liiliapandlaga vöö.

Milline on ränduriüksus?

Rändurid on täiskasvanud ja nende elu on kiire. Seetõttu saavad rändurid kokku vaid korra kuus kõikide oma piirkonna ränduritega. Rändurite klubis analüüsitakse eelmisel kuul saavutatut, seatakse uued eesmärgid (individuaalselt) ja veedetakse koos lõbusalt aega. Kuna klubil ei ole püsivat juhti, siis jagatakse juhi roll omavahel ära nii, et igal kuul on erinev rändur, kes hoolitseb selle eest, et saaks läbi arutatud kõikide eesmärgid ja kes samas õpetab/korraldab oma klubikaaslastele ka midagi põnevat. Kui tundub, et eesmärk on juba täidetud, siis arutletakse kaaslastega, kas saaks/on vaja sama eesmärki põhjalikumalt/uuel moel täita.

Milline on ränduri arengusüsteem?

Rändurite programmil (vt ka rändurite taskuteatmikku) on neli taset, viis arenguvaldkonda ja viis suunda, milles ennast arendada. Järgmise taseme saamiseks peab olema läbi tehtud kümme seiklust. Nendest viis peavad olema sooritatud erinevates suundades ja ülejäänud viis seiklust samas või erinevas suunas.

Matkasaabas

Esimes(t)el ränduriaasta(te)l on noore suur abiline **matkasaabas**, mis toetab sammu keerulisel maastikul, kus skaut individuaalselt või koos oma salgaga rändab. Rändur on pärast I taseme läbimist osav skaut. Ta oskab matkata, meeskonnas töötada, uusi tutvusi luua ja metsas ellu jääda.

- ▲ Läbi igast valdkonnast vähemalt üks seiklus ja lisaks viis seiklust vabalt valitud valdkondadest.
- ▲ Esinda oma rühma üksust staabis või ESÜ nõupäevadel/üldkogul.
- ▼ Võta seiklustiimide töös mõni vastutav roll.

King

Üheskoos seigeldes ja erinevates valdkondades end arendades võib rändur matkasaapad peagi vahetada kergemate jalanõude, näiteks **kingade** või tossude vastu, sest maastik sinus eneses ja sinu ümber on saanud tuttavamaks ja tossude kergus laseb lihtsamini edasi liikuda.

Rändur on pärast II taseme läbimist vilunud skaut. Ta oskab ette näha ohuolukordi ja neid ennetada, tuleb toime enda emotsioonidega ning on kogenud matkaline. Tal on teadmised raamatupidamisest, juhtimisstrateegiast ja tal on arenenud eneseregulatsiooni oskus: peab kinni tähtaegadest, koostatud eelarvetest ja oskab suhelda erinevate inimestega.

- ▲ Läbi igast valdkonnast vähemalt üks seiklus ja lisaks viis seiklust vabalt valitud valdkondadest.
- ▲ Tunne skaudivormi, erinevaid märke ja nende paigutust vormil.
- ▼ Tutvusta klubikaaslastele oma hobisid, huvisid ja tugevamaid külgi.

Plätu

Saavutades endale seatud eesmärgid (läbides seiklused), kasvatab rändur oma enesekindlust ja oskusi niivõrd, et toetust kaaslastelt vajab ta vähem kui varem. Tossud võib nüüd vahetada **plätude** vastu. Tugi on alati olemas, tugev side kaaslastega loodud – rändur teab enda tugevusi ning on haritud maailmakodanik. Rändur on pärast

III taseme läbimist kogenud skaut. Ta oskab käituda päästeoperatsioonil, erinevates olukordades konstruktiivselt teise kultuuritaustaga inimestega suhelda, vajadusel ka võõrkeeles, ning valdab täiskasvanueluga seonduvat paberimajandust. Ta tunneb morse koodi, hoiab loodust ning on vaimselt ja füüsiliselt pädev indiid, teades enda tugevusi ja nõrkusi.

- ▲ Läbi igast valdkonnast vähemalt üks seiklus ja lisaks viis seiklust vabalt valitud valdkondadest.
- ▲ Tunne ESÜ struktuuri ja oma üksuse paiknemist selles.
- Otsi infot vähemalt kolme rahvusvahelise laagri kohta ja osale neist vähemalt ühes.

Jalajälg

Pagunitel nähtavad **paljad jalajäljed** kinnitavad ränduri vaimset, emotsionaalset, sotsiaalset, kõlbelist ning ihulist valmisolekut elus ettejuhtuvate ülesannete lahendamiseks. Rändur on läbinud kogu programmi, mille jooksul on õppinud tundma oma sisemaailma, inimesi enda ümber, keskkonda ning ülesannete lahendamiseks erinevaid töövõtteid.

Plätud võib vahetada jalajälgede vastu, sest skaut on vääriline enesekindlalt astuma elus oma rada, jättes endast maailma maha isikliku jälje. Ta on valmis võtma vastutust ja toetama ning juhendama teisi. Rändur on pärast IV taseme läbimist meisterlik skaut. Ta oskab korraldada laagreid ja üritusi ning leida koostööpartnereid ja toetajaid. Ta on iseseisev ja keskkonnateadlik inimene, kes on eeskujuks teistele. Selle taseme läbinud skaut on väärt meeskonnakaaslane, hea juht ja julge suhtleja, kelle kogemustepagasisse kuuluvad koolitused psühholoogia, ettevõtluse, raamatupidamise, päästeoperatsioonide ja esmaabi vallas.

- ▲ Läbi igast valdkonnast vähemalt üks seiklus ja lisaks viis seiklust vabalt valitud valdkondadest.
- ▲ Esinda oma rühma üksust staabis või ESÜ nõupäevadel/üldkogul.
- Võta seiklustiimide töös mõni vastutav roll.

ISIKLIK TEEKOND

Iga skaut on vastutav oma isikliku skautliku kogemuse eest ning osaleb oma teekonna kujundamisel ja planeerimisel. Selle idee läbi saab suunata noort tutvuma arenguvaldkondadega ning võimaldada tal läbi skautluse õppida ja ennast arendada.

UUS HUNDU

(6–10 aastane)

1. ÜTLE PEAST JA SELETA HUNDU SEADUSI, JUHTLAUSEID NING LUBADUST.
2. TERVITA HUNDU TERVITUSEGA JA SELETA SELLE TÄHENDUST.
3. TEA OMA PESAKAASLASTE NIMESID JA TELEFONINUMBRIT.

ANNA HUNDULUBADUS

SAAD LUBADUSMÄRGI + ÜKSUSE KAELARÄTI

I AASTAT
HUNDU

TEE HELLKÄPA KATSE
KÕIK ÜLESANDED +
1 HUNDUOSKUS

SAAD HELLKÄPA
KATSE PAGUNI

II AASTAT
HUNDU

TEE ÜHEKÕRVA KATSE
KÕIK ÜLESANDED +
1 HUNDUOSKUS

SAAD ÜHEKÕRVA
KATSE PAGUNI

III AASTAT
HUNDU

TEE KAHEKÕRVA KATSE
KÕIK ÜLESANDED +
1 HUNDUOSKUS

SAAD KAHEKÕRVA
KATSE PAGUNI

IV AASTAT
HUNDU

TEE LAANEKÄPA KATSE
KÕIK ÜLESANDED +
1 HUNDUOSKUS

SAAD LAANEKÄPA
KATSE PAGUNI

UUS SKAUT

(11–14 aastane)

TEE SKAUDIOSKUSE
I TASEME ÜLESANDED

ANNA SKAUDITÖOTUS

SAAD TÖÖTUSMÄRGI + PAJU PAGUNI
(UUED KA ÜKSUSE KAELARÄTI)

I AASTAT
SKAUT

TÄIDA 27 EESMÄRKI
+ TEE SKAUTLUSE
SKAUDIOSKUSE II
TASEME ÜLESANDED
+ 3 SKAUDIOSKUST

SAAD KASE
TASEME PAGUNI

II AASTAT
SKAUT

TÄIDA 27 EESMÄRKI
+ TEE SKAUTLUSE
SKAUDIOSKUSE III
TASEME ÜLESANDED
+ 3 SKAUDIOSKUST

SAAD KUUSE
TASEME PAGUNI

III AASTAT
SKAUT

TÄIDA 27 EESMÄRKI
+ TEE SKAUTLUSE
SKAUDIOSKUSE IV
TASEME ÜLESANDED
+ 3 SKAUDIOSKUST

SAAD MÄNNI
TASEME PAGUNI

UUS VANEMSKAUT

(15–17 aastane)

TEE VANEMSKAUDI
SKAUDIOSKUSE
I TASEME ÜLESANDED

LÄBI VANEMSKAUDI KATSE
(ÜKSUSE MÕELDUD)

ANNA
SKAUDI-
TÖÖTUS

SAAD TULETORNI ALUSE TASEME MÄRGI
(UUED KA TÖÖTUSMÄRGI + ÜKSUSE KAELARÄTI)

I AASTAT
VANEM-
SKAUT

TÄIDA 12 EESMÄRKI
+ TEE VANEMSKAUDI
SKAUDIOSKUSE II
TASEME ÜLESANDED
+ 2 SKAUDIOSKUST

SAAD TULETORNI
KUPLI TASEME
PAGUNI

II AASTAT
VANEM-
SKAUT

TÄIDA 12 EESMÄRKI
+ TEE VANEMSKAUDI
SKAUDIOSKUSE III
TASEME ÜLESANDED
+ 2 SKAUDIOSKUST

SAAD TULETORNI
ESIMISE AKNA
TASEME PAGUNI

III AASTAT
VANEM-
SKAUT

TÄIDA 12 EESMÄRKI
+ TEE VANEMSKAUDI
SKAUDIOSKUSE IV
TASEME ÜLESANDED
+ 2 SKAUDIOSKUST

SAAD TULETORNI
TEISE AKNA
TASEME PAGUNI

UUS RÄNDUR

(18–26 aastane)

TEE RÄNDURI
SKAUDIOSKUSE VÕÖ
TASEME ÜLESANDED

ANNA
SKAUDITÖÖTUS

SAAD RÄNDURI VÕÖ
(UUED KA TÖÖTUSMÄRGI
+ ÜKSUSE KAELARÄTI)

I AASTAT
RÄNDUR

TÄIDA 5+5 EESMÄRKI
+ TEE RÄNDURI
SKAUDIOSKUSE I
TASEME ÜLESANDED

SAAD
MATKASAAPA
TASEME PAGUNI

II AASTAT
RÄNDUR

TÄIDA 5+5 EESMÄRKI
+ TEE RÄNDURI
SKAUDIOSKUSE II
TASEME ÜLESANDED

SAAD KINGA
TASEME PAGUNI

III AASTAT
RÄNDUR

TÄIDA 5+5 EESMÄRKI
+ TEE RÄNDURI
SKAUDIOSKUSE III
TASEME ÜLESANDED

SAAD PLÄTU
TASEME PAGUNI

IV AASTAT
RÄNDUR

TÄIDA 5+5 EESMÄRKI
+ TEE RÄNDURI
SKAUDIOSKUSE IV
TASEME ÜLESANDED

SAAD JALAJÄLJE
TASEME PAGUNI

**ARENGU-
VALDKONNAD**

JA VÄLJUNDID

ESÜ NOORTEPROGRAMM...

pöörab tähelepanu viiele inimese arengu valdkonnale, milleks on vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne, kõlbeline ja ihuline areng. Igas arenguvaldkonnas on vastavalt ESÜ eesmärkidele piiritletud kitsamad arengusihid ning iga arengusihis osas kirjeldatud mõned väljundid. Arenguvaldkondade esitähedest moodustub sõna **VESKI**,

mille kasutamisega viidatakse arenguvaldkondadele ja programmi väljunditele.

Skautide ja vanemskautide arengusihid:

V

Vaimne (intellektuaalne) areng:

- ▲ Informatsiooni kogumine ja töötlemine (vaatlemine, uurimine, avastamine; teabe analüüsimine ja salvestamine; sorteerimine ja klassifitseerimine, andmete kontrollimine (allikakriitilisus)).
- ◆ Planeerimine (informatsiooni kogumine ja tegevusplaani koostamine; realistlike eesmärkide seadmine; plaani elluviimine; tehtu analüüs).
- Probleemi lahendamine (probleemi märkamine, leidlikkus ja loovus; hüpoteesi püstitamine, katsetamine ja järelduste tegemine).

E

Emotsionaalne areng:

- ▲ Eneseavastus ja -teadlikkus (oma tunnete teadvustamine ja mõistmine; oma tunnete aktsepteerimine ja kriitiline hindamine; oma tunnete väljendamisoskuse arendamine).
- Teiste inimeste tunded (teiste tunnete märkamine (empaatiavõime) ja mõistmine; teiste tunnetega arvestamine; toetamine ja hoolimine; vastastikuse usalduse rajamine).
- Praktilised oskused (vastutustundlik käitumine erinevates olukordades, respektierides ennast ja teisi; eneseväärikuse kujundamine; saavutuste ja ebaõnnestumiste kogemine).

S

Sotsiaalne areng:

- ▲ Suhted ja suhtlemine (suhtlemisoskuse arendamine (erinevuste mõistmine, vastuvõtlikkus ja kuulamisoskus); eelarvamustevaba suhtumine erineva rahvusliku, sotsiaalse ja kultuuritaustaga gruppidesse ja sellega arvestamine suhtlemisel; oskus leida sõpru ja luua püsisuhteid).
- Koostöö ja juhtimine (koostöö tegemise oskuse arendamine; meeskonnatunde ülesehitamine; grupi reeglite mõistmise ja arvestamise oskuste arendamine; oskus leida oma roll grupis; ühiste reeglite, vastastikuse toetamise ja abistamise vajaduse mõistmine; vastutustundlikkuse arendamine).
- Kogukond ja ühiskond (üksikisiku ja ühiskonna vahelise toetamisvajaduse teadvustamine; ühiskondliku kuuluvustunde arendamine ja vastutuse võtmine; teiste arvamuste märkamine ja austamine; demokraatlike väärtuste ja avalikkuse rolli tundmaõppimine; seaduste tundmine ja järgimine).

K

Kõlbeline areng:

- ▲ Põhimõtted (hea ja halva eristamine ja oma tegude mõju mõistmine; väärtusorientatsiooni arendamine vastavalt skautlikele põhimõtetele).
- ◆ Avastamine (oma isikliku vaimsuse mõistmine ja arendamine; oma vaimsuse realiseerimise võimaluste mitmekesisuse aktsepteerimine; erinevate arvamuste väljendamiseks vaba diskussiooniõhkkonna tagamine; esivanemate vaimse pärandi uurimine).
- ▼ Praktika – realiseerimise viisid (iseendasse uskumine ja oma potentsiaali väljaarendamine; eesmärkide omamine igapäevases elus; vastutuse võtmine kodanikuühiskonnas; keskkonna väärtustamine ja hoidmine).

I

Ihuline (füüsiline) areng:

- ▲ Vajaduste tundmine (mõista oma keha võimeid ja toimimist; mõista, et teiste võimed võivad olla erinevad; suhtuda oma kehasse heaperemehelikult (tasakaalustatud ja regulaarne toitumine, mõnuainete mittetarvitamine jne)).
- ◆ Keha hooldus (tervishoid ja hügieen; liikumine; toitumine; elustiil).
- ▼ Efektiivsus (uute oskuste, vastupidavuse, jõu, liikuvuse, paindlikkuse ja koordineerimise arendamine; oma nõrkade külgede arendamine ja kompenseerimine).

Rändur on täiskasvanu ning on võimeline ise valima eesmärgi, mida ta soovib enda juures arendada. Ränduritel kui täiskasvanud skautidel on kõikidele arenguvaldkondadele määratud viis arengusihti/suunda:

- ▶ **Juhtimine** – rändurieas noor on tihtipeale lahkunud kodu turvaliste seinte vahelt ja peab hakkama õppima ning arendama oma juhtimisoskusi erinevates situatsioonides. Ta peab oskama ennast kehtestada, oma arvamust avaldada ja seisukohti põhjendada. Skautlus annab võimaluse juhtimiskogemuse omandamiseks. Erinevate koolituste kaudu paranevad meeskonnatöö- ning juhtimisalased teadmised, mis on kindlasti arvestatavaks positiivseks täienduseks iga inimese CVs.

- ▶ **Raha ja toetajate leidmine** – ränduri portfellis leidub projekti koostamise ja erinevate ürituste tarbeks toetajate leidmise juhiseid. Omandatud teadmised kulude-tulude analüüsi ja raamatupidamise põhitõdede kohta on kasuks igal elualal. Rändur oskab koostada eelarvet ja sellest kinni pidada ning korrektselt suhelda erinevate ametkondadega oma projekti elluviimise eesmärgil. Rändur orienteerub finantsmaailmas ja on leidlik rakendama erinevaid platvorme (tegevuskavasid) oma ideede elluviimiseks.

- ▶ **Matk ja laagritegevused** – rändur saab unustamatuid matkakogemusi, mis turgutavad keha ja meelt. Lisaks matka/laagri korraldamise ja metsas ellujäämise teadmiste leiab rändur kaaslaste, kellega regulaarselt ühiselt tegutseda.

Looduses viibimine, matkamine ja nutiseadmevaba suhtlus on parim viis saavutada vaimset ja füüsilist tasakaalu tänapäeva ülestimuleeritud ühiskonnas.

▲ **Keele arendamine ja suhtlus** – rändurieas noor saab võimaluse osaleda skautide välisüritustel ja kohtuda erinevast rahvusest inimestega. Ta tunneb ja austab erinevaid kultuure ning julgeb suhelda võõrkeeles. Teistest rahvustest inimestega kohtumine on tihtipeale inspireeriv ja julgustav ning loomu poolest tagasihoidlikum eestlane saab suhtluskogemuse, mis kindlasti toetab teda teel, saavutamaks avatud ja pingevaba interaktsiooni igas olukorras.

▲ **Ellujäämine** – ränduriprogrammi läbinud skaudil on teadmised päästeoperatsioonil käitumisest, ta tunneb morse koodi ning on kursis ohtudega, mis valitsevad nii looduses kui ka igapäevaelus. Ta suudab mõelda kriitiliselt ning teab nii enda kui ka kaaslaste tugevusi ja nõrkusi. Rändur oskab toime tulla enda emotsioonidega, väljendada oma tundeid ning pakkuda abi ja seda ka ise vastu võtta. Skaut saab ettevalmistuse, et olla nii vaimselt kui ka materiaalselt valmis kõigeks ning oskab enesekindlalt reageerida ohuolukordades, mis võivad ette tulla kodus, laagris või muul üritusel. Programmi läbinutel on lahendustele orienteeritud mõttemaailm.

Definitsioon: arutlusvõime, tajumise, mälu, keele, kujutlusvõime, loovuse ja informatsiooni käsitusoskuse arendamine, et osata kohaneda uute olukordadega, leida lahendusi probleemidele ning planeerida tegevusi.

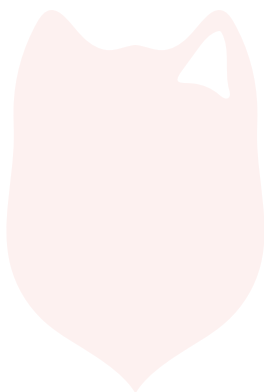
HUNDUD 6-10

Hellkäpa katse

- ▲ Mängin mängu “Kümneni lugemine” või muud sama eesmärgiga mängu.
- Nimetan KIMi mängus 12st esemest 8.
- ◆ Panen kirja kõik huviringid ja koostan plaani, kuidas nendes osaleda saan ja mis kaasa võtma pean.
- Demonstreerin, kuidas mõõta, kasutades oma kehaosi, erinevaid asju.

Ühekõrva katse

- ▲ Osalen pesaga väikesel matkal ja teen sellest joonistuse oma skaudivihikusse.
- ◆ Õpin, kes oli skautluse rajaja maailmas ja kes Eestis.
- Planeerin oma pesa laagrisse mineku (osavõtutasud, registreerimine, transport, varustus jne).
- Mida teen, kui: a) lõikan noaga sisse; b) jalale on tekkinud vill.

HUNDUD 6–10

Kahekõrva katse

- ▲ Mängin mängu “Detektiiv” või mõnda muud sama eesmärgiga mängu.
- ◆ Nimetan KIMi mängus 15st esemest 11.
- ▼ Planeerin pesaga toiduvalmistamise (jaotame omavahel ära, kes mis toiduained toob, kus saame kokata ning õpime ka selle juurde kuuluvat toiduhügieeni).
- ◆ Öpin, kuidas käituda, kui olen eksinud, ning kuidas abi leida.

Laanekäpa katse

- ▲ Öpin lahendama sudokut.
- ◆ Osalen Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil/lipuheiskamisel/matkal ja loen, mitut Eesti sümbolit seal näen (Eesti lipp, rahvuslill, -lind ja -kivi).
- ▼ Teen koos pesakaaslastega väikse metsamängu teistele hundudele.
- ◆ Öpin, kuidas parandada jalgratast, kui kett on maha jooksnud.

SKAUT 11–14

**Informatsiooni
kogumine ja
töötlemine**

Tean, kuidas olulist ja vajalikku meeles pidada.

Oskan hinnata informatsiooni realistlikkust ja adekvaatsust.

Planeerimine

Oskan hinnata erinevate asjaolude (eelduste) mõju plaani elluviimisele

**Probleemi
lahendamine,
plaanide teostamine**

Olen midagi välja mõelnud ja selle teoks teinud.

VANEMSKAUT 15–17

**Informatsiooni
kogumine ja
töötlemine**

Oskan leida ja teha valikuid erinevate informatsiooniallikate vahel.

Planeerimine

Oskan võrrelda ja hinnata erinevaid tegevusplaanide, arvestades varasemaid kogemusi.

**Probleemi
lahendamine,
plaanide teostamine**

Oskan katsetada erinevaid lahendusi.

Juhtimine

- ▲ Saan aru meeskonna rollidest ja oma meeskonnas peituvatest annetest.
- ◆ Oskan realistlikult läbi mängida juhtimisega seotud situatsioone.
- Mõistan meeskonnaliikmete arengu-vajadusi, oskan neid märgata ja leida.
- ▼ Oskan ennast kehtestada ja toimuvat põhjendada.
- Mõistan erinevaid juhtimisteooriad.

Raha ja toetajate leidmine

- ▲ Oskan valida toetajaid vastavalt projekti omapärale.
- ◆ Oskan finantside korraldamisel arvestada kõiki asjaolusid ja varusid.
- Mõistan organisatsiooni finantsjuhtimise põhitõdesid.
- ▼ Tean tähtaegade kinnipidamise olulisust.
- Suudan plaane välja mõelda ja teostada.

Matk ja laagri tegevused

- ▲ Tean, kuidas ümbritsevas keskkonnas/looduses käituda ja austan seda.
- ◆ Tean looduse hoidmise tähtsust ja tutvustan seda ka teistele.
- Oskan hinnata ilmastikuolude muutumise mõju minu vaimsele tervisele matkal.
- ▼ Suudan üksinda matkal toime tulla.
- Tean, kuidas valida õiget kohta tseremooniateks.

RÄNDUR 18+

Keele arendamine ja suhtlus

- ▲ Oskan koostada võõrkeelset motivatsioonikirja ja enesetutvustust.
- ◆ Oskan suhelda eri rahvusest inimestega ja saan aru nende kultuurist.
- Olen osalenud vähemalt ühel skautlikul välisüritusel.
- ▼ Oskan end kirjas ja kõnes arusaadavalt väljendada.
- Olen võimeline suhtlust arendama vabalt valitud teemadel.

Ellujäämine

- ▲ Oskan olla vaimselt ja materiaalselt kõigeks valmis.
- ◆ Säilitan rasketes olukordades külma närvi.
- Suudan mõelda kriitiliselt, hinnata oma võimeid ja leida lahendusi.
- ▼ Suudan meelde jätta tähtsaid detaile ja infot.
- Oskan abi pakkuda ja seda ka vastu võtta.

Definitsioon: oma emotsioonide teadvustamine, nendega toime tulemise ja nende väljendamise õppimine, et tunda end turvaliselt ja enesekindlalt. Õppimine, kuidas igapäevastes olukordades arvestada teiste inimeste tunnetega ning oma käitumise mõjuga teiste inimeste tunnetele.

HUNDUD 6-10

Hellkäpa katse

- ▲ Arutan pesakaaslastega, mida tunnen, kui võidan või kaotan.
- ▢ Arutan juhiga, mida saan teha, kui olen vihane või kurb, et tuju paremaks läheks.
- ◆ Arutan pesakaaslastega, kuidas tundsin end pärast eelmist matka.
- ▣ Õpetan pesakaaslastele ühe rahvamängu, mida hästi oskan.

Ühekõrva katse

- ▲ Jagan pesakaaslastega, millal tundsin kõige suuremat piinlikkust ja millal suurt rõõmu.
- ◆ Uurin, kelle poole saan pöörduda, kui vajan abi kodus, koolis ja laagris.
- ▢ Mängime pesakaaslastega mängu "Tugevad ja nõrgad" või mõnda muud sama eesmärgiga mängu.
- ▣ Meisterdan mõne eseme/asja (nt lume-memm) ja hindan teiste pesakaaslaste meisterdusi 10-pallisüsteemis.

HUNDUD 6-10

Kahekõrva katse

- ▶ Mängin koos pesakaaslastega M&M mängu (minu tunded) või muud sama eesmärgiga mängu.
- ▶ Arutan juhi ja pesakaaslastega, kuidas üksteisega ära leppida.
- ▶ Kirjutan ühele paberile, mis tuju mul täna on, ja teisele, mis tunne minu meelest mu pesakaaslastel on. Võrdleme vastuseid pesakaaslastega.
- ▶ Osalen mõne pallimängu võistlusel.

Laanekäpa katse

- ▶ Toon näiteid ja teen vahet ebaviisakal ja viisakal käitumisest.
- ▶ Pean nädal aega päevikut, kuhu kirjutan iga päev enda tunded seoses toimunud sündmustega.
- ▶ Küsin pesakaaslastelt nende tunnete kohta, kuulan nad ära ning pakun vajadusel probleemidele lahendust.
- ▶ Käin pesakaaslastega keeglis ja mängime ilma äärerennideta.

SKAUT 11-14

Eneseavastus ja -teadlikkus

- ▲ Olen teadlik oma tunnetest.
- ▼ Õpin oma tunnetega toime tulema.

Teiste inimeste tunded

- ▲ Märkan ja mõistan teiste inimeste tundeid.

Praktilised oskused

- ▼ Julgen oma tundeid avaldada sealjuures teistega arvestades.
- ▲ Oskan toime tulla tugevate tunnetega.

VANEMSKAUT 15-17

Eneseavastus ja -teadlikkus

- ▼ Saan aru erinevate tunnete tekkimise põhjustest.
- ▲ Oskan oma tundeid kontrollida ja väljendada.

Teiste inimeste tunded

- ▲ Märkan ja mõistan teiste inimeste tundeid.
- ▼ Oskan arvestada teiste inimeste tunnete ja vajadustega.

Praktilised oskused

- ▼ Oskan oma emotsioone juhtida ka kriitilises olukorras.

Juhtimine

- ▲ Suudan oma tundeid vaos hoida ka pingelises olukorras; kui vaja, küsin abi.
- ◆ Arvestan oma kaaslaste tunnetega ja oskan pakkuda emotsionaalset tuge.
- Oskan planeerida oma aega ja tean, millal öelda ei.
- Oskan valida õige juhtimisstiili vastavalt situatsioonile.
- Oskan anda ja käsitleda konstruktiivset tagasisidet.

Raha ja toetajate leidmine

- ▲ Toetajaga suheldes tean oma vastutust.
- ◆ Oskan aru saada eitavast vastusest, leppida sellega ja vastavalt edasi tegutseda.
- Teadvustan endale isikliku ja organisatsiooni rahakoti erinevust ning suudan hoida neid lahus.
- Suudan eelarve arutlustel jääda enesele kindlaks.
- Tean raha emotsionaalset väärtust ja mõju inimestele.

Matk ja laagri tegevused

- ▲ Oskan halvas olukorras enda ja grupi tuju üleval hoida ning olla motiveeritud.
- ◆ Toetan oma juhti ja laagri juhtkonda üritusel.
- Oskan pöörata tähelepanu abivajavatele matkalistele.
- Suudan säilitada head hügieeni, vaatamata kehvadele pesemistingimustele.
- Suudan enda emotsioone teisi häirimata välja elada.

RÄNDUR 18+

Keele arendamine ja suhtlus

- ▲ Oskan eetiliselt ja korrektselt suhelda.
- ◆ Olen avatud uutele tutvustele.
- ▤ Planeerin ja teostan iseseisvalt reisi välisriiki.
- ▥ Julgen küsida endale vajaminevat infot.
- ◆ Suudan end kohandada eri riikide toitumisharjumustega.

Ellujäämine

- ▲ Oskan toime tulla tugevate tunnetega ja neid väljendada.
- ◆ Suudan ennast kehtestada ka pingelises olukorras.
- ▤ Märkan teiste tundeid ja reageerin vastavalt.
- ▥ Oskan toime tulla ootamatute olukordadega.
- ◆ Julgen väljendada oma tugevusi ja nõrkusi.

Definitsioon: oskus teiste inimestega suhelda. Ühiskonnas toimivate inimsuhete vajalikkuse mõistmine. Koostöö ja juhtimisvõime arendamine.

HUNDUD 6-10

Hellkäpa katse

- ▲ Mängin koos pesakaaslastega mängu "Hundu alias".
- Kuulan koondusel, mida räägitakse, ja teen sellest kokkuvõtte.
- ◆ Õpetan sõbrale kalamehesõlme ja seon sellega kaelaräti kaela.
- Püstitan koos pesaga telgi, seejärel võtan selle maha ja pakin kokku.
- ▲ Õpetan ja juhin ühte mängu.
- Räägin pesakaaslastele, mida head täna tegin.
- Tean igameheõigust ehk mida looduses võib ja mida ei või teha.

Ühekõrva katse

- ▲ Räägin pesakaaslastele, kuidas minu päev läks.
- ◆ Panen tähele, kui kellelgi on mure, ja kuulan ning lohutan teda.
- Õpin pähe oma pesakaaslaste ja juh(t)i(de) sünnipäevad ja soovin neile õnne.
- Teen ühe laagriehitise koos pesaga.
- ▲ Harjutan rollimängus, kuidas käituda õnnetuse/hädaolukorra puhul.
- Aitan sõbral või pesakaaslasel õppida.
- Tunnen jalakäijate liikluseeskirju.

HUNDUD 6–10

Kahekõrva katse

- ▲ Juhendan, kuidas püstitada telki (või midagi muud).
- ◆ Mängin mängu “Maffia” või mõnda muud sama eesmärgiga mängu.
- ▼ Uurin välja, mis mu sõbrale/pesakaaslasele meeldib, ja teen talle üllatuse.
- ◆ Planeerin ja esitan koos pesaga lõkkenalja.
- ▲ Esitan väikese kogu või näituse loodus-esemetest.
- ◆ Küllastan loomade varjupaika.
- ◆ Oskan nimetada Eesti presidenti, peaministrit ja millal kuulutati välja Eesti Vabariik. Osalen Eesti lipu heiskamise tseremoonial.

Laanekäpa katse

- ▲ Mängime pesakaaslastega raadio-saatjatega juhendamismängu või mõnda muud sama eesmärgiga mängu.
- ◆ Koostame pesaga ühe tulevase Eesti Skautide Ühingu laagri jaoks märgi, laulu või hüüu.
- ▼ Saan laagris uus sõbra ja suhtlen temaga kuu aja jooksul iga nädal.
- ◆ Organiseerin koos pesaga oma üksuse jaoks mõne tähtsa koonduse (jõulukoondus, taseme läbimise koondus, sünnipäevakoondus vms).
- ▲ Aitan kahel koondusel juhti.
- ◆ Aitan oma peret nädal aega kodustes toimetustes.
- ▼ Oskan sorteerida prügi ja õpetan ka pesakaaslastele.

SKAUT 11-14

Suhted ja suhtlemine

- ▲ Mõistan inimestevaheliste suhete olulisust.
- Oskan suhtluses teistega arvestada.
- ◆ Oskan leida ja hoida sõpru.

Koostöö ja juhtimine

- ▲ Oskan võtta ja jagada vastutust.
- ◆ Oskan arvestada ühiste reeglitega.

Kogukond ja ühiskond

- Aitan jõukohaselt kaasa oma kodukoha arengule.
- ▲ Teen iga päev heateo.
- ◆ Õpin tundma ja arvestama mind puudutavaid seadusi.

VANEMSKAUT 15-17

Suhted ja suhtlemine

- Oskan ennast väljendada vastavalt olukorrale, et tagada edukas suhtlus.
- ◆ Oskan suhtluses arvestada teiste inimeste erineva stiiliga.

Koostöö ja juhtimine

- ▲ Mõistan erinevate grupirollide tähendust ja oskan valida endale sobiva.
- ◆ Mõistan vastastikuse toetamise vajadust.

Koostöö ja juhtimine

- Aitan jõukohaselt kaasa oma kodukoha ja riigi arengule.
- ▲ Märkan ja aitan neid, kes abi vajavad.
- ◆ Saan aru oma kohast ühiskonnas ja käitun sellele vastavalt.

Juhtimine

- ▲ Arvestan otsustamisel meeskonna liikmete arvamusega ja kaasan neid juhtimisse.
- ◆ Oskan meeskonda juhtida. Vajadusel kaasan asjatundja.
- Oskan oma seisukohti kaitsta ja põhjendada.
- ▼ Oskan jaotada tööülesandeid vastavalt meeskonnaliikmete oskustele, koormusele ja võimalustele.
- Oskan end vastavalt olukorrale juhi rollist taandada.

Raha ja toetajate leidmine

- ▲ Oskan põhjendada toetajale, kuidas tema toetust kasutatakse ja miks seda vaja on.
- ◆ Oskan eelarve koostamisel pidada läbirääkimisi erinevate osapooltega.
- Tean, kuidas juhendada eelarve koostamist ja seda järgida.
- ▼ Tean, kuidas suhelda ametkondadega.
- Oskan koordineerida suhtlust arve/ dokumendi osapooltega.

Matk ja laagri tegevused

- ▲ Oskan valida matkaseltskonda vastavalt nende tugevustele ja nõrkustele.
- ◆ Oskan korraldada suhtlust laagri staabi ja laagri vahel.
- Mul on praktiline kogemus noorte juhendamisel.
- ▼ Suudan tulemusrikkalt koostööd teha.
- Suhtlen laagris ilma nutiseadmeteta.

RÄNDUR 18+

Keele arendamine ja suhtlus

- ▲ Olen omandanud uue keele.
- ◆ Oskan tutvustada skautlust suuremale grupile.
- Tean ja tunnen käitumisprotokolli ning -etiketti.
- ▼ Oskan luua ja hoida sõprussidemeid teistsuguse kultuurilise taustaga skautidega.
- Oskan rakendada teisest rahvusest skautide traditsioone (mängud, laulud).

Ellujäämine

- ▲ Oskan käituda päästeoperatsioonil.
- ◆ Tean, mida kujutab endast pääste/politsei/kiirabi töö.
- Tunnen morse koodi ja oskan seda kasutada.
- ▼ Suudan suhelda hädaolukorras konkreetset ja selgelt.
- Olen tähelepanelik kaaskodaniku tervisliku seisundi suhtes.

Definitsioon: arusaamade kujunemine seoses kõlbeliste otsustega — milline käitumine on õige, sobiv ja milline on väär, sobimatu. Vaimse identiteedi sügavam tunnetamine ja mõistmine. Tervikliku maailmapildi loomine.

HUNDUD 6–10

Hellkäpa katse

- ▲ Jälgin nädal aega, kuidas järgin hunduseadusi. Räägin sellest pesakaaslastele.
- Joonistan pildi olukorrast, kus keegi ütles teisele midagi hästi, ja teise pildi, kus öeldi halvasti.
- ◆ Õpetan teisele salgale/sõpradele mängu “Aitäh! ja Palun!”.
- ◆ Teen joonise või koostan tabeli, kus on ära toodud minu kehaosade mõõtmed.
- ◆ Arutan koos pesakaaslastega, mis-sugused ohud on veekogu ääres, ujumisel ning paadiga sõites.

Ühekõrva katse

- ▲ Tuletan laagris pesakaaslastele hunduseadusi meelde ja jälgin, et nad järgivad neid.
- ◆ Arutan pesakaaslastega, millal on võidupüha Eestis ja millise sündmuse tähistuseks see päev on.
- Seletan, kuidas peab metsa jätma pärast laagrist lahkumist.
- ◆ Koostan isikliku laagrivarustuse nimekirja.
- ◆ Seletan, miks on mõttekas teha väike lõke. Tunnen tuleohutuseeskirju.

HUNDUD 6-10

Kahekõrva katse

- ▲ Õpetan uutele hundudele hunduseadusi.
- ◆ Vaatan filmi “Südamest skaut” ja arutan pesakaaslastega, mida head skautlus õpetab.
- ◆ Katan toidulaua etiketi kohaselt.
- ▼ Näitan pesakaaslastele, kuidas mina kõige paremini õpin (fotomälu, kuulmismälu jne).
- ◆ Koristan koos pesakaaslastega kodukoha ümbrust.

Laanekäpa katse

- ▲ Mängin pesakaaslastega mängu “Must mees seadustes” või muud sama eesmärgiga mängu.
- ◆ Mängin mängu “Hea või halb” või muud sarnase eesmärgiga mängu.
- ◆ Arutan pesakaaslastega, missugused on head kombed.
- ▼ Kirjeldan, mida mu lähedased tegid vabadussõjas, II maailmasõjas, Balti ketis, laulvas revolutsioonis. Jutustan vähemalt kahest nimetatud sündmusest.
- ◆ Aitan terve laagri jooksul juhti.

SKAUT 11-14

Põhimõtted

- ▲ Saan aru skaudiseadustest ja järgin neid.
- ▼ Oskan teha vahet heal ja halval.

Avastamine

- ▲ Õpin tundma perekondlikke ja rahvuslikke traditsioone.
- ▼ Õpin tundma erinevaid viise oma vaimsuse väljendamiseks.

Praktika

- ▼ Püüan käituda vastavalt headele tavadele.
- ▲ Püüan käituda säästvalt ja loodust hoidvalt.

VANEMSKAUT 15-17

Põhimõtted

- ▼ Saan aru skaudiseadustest ja järgin neid.
- ▲ Oskan teha vahet heal ja halval.

Avastamine

- ▲ Õpin tundma oma kodukandi kultuurilugu.
- ▼ Arvestan nii enda kui teiste eelistustega vaimsuse väljendamisel.

Praktika

- ▼ Sean igapäevaelus endale eesmärgid ja püüan neid täita parimal viisil.
- ▲ Käitun säästvalt ja loodust hoidvalt.

Juhtimine

- ▲ Tean minusse puutuvaid dokumente ning seadusandlust, oskan neid täita ning koostada.
- ◆ Tean skautlikke traditsioone ning annan neid edasi.
- Oskan mõista organisatsiooni arenguvajadusi.
- ▼ Teadvustan oma maailmavaadet ja hingelisi vajadusi.
- Annan oma panuse maailma parandamisse läbi säästliku ja keskkonnasõbraliku eluviisi ning hea eeskuju.

Raha ja toetajate leidmine

- ▲ Olen oma käitumiselt avatud, leidmaks sponsoreid.
- ◆ Oskan kulusid ja tulusid analüüsida.
- Olen kursis oma pere raamatupidamisega.
- ▼ Oskan majandada salga/lipkonna aastast eelarvet.
- Loen iseseisvalt raamatupidamise ABC-d ja selgitan teistele oma sõnadega, mida kujutab endast raamatupidamine.

Matk ja laagri tegevused

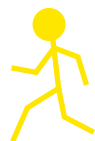
- ▲ Tean ja järgin matkamisel igameheseadust.
- ◆ Oskan koostada laagri detailplaani ja seda ellu viia.
- Valdan erinevaid viise laagri püstitamiseks/ehitamiseks.
- Suudan nutiseadet kasutada mõistlikult ja vajaduspõhiselt.
- Oskan käituda laagriliste ja matkalistega viisakalt.

Keele arendamine ja suhtlus

- ▲ Käitun välismaal reisides keskkonnasõbralikult.
- ◆ Tean teiste rahvuste kultuure ja nende erinevusi meie kultuurist.
- Oskan kasutada sotsiaalmeediat vajaduspõhiselt.
- Tean, kuidas väarikalt oma riiki esindada.
- Olen maailmas toimuvate tähtsamate sündmustega kursis.

Ellujäämine

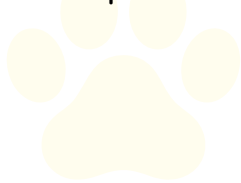
- ▲ Tean, kuidas reageerida, kui midagi juhtub laagris/kodus/üritusel.
- ◆ Oskan ellujäämissituatsioonides hoida hügieeni ja korda.
- Olen teadlik ohtudest looduses, oskan neid vältida ja nendele vastavalt reageerida.
- Suudan iseseisvalt inimestega suhelda.

Definitsioon: oma keha võimete ja toimimise tundmaõppimine ja oma oskuste arendamine.

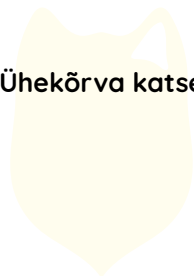
HUNDUD 6-10

Hellkäpa katse

- ▲ Võtan osa lühikesest matkast.
- ▼ Arutan pesakaaslastega, kaua peab kestma hambapesu ja mitu korda päevas võib hambaid pesta.
- ◆ Näitan, kuidas käsitsen lihtsaid tööriistu (saag, kirves, nuga, haamer).

Ühekõrva katse

- ▲ Kirjutan üles, mitu kätekõverdust ja hüppenöörihüpet ma jaksan teha.
- ◆ Räägin, kuidas hoolitseda hammaste, käte, jalgade, kõrvade ja juuste puhtuse eest ning miks see on vajalik.
- ▼ Teen ühe laagriehitise üksi või koos pesaga.

Kahekõrva katse

- ▲ Sõidan jalgratta/rulluiskude/rulaga nii kaua, kui jaksan (jälgin kella).
- ◆ Räägin, kuidas hoian riided puhtana ja missugused riided panen pessu.
- ▼ Ujun 50 meetrit.

Laanekäpa katse

- ▲ Proovin, kui kõrgele jaksan ronimisseinal ronida.
- ◆ Ehitan pesakaaslastega välipesula.
- ▼ Osalen jalgrattamatkal.

SKAUT 11-14

Vajaduste tundmine

- Tean oma tugevamaid ja nõrgemaid külgi ja oskan nendega arvestada.

Keha hooldus

- Oskan riietuda vastavalt olukorrale.
- Tean tervisliku toitumise põhimõtteid.

Efekiivsus

- Arendan oma füüsilisi võimeid.

VANEMSKAUT 15-17

Vajaduste tundmine

- Tean oma füüsilisi võimeid ja oskan hinnata ka teiste võimeid.
- Tunnen ohte oma kehale ning väldin neid ise ning hoiatan ka teisi.

Keha hooldus

- Olen teadlik tervislikest eluviisidest ja väldin ennast ning teisi kahjustavat käitumist.

Efekiivsus

- Arendan oma füüsilisi võimeid.

Juhtimine

- ▲ Tean, kuidas maandada stressi.
- ◆ Oskan juhtida oma meeskonda rasketes oludes.
- Olen oma tervisliku käitumisega eeskujuks.
- ▼ Oskan hoolitseda iseenda ja ümbritsevate inimeste vaimse ja füüsilise tervise eest.
- Oskan ergutada oma meeskonna-kaaslasi aktiivsete tegevustega.

Raha ja toetajate leidmine

- ▲ Tean, kuidas hoida tervislikku, aktiivset elustiili ja head füüsilist vormi.
- ◆ Tegelen füüsilise hobiga, et hoida oma energiataset kõrgel.
- Oskan riietumisel arvestada kohtumise sisuga.
- ▼ Olen käinud skautlust tutvustamas (tasulise) teenusena.
- Koostan eelarve, millest pean kinni.
- ◆ Oskan koostada projektitaotlust.

Matk ja laagri tegevused

- ▲ Oskan ehitada vastupidavat laagriehitist.
- ◆ Oskan anda elementaarset esmaabi.
- Oskan hoolitseda oma tervise eest.
- ▼ Tean matkamisega seotud muresid ja ohte.
- Olen suuteline läbima ööbimisega matka.

RÄNDUR 18+

Keele arendamine ja suhtlus

- ▶ Olen aktiivne üritustest ja tegevustest osa võtma.
- ▶ Oman kogemust välisriigi matkast/laagrist.
- ▶ Aitan korraldada rahvusvahelist skaudiüritust.
- ▶ Viin end kurssi rahvusvahelise skautlusega ja selle võimalustega.
- ▶ Olen leidnud sõprusüksuse välismaalt.

Ellujäämine

- ▶ Olen ellujäämiseks sobivas füüsilises vormis ja oskan vastavalt olukorrale pingeid leevendada.
- ▶ Oskan riietuda vastavalt ilmastikuoludele.
- ▶ Tean, mida süüa ja kuidas metsas süüa valmistada.
- ▶ Suudan kriitilises olukorras anda esmaabi ennast ohtu seadmata.
- ▶ Oskan ehitada loomadele lõksusid ja neid äärmuslikel juhtudel kasutada.

TUNNUSTAMINE

HINDAMISPROTSESS...

on vajalik, et esile tuua programmi tsükli jooksul saavutatut/õpitut, et seda seeläbi kinnistada. Välja tuleb tuua nii individuaalselt kui ka salga tasandil saavutatut. Esmalt tuleks igale noorele anda võimalus esile tõsta oma saavutatut (õppisin lõket süütama, leidsin kaardi abil õige koha). Lisaks võivad ka salgakaaslased välja tuua saavutusi, millest noor ise ei pruugi teadlik ollagi (sa oled hea kokk, sinu abi oli mulle vajalik). Samuti saab skaudijuht välja tuua kogu salga ühised saavutused (hea meeskonnatöö).

HUNDUD

Hoolas hundu

Tegemist on edutusega, mis antakse üksuse juhi ettepanekul ESÜ juhatuse otsusega hundule, kes:

- ▲ on läbinud Kahekõrva katse;
- on tubli ja järgib hunduseadusi ja -lubadust.

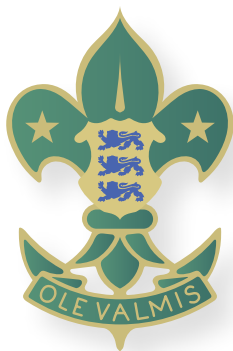

Eeskujulik hundu

Tegemist on edutusega, mis antakse piirkondliku üksuse juhatuse ettepanekul ja ESÜ juhatuse otsusega hundule, kes:

- ▲ on läbinud Laanekäpa katse;
- on vähemalt 1,5 aastat olnud hoolas hundu;
- ◆ on aktiivne oma pesa ja karja tegevustes;
- ▲ järgib laitmatult hunduseadusi ja -lubadust

SKAUDID JA VANEMSKAUDID

Hoolas skaut

Märgi koos nimetusega võib anda skaudile, kes:

- ▲ omab skaudina vähemalt Kase või vanemskaudina Majaka II korruse tasemejärku;
- osaleb aktiivselt salga ja rühma tegevuses;
- ▼ järgib skaudiseadusi ja -töötust.

VANEMSKAUDID JA TÄISKASVANUD

Eeskujulik skaut

Märgi koos nimetusega võib anda skaudile, kes:

- ▲ omab skaudina vähemalt Kuuse, vanemskaudina Majaka I korruse tasemejärku või rändurina I järku;
- on vähemalt 1,5 aastat olnud hoolas skaut;
- ▼ on vähemalt ühe aasta tegutsenud üksuse juhina või abijuhina;
- ▲ võtab aktiivselt osa üksuse tegevusest;
- on aktiivne ja teeninud edutuse ära oma arengu ja käitumisega;
- ▼ järgib laitmatult skaudiseadusi ja -töötust.

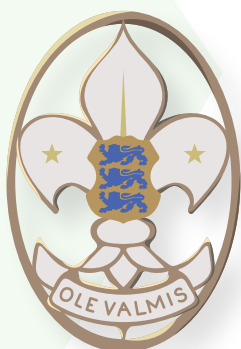
SKAUDIJUHID

Nooremskautmaster

Märgi koos nimetusega võib anda skaudijuhile, kes:

- ▲ on vähemalt 21-aastane;
- on kuulunud ESÜsse vähemalt kolm aastat;
- ▼ on olnud eeskujulik skaut vähemalt kaks aastat;
- ▲ on soovituslikult lõpetanud Metsamärgi kursuse ja olnud vähemalt kolm aastat järjest rühmajuht või kõrgema üksuse juhatuse liige;
- tunneb skautlikku kasvatussüsteemi ja sihte ning on neid oskuslikult rakendanud oma tegevuses juhina;
- ▼ on eeskujuliku käitumisega ja juhile sobiva iseloomuga.

Skautmaster

Skautmasteri väitekirja kaitsmise õiguse võib anda skaudijuhile, kes

- ▲ on olnud nooremskautmaster vähemalt kolm aastat;
- omab silmapaistvaid teeneid skautluse ees ja on aidanud kaasa skautluse arengule;

Skautmasteri väitekirja edukal kaitsmisel antakse ESÜ juhatuse otsusega nooremskautmasterile skautmasteri nimetus.

Auliige

ESÜ auliikmeks saab valida isikuid, kes on kaua kaasa aidanud skautluse arengule ning omavad erilisi teeneid skautluse ees. ESÜ auliikme nimetus antakse ESÜ juhatuse, Skautmasterite Kogu juhatuse, piirkondliku üksuse juhatuse või vähemalt viie skaudijuhi ettepanekul ESÜ juhatuse otsusega.

Auliikmed on kirjas ka ESÜ kodulehel (Liikmele – Edutused ja teenetemärgid).

SKM Kogu (Skautmasterite Kogu) – ESÜ põhikirja alusel tegutsev nõuandva funktsiooniga skautmastereid ja nooremskautmastereid koondav kogu.

ESAK (Eesti Skautlik Antoni Keskgild) – endiseid skaute ja seeniorskaute ühendav kogukond, kellest mõned kuuluvad SKM Kogusse ja rahvusvahelisse skautide ja gaidide gildi (ISGF – International Scout and Guide Fellowship).

Skaudisõbra teenetemärk

Skaudisõbra teenetemärk antakse isikule, kes on osutanud teeneid Eesti skautlusele kas kohalikul või üleriigilisel tasemel, mis ei pruugi olla silmapaistvad ja üldsusele teada, kuid ilma milleta oleks oluliselt vähem tulemuslik skaudiüksuse, skaudijuhi või üksikute noorte skautlik tegevus. Skaudisõpradena käsitleme eelkõige lapsevanemaid või perekonnaliikmeid, õpetajaid, kolleege, toetajaid (sh juriidilisi isikuid) jt, kes oma tegevusega on skautluse arengule kaasa aidanud.

Rajatäht

Antakse skaudijuhile, kes on täitnud vastava järgu märgi tingimused.

III järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 16-aastane;
- ESÜ liige olnud vähemalt üks aasta;
- ▼ osutanud silmapaistvaid teeneid üksustes, abistanud ESÜ kontoris, arendanud mingit konkreetset valdkonda ESÜs, korraldanud ESÜ ürituse, kaasa aidanud erinevates ESÜ või ka muudes skautlikes ettevõtmistes vms.

II järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 18-aastane;
- ESÜ liige olnud vähemalt kolm aastat;
- ▼ osutanud silmapaistvaid teeneid üksustes, abistanud ESÜ kontoris, arendanud mingit konkreetset valdkonda ESÜs, korraldanud ESÜ ürituse, kaasa aidanud erinevates ESÜ või ka muudes skautlikes ettevõtmistes vms.

I järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 20-aastane;
- ESÜ liige olnud vähemalt viis aastat;
- ▼ osutanud silmapaistvaid teeneid piirkondlikes üksustes, abistanud ESÜ kontoris, arendanud mingit konkreetset valdkonda ESÜs, korraldanud ESÜ ürituse, kaasa aidanud erinevates ESÜ või ka muudes skautlikes ettevõtmistes vms.

Põhjatäht

Antakse skaudijuhile, kes on täitnud vastava järgu märgi tingimused.

III järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 21-aastane,
- ◆ ESÜ liige olnud vähemalt 3 aastat,
- ◆ osutanud silmapaistvaid teeneid vähemalt üksuse ulatuses.

II järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 26-aastane,
- ◆ ESÜ liige olnud vähemalt 8 aastat,
- ◆ nooremskautmaster,
- ◆ osutanud silmapaistvaid teeneid vähemalt piirkondliku üksuse ulatuses.

I järgu saamiseks peab olema:

- ▲ vähemalt 36-aastane,
- ◆ ESÜ liige olnud vähemalt 18 aastat,
- ◆ skautmaster,
- ◆ osutanud silmapaistvaid teeneid vähemalt ESÜ ulatuses.

Tammetäht

Tammetähe võib omistada isikule, kes on osutanud silmapaistvalt suuri teeneid Eesti skautlusele. Tammetähe võib anda ka skaudijuhtidele, kes on tegevtoöst eemale jäänud, kuid toetavad aktiivselt skautlust

Hõbehunt

Hõbehundi kandidaadiks saab esitada skaudijuhi, kes on:

- ▲ osutanud silmapaistvaid teeneid Eesti skautlusele;
- vähemalt 45-aastane;
- ▼ omanud Põhjatähe I järku vähemalt 5 aastat;
- skaudijuhina tegutsenud vähemalt 27 aastat.

SKAUTIDE

SÜMBOOLIKA

SKAUDILIILIA

Skauдимärk – liilia – pärineb Prantsuse kuningakojast ja on rüütellikkuse sümbolina võetud tarvitusele kõikide maade skautide poolt.

Eesti skaudiliilia tähendus:

- ▲ liilia kolm haru tähendavad sedasama, mis skauditervitusel kolm ülestõstetud sõrme: millegi pühaks pidamist või Jumala, isamaa ja skaudiseaduse au sees hoidmist;
- kaks tähte liilia lehtedel sümboliseerivad skaudi valvsaid ja tähelepanelikke silmi;
- ▲ Eesti vapp keset liiliat tuletab meile meelde kodanikukohustusi ja loob ühtekuuluvustunde oma riigiga;
- sõlm, mis ühendab liilia kolme haru, sümboliseerib ühtekuuluvust ja koostööd;
- ▶ nooleots keset liiliat on kompassinõel, mis näitab meile alati õiget suunda;
- ▶ hoolsa skaudi, skautmasteri ja nooremskautmasteri edutusmärkidel on skaudiliilial kujutatud linti juhtlausega “Ole valmis!”, mis kujutab skaudi alati naeratavat suud; lindi pealkiri on omakorda skaudikohustuse meeldetuletaja.

Üldiselt tuletab skaudiliilia meile meelde skaudiseadust:

“

Puhas mõttes, sõnas ja teos.

”

SKAUDI KÄEPIGISTUS

Skaudid annavad kätt sõpruse ja usalduse märgina vasaku käega. B-P sai selle idee ühest Aafrika loost, mis rääkis kahest vaenulikust hõimust, kelle omavahelised lahingud ähvardasid hävitada mõlemad hõimud. Ühe kasutu lahingu ajal, kus vastamisi olid ühel tasemel sõdalased, kel julgust ja oskust küllaldaselt, nägi üks pealikest teist. Andes oma sõdalastele märku oodata, pani ta oma relva maha ning hakkas vastaste pealiku poole minema. Lähenedes pani ta maha ka oma kilbi, mis kaitses südant vaenlase odade eest, ja sirutas sõpruse ning usalduse märgina välja vabaks jäänud vasaku käe.

Teine lugu räägib, et rüütlid tervitasid muinasajal sarnaselt oma ustavaid kaaslasi ja sõpru, pannes maha kilbi. Vasaku ehk südamepoolse käega tervitust võetakse ka kui südamest südamesse tervitust, mis on märgiks skautidevahelisest sõprusest ja üksteise hoidmisest.

HUNDUTERVITUS

Kui hundule tervitades öeldakse juhtlause “Saa paremaks!”, siis vastab hundu hüüdlausega “Püüan kõigest väest!”. Hundud tervitavad rahvuslippude heiskamisel ja langetamisel, rahvushümnide mängimise või laulmise ajal, hundulubaduse lugemisel ning muudel pidulikel hetketel.

Hundu tervitab parema käega, viies kaks sõrme südame juurde ja seejärel parema kõrva kõrgusele. Kahe sõrme tervitust kasutatakse lipu tervitamisel ja auandmisel. Hundu kätleb vasaku käega, sest tervitus tuleb südamest.

Hundutervituse tähendus:

- ▲ kaks sõrme – kaks tähelepanelikku kõrva;
- kaks sõrme pöidla all – tugevam kaitseb nõrgemat.

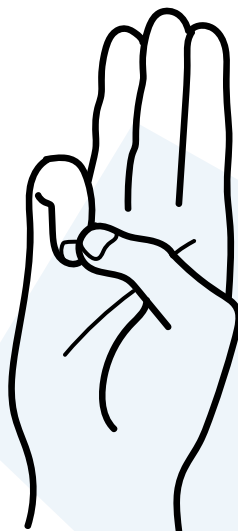

SKAUDITERVITUS

Kui skaudile tervitades öeldakse juhtlause “Ole valmis!”, siis vastab skaut hüüdlausega “Alati valmis!”. Skaudid tervitavad rahvuslippude heiskamisel ja langetamisel, rahvushümni mängimise või laulmise ajal, skauditöötuse lugemisel ning muudel pidulikel hetkedel.

Skauditervituse tähendus:

- ▲ kolm üles tõstetud sõrme – skauditöötuse kolm osa: millegi pühaks pidamine või Jumal, isamaa ja skaudiseadus;
- pöidla alla surutud väike sõrm – isiklike huvide allutamine ühiskonna ja rahva huvidele;
- ▼ väljapoole pööratud peopesa – avameelsus ja siirus.

KAELARÄTT

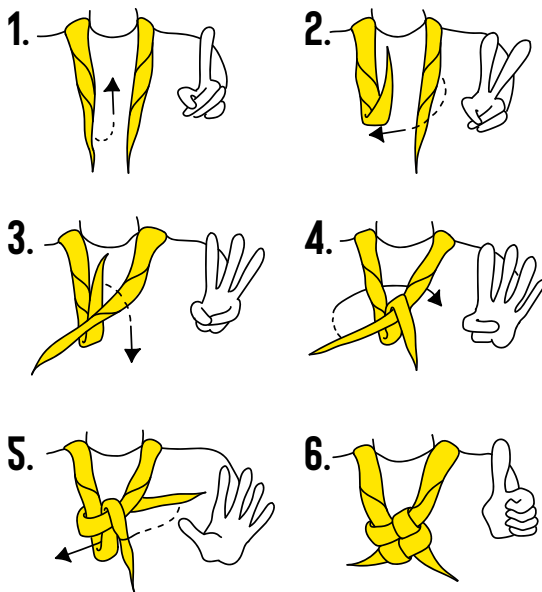
Kõik skaudiorganisatsioonide liikmed kannavad ühise tunnusena kolmnurkset kaelarätti. See on pärand skautluse alguspäevilt ja ka liikumise muistsetelt eelkäijatelt – rüütlitelt. Kaelarätt kinnitatakse kaela kaelarätivõru või sõbrasõlmega. Kaelarätid erinevad värvi ja mustri poolest. Eestis võib igal üksusel olla oma kujundusega kaelarätik. Eesti Skautide Ühingu esinduskaelarätt on sinine valge-musta äärega.

Olemasolevate üksuste kaelarätte on võimalik näha Eesti Skautide Ühingu Facebooki albumis kaelarätiregister: https://www.facebook.com/skaudid/photos/?tab=album&album_id=723729210989116

SÕBRASÕLM

Skauti kaelarätti on võimalik kaela kinnitada ka sõbrasõlmega, mille peab tegema teine skaut ehk sõber. Teatud koolkondades on traditsiooniks hundudel kasutada kaelarätivõru või teha kalamehesõlm kuni skaudiks saamiseni, millest alates võivad ka nemad teha sõbrasõlme.

EESTI SKAUTIDE HÜMN

Eesti skautide hümn esitatakse ühiselt skautilike ürituste ava- või lõputseremooniatel.

Eestimaa, mu isamaa

Viis: F. A. Schulz

$\text{♩} = 120$

Ees-ti - maa, mu i - sa - maa, kuis mul ar-mas o - led _ sa! Mur-ra - vad ka tor-mid,

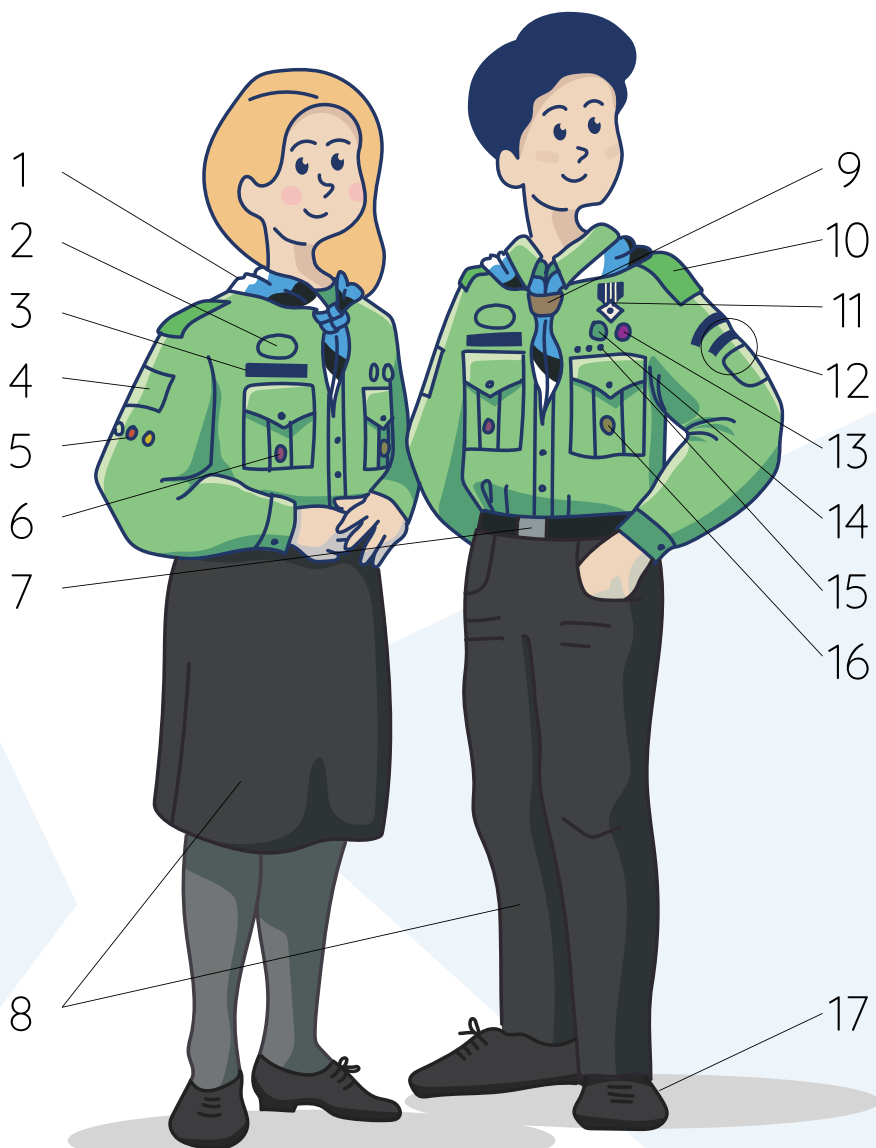
tuu - led Taa - ra viim - sed tam - me - puud, siis - ki hüü - a - vad mu

huu - led: "Ees-ti - maa, sull' an - nan suud, Ees-ti-maa, sull' an - nan suud!"

Eesti vaprad vanemad,
vaimu vallast vaatavad.
Päas neil paistvad pärlikroonid,
võidulaulud nende suul,
kojas kuninglikud troonid,
kuldseid kandleid palmipuul,
kuldseid kandleid palmipuul.

Eestimaa, su mehemeel,
pole mitte surnud veel!
Nõuab surm ka rohket lõikust
suure sõjakäraga,
truuiks jääme isamaale
viimse veretilgani!
Viimse veretilgani!

SKAUDIVORM

- 1 – kaelarätt
- 2 – käimasoleva/viimase ürituse märk/embleem
- 3 – rahvuslint
- 4 – eelmise ürituse märk/embleem
- 5 – skaudioskuste/hunduoskuste märgid
- 6 – edutusmärgid
- 7 – pandlaga skaudivöö (alates 18+ võimalik osta skaudiliilia pandlaga vöö)
- 8 – mustad püksid/seelik
- 9 – kaelarätivõru ehk woggle või sõlm
- 10 – pagunipaelad
- 11 – teenetemärgid
- 12 – üksuse märgid
- 13 – WOSMi märk
- 14 – ESÜ märk
- 15 – aastamärgid
- 16 – lubaduse/töötuse märk
- 17 – tumedad kingad.

Hundu- ja skaudioskuste märke väljastatakse ESÜ laost üksuse juhile või skaudioskuse koolituse korraldajale. Märki saab kätte pärast vastavas valdkonnas oma taseme tõestamist. Hundu- ja skaudioskuste märgid on mõeldud ESÜ aktiivsetele liikmetele ning neid jagatakse tasuta. Kui oled saavutanud mõnes oskuses kõrgema taseme, on soovituslik eelmise taseme märk ESÜ kontorisse tagasi tuua või mõnel ESÜ üritusel anda büroo esindajatele või üksuse juhile – nii saame skautliku kombe kohaselt loodust hoida ning märgid uuesti ringlusesse saata.

Järgumärke väljastatakse ESÜ laost üksuse juhile. Järgumärgid on mõeldud ESÜ aktiivsetele liikmetele ning neid jagatakse tasuta. Madalama taseme märki asendumisel kõrgema järgu märgiga (v.a vanemskaudi järgumärgid) palume eelnevalt annetatud märk ESÜ lattu tagastada, et saaksime tekitada märkide ringluse.

Kantakse ainult eriala omandatud kõrgeima tasemega märki.

SKAUTIDE TSEREMOONIAD

Skautide tseremooniad annavad skaudile kuuluvustunde, demonstreerivad skautide sümboolikat, panevad keskenduma skautide saavutustele, esindavad kas sündmuse algust, lõppu või traditsiooni, tekitavad ootust või ettevalmistust eesolevale sündmusele.

Üldine tava on hoida tseremooniad lihtsana, et need oleksid meeldejäävad. Tseremoonia planeerimisel kasuta Plaani–Teosta–Hinda meetodit ning kaasa tseremooniasse nii palju noori kui võimalik, kuna see tekitab lapses tunde, et teda võetakse tõsiselt. Tseremoonia läbiviimist tasub harjutada, et olla valmis kõikvõimalikeks probleemideks tseremoonial. Pärast edukat tseremooniat võiksid osalejad tunda ühtekuuluvust ja uhkust.

Skautlusesse vastuvõtt toimub skaudi esimesel või teisel nädalal, kui ta on salka vastu võetud. Uut noort tutvustatakse salgale ja salgajuhile, mis ongi stardiks noore rännakul skautluses.

Lubaduse ja töötuse andmine

on väga oluline skautide traditsiooniline tseremoonia. Skaudid kogunevad, et kinnitada veel kord nende töötust, mil uued lapsed/noored annavad esimest korda oma töötust või lubadust.

Tseremoonia toimub siis, kui noor on juba mitu kuud osa võtnud pesa/salga tegevustest. Kui noor on eelnevalt juba olnud hundude pesas, annab ta siiski skaudi töötuse skaudi vanusegrupis uuesti koos piduliku tseremooniaga nagu ka uued noored, kes pole hundud olnud.

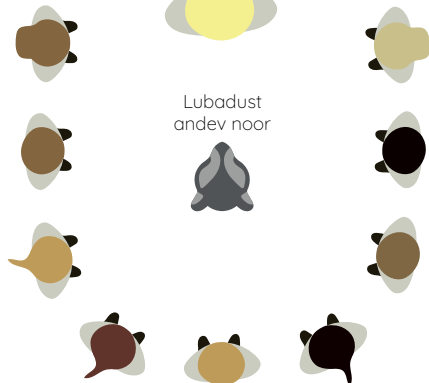
Juhid + need, kes on juba töötuse andnud

Otsene juht

Lubadust andev noor

Salgakaaslased, kes ootavad lubaduse andmist

Soovituslik tseremoonia viis. Tseremoonial peab kasutama oma lippe. Uus skaut astub lähemale ning lipp langetatakse. Skaudijuht küsib: “Kas sa soovid saada skaudiks ning kuuluda skautide hulka ning kas sa tead meie töötust ning seadusi?” Pärast vastust “Jah” asetab uus skaut oma vasaku käe lipu peale ning parema käega näitab skaudimärki ehk skauditervitust. Skaut ütleb töötuse ning lipp tõstetakse tagasi üles. Skaudijuht seob kaelaräti skaudile kaela ning kinnitab tema külge töötusemärgi, teeb skautliku tervituse ning ütleb tervitussõnad skautide ning kogu organisatsiooni poolt. Kui liituja on juba hundu, on kõik toimingud samad, välja arvatud küsimus, mis sel puhul on: “Kas sa oled valmis uuendama oma skauditöötust?” Hundulubaduse andmisel on sündmuse formaat sarnane skauditöötuse andmisele, kuid sel juhul tehakse hundutervitus ning antakse hundulubadus.

Avatseremoonia toimub ürituse või kokkusaamise alguses, et tähistada konkreetse ürituse/kokkusaamise algust, et osalised lõpetaksid kõrvalised tegevused ning keskenduksid algavale üritusele/kokkusaamisele. Avatseremooniad hõlmavad skautlikke ja rühmasiseseid traditsioone.

Lõputseremoonia toimub ürituse või kokkusaamise lõpus, mil võetakse toimu kokku. Meenutatakse, mida lapsed üritusest/kokkusaamisest kaasa võtavad ning vajadusel jagatakse osalejate ja lapsevanematega vajalikku informatsiooni.

Märkide tseremooniaga tähistatakse liikme isiklikku teekonda skautluses. Märgi saamine tähistab teekonna läbimist ja saavutust ehk märgi saaja on lõpetanud Plaani-Teosta-Hinda protsessi. Enamasti tunnustatakse tublisid skaute ürituse lõputseremoonial. Need märgid peaksid olema omistatud erilisel hetkel, et anda märgile rohkem tähtsust ning tekitada ka teistel soovi märk omandada. Märke võib anda samuti ühisel kokkutulekul, lõkkeõhtul või osana skautide oma üritustest.

Lökkeõhtu

... toimub traditsiooniliselt ürituse ajal ning üldjuhul õhtul. Lökkeõhtu läbiviija oskab ja teab lökkeõhtu laule ja mängu, millega lökkeõhtul osalejaid kaasata (vt skaudioskust "Lökkejuht" lk 152).

Sõprusring

Skautid kogunevad koonduste, kursuste ja lökkeõhtute lõpus sõprusringi. Sõprusring ühendab meid kõiki ühte suure perre. Sõprusringis seisame kõrvuti ja võtame vasaku käega oma paremal pool seisva inimese kätte ning oma parema käega vasakul pool seisva inimese kätte nii, et parem käsi jääb peale. Mõnikord saadetakse sõprusringis käima "sõde" ehk käepigistus, mis peab algsele saatjale tagasi jõudma ja näitab sõprusringi tugevust. Samuti lõpetatakse vahel sõprusring, keerates kõik koos paremale ennast ringist välja, teinekord lihtsalt käest lahti lastes.

Skautide tähtpäevad

- 22. veebruar – B-P sünniaastapäev
- 23. aprill – jüripäev
- 10. juuni – ESÜ sünnipäev
- 7. november – Anton Õunapuu sünniaastapäev
- 1. pühapäev detsembris – skautlik emadepäev

HUNDU- JA

SKAUDIOSKUSED

HUNDU- JA SKAUDIOSKUSTESSE...

on kokku kogutud igapäevaelus tarvilikke praktilisi oskusi ja teadmisi. Oskused pakuvad sooritajale tegevusi välistingimustes, võimalust kogeda rõõmu, väljakutseid, arendada sõprussidemeid ja leida uusi sõpru. Kompetentsus mingi hundu- või skaudioskuse osas annab noorele võimaluse osaleda suures hulgas seiklustes turvalisel ning kindlal viisil.

Hundu- ja skaudioskuste valdkonnad on näiteks esmaabi, kokkamine ja orienteerumine. Igal **hunduoskusel** on üks tase. Igal **skaudioskusel** on kuni neli taset ning alati tuleb järgmisele tasemele liikumiseks eelmine omandada. Igal oskuse tasemel on paigas kindlad nõuded ja eeldused, mis tuleb vastava oskuse omandamiseks ja märgi kandmise õiguse saamiseks täita.

Hundu- ja skaudioskusi võib õppida nii koonduste raames, korraldades ise koolitusi või osaledes ESÜ poolt korraldatud koolitustel. Taseme omandamist võib kinnitada skaut või skaudijuht, kellel on omandatud vastava skaudioskuse ühe võrra kõrgem tase, või vastaval erialal töötav spetsialist.

Oskuste õppimisel ja õpetamisel skautlikku meetodit rakendades annab oskuste omandamine noortele lisaks praktilistele oskustele uhkus- ja kindlustunde. Samuti pakub see noortele palju võimalusi arendada oma juhtimise ja instrueerimise oskusi. Skaudijuht peab noori kannustama, kasutades igas vanusegrupis sellele sobivat noore osalemise mudelit. Ühtlasi on skaudijuhi ülesanne jälgida, et salk ei keskenduks ainult hundu- või skaudioskustele, vaid pööraks tähelepanu ka arenguvaldkondade eesmärkidele (seiklused).

TASEMED

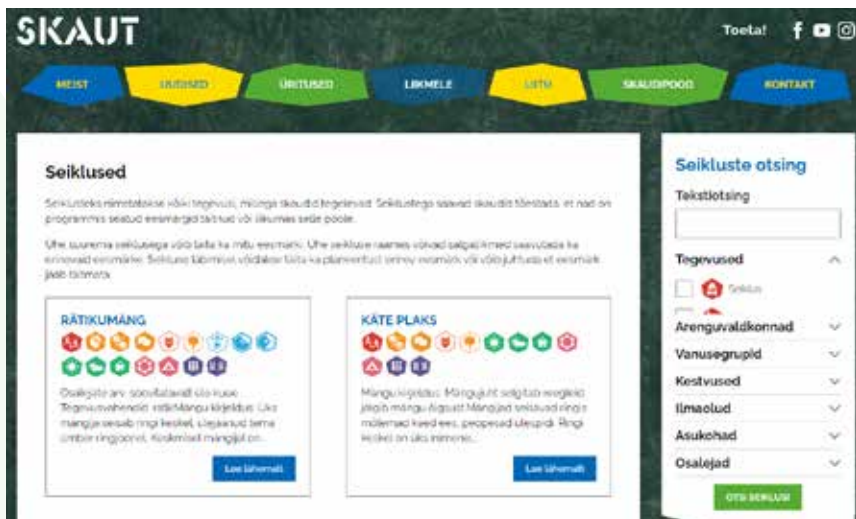
Iga skaudioskus on jaotatud neljaks astmeks. Iga tase on eelnevast keerulisem ning viib edasi järgmiseni. Tasemed ei ole seotud vanusegruppidega, vaid on nende ülesed (v.a hunduoskused). Nii skaut kui ka äsja skautlusega liitunud rändur alustavad skaudioskuse esimesest tasemest. Kui värskel skaudil on skaudioskuse valdkonnas juba oskused kõrgemal tasemel, siis ei tohiks olla raske ka madalamate tasemete oskusi näidata ning võib ka mitu taset korraga sooritada.

Skaudioskuste taseme märk näitab, et noor on omandanud vastava taseme oskused ja teadmised. Ehk et noor peab olema võimeline selles valdkonnas vastavalt tasemele ohutult ning oskuslikult tegutsema ning tema teadmised oskusest peavad olema teatud tasemel. Seiklusoskuste saavutamise hindamisel tuleb samuti kasutada skautlikku meetodit. Pidades meeles skautliku meetodi „õppimist läbi tegevuse“, saab seiklusoskusi omandada praktika käigus ning programmis aktiivselt osaledes.

NÕUDED

Iga oskuse nõuded on esitatud kompetentsidena – tean, kuidas; oskan teha jne. Need nõuded sisaldavad teadmisi, võimeid ning teatud kogemusi, mida noor ette näitama peab. Skaudioskuste nõuded muutuvad ja uuenevad pidevalt. Skaudioskuste tasemenõuded on avaldatud seikluste andmebaasis, mis on leitav skautide koduleheküljelt skaut.ee valdkonna “Liikmele” alt. Selleks et seikluste andmebaas oleks pidevalt arenev, kasvav ja vastaks meie kõigi vajadustele, on vaja seda pidevalt täiendada uute seiklustega. Seega, kui leiad, et mõni lahe tegevus, mida Sina, Sinu salk või üksus on ette võtnud, aga seda pole andmebaasis, siis lisa see ise.

VÄLJATÖÖTATUD HUNDUOSKUSED

Esmaabi

Esmaabi hunduoskuse taseme sooritaja:

- ▲ teab, mis on päästeameti telefoninumber ning mida peab ütleva, kui sinna helistad.
- ◆ oskab kokku panna väikese esmaabipaki ning teab, kuidas seal olevat kasutada.
- ▼ tunneb inimese tähtsamaid organeid ja teab, kus need asuvad (aju, süda, kopsud, neerud, magu, pimesool).
- ▲ teab, mis on šokiasend ning millal ja kuidas seda kasutada.
- ▼ teab, kuidas hoolitseda teadvuse kaotanud isiku eest.
- ◆ teab, mida teha, kui keegi on lämbumas või on midagi kurku jäänud.
- ▶ teab, mida teha väiksemate ja suuremate verejooksude puhul.
- ◆ teab, mida teha ninaverejooksu puhul.
- ▼ teab, mida teha putuka, looma või roomaja hammustuse korral.
- ▲ teab, kuidas eemaldada silma sattunud prügi.
- ▼ teab, mida teha kõrvetuse või põletushaava puhul.
- ▲ teab, mida teha, kui riided seljas põlema lähevad.
- ▶ teab, kuidas ära hoida alajahtumist ning ülekuumenemist, tunneb nende tundemärke ning oskab aidata.
- ◆ teab, millised on naha külmumise tundemärgid ning kuidas selles olukorras käituda.
- ▼ teab, millised on päikesepiste tunnused ja millist esmaabi sel puhul anda.

Kokkamine

Iseendal kõht täis. Kokkamise hunduuskuse taseme sooritaja:

- ▲ oskab hoida köögi puhtana.
- oskab õigesti käsi pesta.
- teab oma allergiaid (mida ei tohi süüa ning kus allergiat tekitavaid aineid leiduda võib (nt piimaallergia puhul on vadakupulbrit siiski paljude toiduainete sees).
- ▲ teab turvareegleid ja ohtusid pliidil, mikrolaineahjus ja lõkkel kokkamise puhul.
- oskab kasutada terariistu ohutult.
- teab ohte kuuma vee ja õliga töötamisel.
- ▶ teab erinevaid toiduvalmistamise viise (keetmine, praadimine, küpsetamine, grillimine) ning oskab selgitada, mis on nende erinevus.
- oskab koorida ja hakkida puu- ja köögivilju.
- ▲ teab, kuidas valmistada lõkkel üht soolast ning üht magusat toitu.
- oskab kasutada fooliumit lõkketoidu valmistamiseks (nt kartul, õun, banaan vms).
- ▲ teab, mis on tokisai ja oskab seda teha.
- ▶ oskab keeta endale hommikuputru.

Laagrielu

Laagrielu hunduoskuse taseme sooritaja:

- ▲ oskab ette antud nimekirja järgi valida, millist varustust tal laagris vaja läheb.
- oskab oma laagrivarustuse eest hoolitseda ja ise oma kotti pakkida.
- oskab valida endale hügieenitarbed, mida laagris vaja läheb.
- ▲ hoolitseb laagri ajal oma magamiskoha ja isikliku hügieeni eest.
- oskab koguda metsast lõkkematerjali ja tulehakatust.
- oskab käituda lõkke juures ettevaatlikult/teadlikult ja teab, millised on ohud.
- ▶ teab, mida tähendab suure tuleohuga aeg ja milliseid piiranguid see endaga kaasa toob.
- on teinud oma salga või üksusega lõket.
- teab, mis on sõbrasüsteem ujumas käies.
- ▲ teab, kuidas kutsuda abi, kui midagi on juhtunud.
- oskab ohutult kasutada nuga.
- ▶ oskab küpsetada kerget einet/suupistet lõkkel.
- ▲ on osalenud vähemalt ühesskaudilaagris.

Matkamine

Matkamise hunduuskuse taseme sooritaja:

- ▲ oskab ette antud nimekirja järgi valida, millist varustust tal matkal vaja läheb.
- teab, milline seljakott on tema jaoks sobiv, ja oskab seda pakkida.
- oskab panna ennast riidesse nii, et tal ei hakkaks palav ega külm.
- ▲ teab, kuidas kutsuda abi.
- teab, mida teha ja kuidas käituda eksimise korral.
- on koos juhiga uurinud kaarti, kompassi ja oskab neid koos temaga kasutada.
- ▶ oskab lugeda kaardi legendi.
- ▲ teab peamisi ilmakaari ja oskab neid kompassiga määrata.
- oskab liigelda koos juhiga teedel ja ühistranspordis.
- teab, kuidas käituda looduses matkates.
- ▲ oskab valida matkale kaasa süüa.
- tunneb ohutustehnikat noa, kirve ja sae kasutamisel.
- ▶ oskab käituda lõkke juures vastutustundlikult.
- ▲ teab, mida tähendab suure tuleohuga aeg ja milliseid piiranguid see kaasa toob.
- on osalenud vähemalt kahel matkal.

VÄLJATÖÖTATUD SKAUDIOSKUSED

Digitaalne kodanik I tase

Digitaalse kodaniku esimese taseme sooritaja:

- ▲ oskab arvutit käivitada ja sisse logida ning mõistab, miks on vaja arvutit parooliga kaitsta.
- mõistab, mis on riistvara ja mis on tarkvara.
- oskab kasutada mingit tarkvara (nt e-post või mõni mäng).
- oskab nimetada arvuti põhilisi komponente.
- ▲ oskab ühendada välist seadet arvutiga ning seda kasutada (nt printer või skänner).
- ▲ oskab luua digimeediat — kunstiteost, fotot, muusikat või animatsiooni.
- oskab kasutada internetiotsingut — valib ühe valdkonna, mis huvitab, leiab vähemalt kolm usaldusväärset veebilehte, mis ühtivad teda huvitava valdkonnaga, ning talletab vajaliku info arvutisse.
- kasutades tehtud internetiotsingut, koostab valitud teema kohta presentatsiooni ning tutvustab teistele, mida ta teada sai. Esitlus võiks olla elektrooniline.

Digitaalne kodanik II tase

Digitaalse kodaniku teise taseme sooritaja:

- ▲ planeerib ja loob mingi digitaalse teose. See võib olla kunstiteos või foto, mida ta muudab või täiendab vastava tarkvaraga. Samuti võib see olla muusika, animatsioon, CAD (Computer Aided Design) joonis või 3D-skulptuur.
- ▼ näitab, et oskab saata või vastata (ainult kirja saatjale/kõigile kirjasaajatele) e-posti teel ning lisada sellele ka manuse.
- ▼ näitab, et ta oskab laadida alla fotosid või muud meediat kaamerast või mälukaardilt.
- ▲ näitab, et oskab avada ja salvestada dokumente ning jagada neid mõne pilveteenuse pakkujaga (nt Google Drive, Dropbox vms).
- ▲ näitab, et oskab luua dokumenti, mille sees on mingi meedia, mille on alla laadinud või kopeerinud mõnest välisest allikast.
- ▲ demonstreerib, kuidas online-keskkonda üles laetud informatsiooni on võimalik vaadata ning kasutada teiste kasutajate poolt peale selle postitamist või üleslaadimist, ja samuti seda, kui raske on midagi hiljem eemaldada (Facebook jms).

Digitaalne kodanik III tase

Digitaalse kodaniku kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ planeerib, loob, muudab ja jagab mingit digitaalset teost. See võib olla nii kunstimeos või foto, mida ta muudab või täiendab vastava tarkvaraga. Samuti võib see olla muusika, animatsioon, CAD (Computer Aided Design) joonis või 3D-skulptuur.
- oskab kasutada internetiotsingut:
 - valib huvipakkuva valdkonna;
 - kasutab vähemalt kahte otsingumootorit ning kasutab otsingutes selliseid operaatoreid nagu AND, NOT ja OR;
 - kogub informatsiooni, kasutades veebilehitseja järjehoidjate või lemmikute funktsiooni ning salvestab URLi või kasutab avalikke järjehoidjaid nagu Diigo, Reddit, StumbleUpon vms;
 - valib ennast puudutava valdkonna kohta käivat spetsiifilist ja usaldusväärset infot;
 - loob kogutud informatsiooni põhjal struktureeritud elektroonilise esitluse;
 - jagab uuringu tulemusi teistega, nt e-posti, veebi, MMS-i või sotsiaalmeedia kaudu.
- näitab, et oskab kasutada viirusetõrje programmi.
- näitab, et oskab kasutada arvuti ligipääsu ja turvalisuse funktsioone.

Digitaalne kodanik IV tase

Digitaalse kodaniku neljanda taseme sooritaja:

- ▲ loob portfelli mingist digitaalsest teosest. See võib olla kunstiteos või foto, mida ta modifitseerib vastava tarkvaraga. Samuti võib see olla muusika, animatsioon, CAD (Computer Aided Design) joonis või 3D-skulptuur.
- ▼ loob filmi või video ning jagab seda, kasutades sobivat meedia jagamise tööriista.
- ▼ loob oma lipkonnale sotsiaalvõrgustiku profiili. Alternatiivselt võib luua veebilehe, kuhu saab mahutada erinevat sisu, nt selle filmi, mis tehti eelnevas ülesandes, ning infot kohaliku piirkonna kohta.
- ◆ oskab kasutada internetiotsingut:
 - valib kohaliku, riikliku, kogukonna või skautlusega seotud probleemi või mingi teema, mis on uudistes kajastust leidnud;
 - kogub selle teema kohta erinevatest allikatest informatsiooni, nt tabelitest, andmebaasidest, online-uudiste keskkonnast ja vaba ligipääsuga andmeallikatest;
 - paneb saadud informatsiooni struktureeritult kokku ja jälgib, et teab iga esitatud informatsiooni allikat;
 - valib ainult sellist informatsiooni, mis on kõige kohasem ja usaldusväärsem;
 - loob mitmest leheküljest koosneva veebilehe või sotsiaalvõrgustiku grupi, avaldab kogutud informatsiooni ning oskab esitleda seal informatsiooni erinevatel viisidel, nt infograafika, kujundid, graafika;
 - jagab oma veebilehte laiema seltskonnaga ja selgitab, mis allikatest ta on kogunud veebilehel esitatud informatsiooni ning küsib tagasisidet tehtu kohta. Vastavalt saadud tagasisidele parandab oma veebilehte

Digitaalne looja I tase

Digitaalse looja esimese taseme sooritaja:

- ▶ näitab, et teab, mis on arvuti ja saab aru erinevatest digitaalse tehnoloogia kasutusvõimalustest meie igapäevases elus.
- ▶ selgitab, kus me näeme arvutisüsteeme ja tehnoloogiat meie igapäevaelus ning kuidas digitaalne tehnoloogia aitab teha meie igapäevaelu paremaks või lihtsamaks.
- ▶ loob arvutimängule, rakendusele või veebilehele graafika. See võib olla nii taustapilt, mingi kujund kui ka muu pilt.
- ▶ kirjutab selge juhise arvutile mingi ülesande tegemiseks.

Digitaalne looja II tase

Digitaalse looja teise taseme sooritaja:

- ▲ loob tarkvaraga interaktiivse või animeeritud digitaalse teose.
- loob lihtsa arvutiprogrammi, mis aitab kaasa skautlikus tegevuses, ning proovib seda seejärel kasutada.
- teeb lihtsa digitaalse loomingu, mis suhtleb koodi abil laiemaga maailmaga. Kasutab selles sisendit (kas nupud või klaviatuuri sisend) ning väljundit (mingi ekraanipilt, heli- või valgusefekt).

Digitaalne looja III tase

Digitaalse looja kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ loob enda valitud programmeerimiskeeles lihtsa programmi, mida oleks skautluses üldiselt või oma lipkonnas vaja.
- kasutab mõnda programmeeritavat seadet (nt Raspberry Pi vms) koos vastavate komponentide, koodi ja materjalidega, et luua üks elektrooniline lahendus, mida saaks skautluses kasutada.
- disainib ja loob digitaalse graafika ühele kahest eelnevast nõudest.
- esitleb antud taseme nõuete täitmisel valminud projekti teistele. Selgitab, milliste väljakutsetega seisis projekti tegemisel silmitsi ning kuidas nendest võitu sai.

Digitaalne looja IV tase

Digitaalse looja neljanda taseme sooritaja:

- ▲ kombineerib omavahel programmeerimise, digitaalse kunsti, digitaalsed seadmed, elektroonilised programmeeritavad komponendid jm vajalikud materjalid ning loob midagi, mis aitaks kaasa mõne skautliku tegevuse eesmärgi saavutamisele või mõne reaalse elu probleemi lahendamisele.
- osaleb mõnel digitaallahenduste loomise üritusel ning näitab enda tehtud tööd.
- ▶ aitab mõnel teisel skaudil omandada mõne digitaalse looja skaudioskuse madalama taseme oskuse.
- ◆ loob ja jagab teadmisi ja ressursse, mis aitaks mõnel teisel inimesel minimaalsete eelteadmisteta taasluua tema poolt juba loodud projekti. See ressurss peaks olema digitaalne ning võib olla talle sobivas formaadis: video (või videoseeriad), online-dokument, sisend mõne nõustamise veebilehe blogisse vms.
- ◆ kohtub inimestega, kes võiksid projektist kasu saada ning jagab oma kogemusi, kuidas ta antud projekti lõi ning kuidas see saab neid inimesi aidata.

Esmaabi I tase

Esmaabi esimese taseme läbinu saab hakkama kergemate vigastuste eest hoolitsemisega, oskab tagada enese ohutust ja teab, milliseid esmaabivahendeid millises situatsioonis kasutada.

Esmaabi esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab inimese üldist kehaehitust (vereringe, luustik, organid).
- ▼ teab, kuidas peatada verejooksu:
 - väike verejooks: ninast, sõrmest, kriimustusest;
 - keskmine verejooks: löikehaavad, mille verejooks ei peatu plaasterdamise abil.
- ▼ on suuteline suhtlema häirekeskusega efektiivselt ja tulemuslikult.
- ▲ oskab valida õiged vahendid esmaabi andmiseks.
- ▲ teab, kuidas tagada enda, ümbritsevate inimeste ja kannatanu ohutus esmaabi osutamisel.
- ▼ on eelnevalt loetletud esmaabiteemad läbinud nii teoorias kui ka praktiliste harjutustena.

Esmaabi II tase

Esmaabi II taseme läbinud skaut oskab elustada, hoolitseda põletuste eest, tegutseda allergiate puhul.

Esmaabi teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab tuvastada, kas inimene vajab elustamist või mitte. Kui jah, siis oskab elustada erinevas vanuses inimesi (imik, vanur jne).
- ▼ oskab tuvastada šoki olemasolu, selle erinevaid põhjuseid ning anda õiget abi.
- ▼ teab külmumise ning alajahtumise ohtusid ja annab abi vastavalt sümptomitele.
- ▼ oskab tuvastada, kas kannatanul on kuumarabandus või -krampid ning annab abi vastavalt sümptomitele.
- ▲ teab, kuidas põletuse korral käituda ja hoolitseda põletushaavade eest.
- ▼ suudab tuvastada erinevaid allergia vorme ja tegutseda vastavalt.
- ▼ on läbinud eelnevalt loetletud esmaabiteemad nii teoorias kui ka praktiliste harjutustena.

Esmaabi III tase

Esmaabi kolmanda taseme läbinud skaut oskab õpetada esimese ja teise taseme esmaabi teemasid ning omab praktilisi oskusi. On võimeline olema (laagri)arsti abiline, matka (või muu väiksema ürituse) esmaabivarustust komplekteerida ja esimese ja teise taseme ulatuses vastutama esmaabi eest. Saab hakkama raskemate traumadega, luumurdudega ning krampidega.

Esmaabi kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ omab praktilisi oskusi esmaabi I ja II taseme ulatuses (praktiliste harjutuste läbiviimine, abi osutamine jne).
- ▼ on võimeline aitama ja assisteerima (laagri)arsti (süstimine, haavade hoolitsus jne).
- ▼ tuleb toime raskete traumade tuvastamise ja abi osutamisega.
- ◆ oskab tuvastada põrutusi, venitusi, nihestusi, luumurde ning oskab anda vastavat abi.
- ▲ teab, kuidas toime tulla krampides kannatanuga.
- ◆ on läbinud vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse.
- ▼ on eelnevalt loetletud esmaabiteemad läbinud nii teoorias kui ka praktiliste harjutustena.

Esmaabi IV tase

Esmaabi neljanda taseme läbinud skaut on võimeline vastutama väiksema või keskmise suurusega üritusel esmaabi osutamise eest. Tunneb ürituste esmaabitelgis ja/või kiirabis leiduvat varustust ning oskab seda kasutada. Oskab assisteerida kõrgemalt kvalifitseeritud meditsiinipersonali raviprotseduuridel.

Esmaabi neljanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab teha riskianalüüsi esmaabi vajaduste vaatenurgast ning komplekteerida väiksema või keskmise suurusega ürituse esmaabikomplekti (telk, auto vms).
- ▼ teab ja oskab iseseisvalt kasutada kiirabis leiduvat varustust.
- ▼ suudab iseseisvalt anda esmaabi I-III tasemel.
- on võimeline assisteerima kõrgemalt kvalifitseeritud meditsiinipersonali raviprotseduuridel (paramedikud, meedikud, arstid jne) esmaabi vaates.
- ▲ omab praktikat reaalsete juhtumitega.
- on omandanud teadmised, et võiks jätkata oskuste omandamist paramediku I taseme koolitusel.

Kaugmatk

Kaugmatkaja skaudioskus on vaimne, füüsiline ja tehniline ettevalmistus, tulemaks toime erinevatel mägimaastikel liikumise eripärade ja ohtudega.

Kaugmatk I tase

Enne esimest korda mägitaskale minekut omandatavad baasteadmised. Praktilise osana vähemalt nädalane reis mägipiirkonda ühepäevaste radiaalimatkadega.

Kaugmatka esimese taseme sooritaja:

- ▲ oskab välja tuua mägitaskamise kui matkaliigi eripärad.
- oskab ühepäevasel matkal hinnata peamisi ilmastikust ja maastikust tulenevaid ohte ning teab, millal matk katkestada.
- oskab nii füüsiliselt, vaimselt kui tehniliselt valmistuda oma esimeseks mägitaskaks.
- teab, millised on peamised energia- ja toitainerikkad toidud. Tunneb toitumise aluspõhimõtteid (valgud, rasvad ja süsivesikud); teab, kui palju tuleb tarvitada vett.
- oskab valida isiklikku matkavarustust ühepäevaseks matkaks (seljakott, matkasaapad, riided, esmaabikott, lisavarustus).
- ▲ oskab kasutada, hoida ja hooldada kaugmatkal tarvitavat tehnilist varustust (matkakepid, kiiver, ronimisvöö, julgestusotsad, karabiinid, laskumisvahend, repsunöörid).
- teab kõite liigitamise viise ja erinevate kõite kasutuskohti. Teab, kuidas tagada kõie pikk kasutusiga ja oskab kõit puhtida.
- teab sõlme sidumise etappe. Oskab siduda austria juhisõlme, stopparsõlme, kahekordset kangrusõlme, vahemehesõlme, autoblokki ja tuua välja iga sõlme kasutuskohad.
- ▲ on kaljuseinal ülalt julgestuses roninud, kasutab tõusul tugikõit ja laskub laskumisvahendi abil. Oskab end turvaliselt kõiele kinnitada.
- oskab instruktori järelevalve all teist inimest julgestada.
- oskab tähistatud matkarajal ohutult, ennast säästvalt ja kaaslastega arvestavalt liikuda.
- on osalenud nädala jooksul ühepäevasel radiaalmatkal mägedes (matkanud tõusumeetrid vähemalt 1000 m).

Kaugmatk II tase

Lisandub esimene tutvumine liustikuga ja jääronimisega. Praktilisele osale lisandub matkapäeva juhtimise kogemus ning mitmepäevane radiaal.

Kaugmatka teise taseme sooritaja:

- ▲ teab, mis on liustik, kuidas see on tekkinud ja kuidas see liigub. Tunneb liustikul käimisega seotud sõnavara (lumesild, liustikulõhe jt) ja ohte.
- ▼ oskab tagada mägedes ohutu käitumise (sh valida ohutu ööbimiskoha). Teab, millised terviseohud võivad tavalisel matkal tabada (külmetus, traumad), oskab lihtsamaks matkaks kokku panna endale esmaabikotti (vitamiinid, plaastrid, külmetusrohud jm).
- ▼ oskab matkal arvestada teiste grupiliikmetega, on juhtinud gruppi (tempo, tee valik, pauside aeg ja koht) vähemalt ühel matkapäeval.
- ▲ oskab valmistuda mitmepäevaseks matkaks (valida õigeid riideid ja individuaalvarustust). Teab, kui oluline on pidev üldfüüsiline treening matka ettevalmistuseks.
- ▲ oskab arvestada endale vajaliku toidukoguse ja energiakuluga järjestikustel matkapäevadel. Oskab matkapliiti kasutada ja hooldada ning matkal sellel süüa valmistada. Oskab arvestada vajalikku kütusekogust.
- ▲ oskab valida matkavarustust mitmepäevasele matkale (seljakott, madrats, magamiskott, ööriided).
- ▲ oskab kasutada, hoida ja hooldada kaugmatkal tarvitavat tehnilist varustust (trekkingu kirka, kassid, jääpuurid).
- ▲ oskab köit lõigata, teab, kuidas köit puhastada ja otsida vigastusi.
- ▲ oskab siduda paalisõlme, vahemehesõlme, topelt aasaga austria juhisõlme ja prussikut (nii aasa kui otsaga). Oskab valida kasutamiseks sobiliku sõlme.
- ▼ on roninud, tugiköiel tõusnud ja laskunud jääseinal. Oskab jala-aasa abil köit mööda tõusta.
- ▼ oskab teist inimest ülalt julgestuses julgestada.
- ▲ oskab rajada jaama tugiköie kinnitamiseks. Oskab kahe ja kolme kinnituspunktiga jaama tasakaalustada. Oskab rajada jaama lihtsamatele kaljuronimise marsruutidele (polditud jaamad).
- ▲ oskab ohutult ületada rusu-, lume- ja jäänõlvu ning kukkumise korral ennast peatada. Oskab ennast seongusse siduda.
- ▲ on läbinud mägedes vähemalt kolmepäevase matka (vähemalt kahe ööbimisega).

Kaugmatk III tase

Rohkem tehnikat, päästetööd. Mitmepäevane radiaal liustikul ööbimisega. Osalemine matka planeerimisel ja ettevalmistamisel.

Kaugmatka kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ tunneb mägede topograafiat.
- teab, millised terviseohud (kõrgushaigus, külmetus, lumepimedus, traumad) võivad mägedes tabada ning on õppinud, mida sellistes olukordades teha. Oskab terviseohte ennetada. Oskab pakkida esmaabi üldvarustust ka algajate jaoks.
- on osalenud matka planeerimisprotsessis ja ettevalmistustöödel.
- oskab valmistuda mitmepäevaseks mägituraks. Osaleb enne matka regulaarselt mägi- ja kaljuronimise treeningutel.
- ▲ oskab planeerida toidukoguseid tervele grupile.
- oskab matkale valida õiget grupivarustust (telgid jm) ning nende eest hoolt kanda.
- oskab kasutada, hoida ja hooldada kaugmatkal tarvitavat tehnilist varustust ning selgitada nende kasutamise põhimõtteid.
- teab, kuidas hinnata kõie seisukorda ning millal peab kõie välja vahetama.
- ▲ oskab kasutada UIAA sõlme ja siduda rinnasidet, topelt paalisõlme, aasaga paalisõlme, Bachmani haaravat.
- oskab ohutult korraldada tugikõiel tõusu ja laskumist nii kalju- kui ka jääseinal.
- teab ülalt- ja altjulgustuse erinevusi.
- oskab rajada jaama liustikule ja lumme, tunneb erinevaid viise jaama rajamiseks (jääpuurid; T-slot jt).
- ▲ on seongus kaljumarsruute läbinud ja omab seongu juhtimise kogemust, oskab liustikul teed valida.
- tunneb päästetöödeks vajalikke süsteeme ja sõlmi: plokküsteem; haaravaga üles ronimine; jaamade ehitamine (liustikule/jääle ja kaljule).
- on läbinud vähemalt kolmepäevase matka koos liustiku ületamise ja liustikul telkimisega.

Kaugmatk IV tase

Tunneb kaugmatkamise vastu tõsist huvi ja on ennast selles vallas täiendanud ka väljaspool skautlust või kaugmatkaja koolitust.

Kaugmatka neljanda taseme sooritaja:

- ▲ tunneb mägironimise radade raskusastmete süsteeme (UIAA/ prantsuse ja vene).
- ▼ oskab õpetada algajatele riskianalüüsi tegemist. Oskab valmistada ette esmaabi jaoks vajalikke materjale tervele grupile, jälgida teisi ja nende tervises seisundit, esmaabi anda.
- ▼ oskab matka planeerida grupile, teab, kuidas koostada alpinistlikku marsruuti ja liikumisgraafikut, teab, kust infot leida.
- ▲ oskab juhendada teisi matka ettevalmistuse osas, koostab nii endale kui ka teistele treeningplaani.
- ▲ oskab planeerida toidukoguseid tervele grupile ja selgitab algajatele tervisliku toitumise põhitõdesid ning teeb matkapäevadeks energiakalkulatsioone.
- ▲ oskab matkale valida õiget grupivarustust (telgid jm), ning abistab algajaid varustuse laenutamisel, soetamisel ja annab nõu selle hooldamisel.
- ▲ oskab teisi juhendada abivahendite soetamise, kasutamise ja hooldamise osas.
- ▲ oskab kõitega seonduvat (erinevad köied, kasutuskohad, hooldamine jne) teistele õpetada.
- ▲ oskab teistele õpetada matkal kasutatavaid sõlmi, nende omadusi ja kasutuskohati.
- ▼ oskab õpetada tugiköiel tõusu ja laskumist nii kalju- kui ka jääseinal.
- ▼ oskab altjulgestusega ronida ja julgestada ning seda algajatele õpetada.
- ▲ oskab rajada jaama lihtsamatele kaljuronimismarsruutidele, kus puuduvad eelnevalt sisselöödud poldid (kivide külge jm).
- ▲ oskab liikuda kaljumarsruudil, juhtida seongut nii kalju- kui ka liustikumarsruudil.
- ▲ oskab selgitada päästetöödeks vajalikke süsteeme ja sõlmi: plokksüsteem; haaravaga ülesronimine; jaamade ehitamine (liustikule/ jääle ja kaljule).
- ▲ on käinud 4500+ m kõrgusel tipul.
- ▼ on osalenud kaugmatkal lennureisiga.
- ▼ on osalenud kaugmatkadel vähemalt kahe erineva matkajuhiga.

Kokkamine I tase

Üks toidukord oma salgale.

Kokkamise esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab lihtsamaid toitude valmistamise hügieeninõudeid (käte ja ettevalmistatavate toiduainete pesemine, puhtad toiduvalmistamise vahendid jms).
- oskab ohutult kasutada toiduvalmistamise vahendeid ja erinevat tüüpi söögiriistu.
- ▲ oskab ohutult käsitleda kuuma vett ja õli.
- koorib ja hakib sibula ning kasutab seda toidus.
- ◆ leiab vähemalt kaks tervislikku retsepti (üks soolane ja üks magus), arvestades, et kõik salga liikmed saaksid seda süüa (allergiad).
- ▲ koostab ostunimekirja koos koguste ja orienteeruva hinnaga.
- ◆ valmistab retsepti järgi ühe soolase toidu (nt penne köögiviljade ja kanaga).
- valmistab retsepti järgi ühe magustoidu/küpsetise (nt kamavaht või pannkoogid).
- ▲ valmistab ette ühe sooja (nt tee) ja ühe külma (nt maitsevesi) joogi.
- ◆ katab osalejatele laua.
- ▲ küsib toidu kohta tagasisidet. Tunneb koka käitumise eetikat – kui toit kellelegi ei maitse, kuidas sellele viisakalt reageerida.
- ◆ koristab köögi/köögiala.

Kokkamine II tase

Ühe päeva toitlustamine oma üksusele (vähemalt kaks toidukorda + oode).

Kokkamise teise taseme sooritaja:

- ▲ teab hügieeninõudeid toitlustamisel (käte ja ettevalmistatavate toiduainete pesemine, puhtad toiduvalmistamise vahendid, toore liha ja kala käitlemine jms).
- ▼ teab inimeste toitainete päevaseid vajadusi. Joonistab toidupüramiidi.
- ▲ leiab iseseisvalt köögimeeskonna/abilised.
- ▼ leiab vajaminevate toidukordade retseptid (üks kindlasti kondiga puljongist supi retsept), arvestades üksuse liikmete toitumisvajadusi (allergiad).
- ◆ koostab ostunimekirja koos koguste ja orienteeruva hinnaga.
- ▲ teab toidu hoiustamise nõudeid ja kanaliha käitlemise reegleid.
- ◆ valmistab toidud, sh supi (nt minestrone).
- ▼ valmistab ooteks midagi kaerahelvestest (v.a puder).
- ▲ katab osalejatele laua.
- ◆ küsib toidu kohta tagasisidet ja reageerib sellele eetiliselt.
- ▲ koristab köögi/köögiala.
- ◆ lisab kasutatud retseptid salga kokaraamatusse (selle puudumisel loob ise salga kokaraamatu).

Kokkamine III tase

Vähemalt 30 inimese kahe päeva toitlustamine (vähemalt neli toidukorda).

Eelduseks on 18+ vanus (võivad alustada kohe III tasemest).

Kokkamise kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ teab vanuselisi nõudeid toitlustamisel.
- ▼ on läbinud toiduhügieeni koolituse.
- ▲ leiab köögimeeskonna/abilised.
- ▼ teab köögi ülesehituse põhimõtteid välitingimustes.
- ◆ oskab ohutult kasutada gaasipriimust ja -ballooni.
- ▲ koostab kahe päeva toitlustamise menüü, kasutades erinevaid valmistusmeetodeid (sh creme brulee ja supipuljongi kondiga lihast) arvestades osalejate erivajadusi.
- ◆ peab toitlustama vähemalt ühel päeval välitingimustes.
- ▼ koostab ostunimekirja koos koguste ja orienteeruva hinnaga.
- ▲ tutvub erinevate maitseainete ja maitsetaimedega ning kasutab neid toidu valmistamisel.
- ▶ valmistab toidud, sh creme brulee.
- ▲ küsib toidu kohta tagasisidet ja reageerib sellele eetiliselt.
- ◆ koristab köögi/köögiuala ja korraldab toidujäätmete keskkonnasõbraliku ja sanitaarse hävitamise.
- ▼ lisab kasutatud retseptid salga/isiklikku kokaraamatusse.

Kokkamine IV tase

Enam kui 50 inimesele vähemalt 5-päevase ürituse toitlustamine

Eelduseks on 18+ vanus ja III taseme läbimine.

Kokkamise neljanda taseme sooritaja:

- ▲ omab kehtivat toiduhügieeni tunnistust.
- ▼ teab suurürituse toitlustamise nõudeid.
- ▲ korraldab sujuva toidujagamise, nõudepesu ja toidujäätmete kogumise.
- ▼ leiab köögimeeskonna ja abilised.
- ◆ koostab menüü laagris, kasutades erinevaid valmistusmeetodeid ja arvestades osalejate erivajadusi.
- ▲ koostab kogu ürituse toitlustamise eelarve ja nimekirja kaupmeestest, kust iga tooraine hankida.
- ◆ koostab ostunimekirja koos koguste ja orienteeruva hinnaga.
- ▼ valmistab toidud.
- ▲ küsib toidu kohta tagasisidet ja reageerib sellele eetiliselt.
- ◆ korraldab köögi/köögiala nõuetekohase koristamise (toidujäätmete keskkonnasõbralik ja sanitaarne käitlemine).
- ▲ lisab kasutatud retseptid salga/isiklikku kokaraamatusse.
- ◆ valmistab 'ratatouille' ja kutsub oma parimad skaudisõbrad seda maitsuma.

Sellist skaudioskuste märki tegelikult ei ole, tunnuseks on karabiin

Köietöö (ehk Ämbliku) I tase

Köietöö I tase võib tegeleda madalseiklusraja ajutiste elementide ehitusega kõrgusel kuni 1 m maapinnast. Eriala omandamiseks tuleb läbida täies mahus Ä1 koolitusprogramm. Koolitus toimub maleva või lipkonna siseselt, koolitaja peab olema omandanud vähemalt Köietöö II taseme.

Köietöö esimese taseme sooritaja:

- ▲ tunneb erinevaid köisi ja linte (dünaamilised ja staatilised, kootud, keerutatud ja punutud), nende erinevusi ning kasutuskohhti.
- oskab köisi ohutult kasutada, puhtida, hoida ja hooldada (sh lõigata).
- teab sõlme sidumise etappe, sõlmede tüüpe ja nende kasutuskohhti.
- oskab siduda ja kasutada:
 - haaravad – haarav aasaga/haarav ühe otsaga/Klemheisti;
 - ühendavad – stopper/kontrollsõlm/kangrusõlm (stopper)/soodisõlm/kalamees ehk rehvisõlm;
 - aasad (köieots) – vahemees/juhisõlm/austria juhisõlm ehk kaheksa;
 - köieotsa kinnitusviisid (nt puu külge) – seasõrg/palgisõlm/keerusõlm/pingutussõlm.
- ▲ tunneb erinevaid karabiine ja nende kasutusotstarvet.
- oskab köisi puude vahele pingutada pingutussõlmega, “toore jõuga” ja plokisüsteemiga.
- tunneb lihtsamaid köitest ja palkidest madalseikluselemente (paralleelköied, X, V, liaanitee).
- ▶ oskab valida ohutut seikluspaika.
- ▲ oskab rajada seikluselementi loodust kahjustamata.
- oskab korraldada seikluselemendi turvalist läbimist ja juhendada salga liikmeid oma kaaslasi turvama (grupi enesejulgustus).

Kõietöö (ehk Ämbliku) II tase

Kõietöö II tase õpib varasemale lisaks mitmete tehniliste vahendite kasutamist (nt tali kõie pingutamiseks) ning ohutut töötamist kõrgustes. Eriala omandamiseks tuleb läbida täies mahus Ä2 koolitusprogramm 40 tunni ulatuses, mis sisaldab eraldi julgestuskoolitust, järgneb praktiseerimine oma maleva üritustel või üle-eestistel üritustel abilisena.

Koolitaja peab olema omandanud vähemalt Kõietöö III taseme. Koolitus toimub malevate koostöös või üleriigiliselt.

Eeldused: 2 praktikat, oskusvõistluse edukas läbimine, vanemskaudi iga.

Võimalused: võimalus korraldada iseseisvalt madalseiklusraja elementide ehitust ja viia neil läbi tegevust. Võimalus aidata Kõietöö III taseme omajat kõrgseiklusraja elementide ehitamisel. Võimalus koolitada Kõietöö I taset.

Kõietöö teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab sõlmi lisaks Kõietöö I taseme oskustele – surmasõlm, kahekordne austria juhisõlm, prantsuse haarav.
- ▼ tunneb ja oskab kasutada rullikuid ja linte (slinge).
- ▼ tunneb julgestusvarustust (ronimisvöö, kiiver, enesejulgestusotsad, shell).
- ◆ oskab korraldada enesejulgestust, kõite pingutamisel ohutult kasutada tali.
- ▲ teab ja oskab kasutada shelli ja laskumiskaheksat.
- ◆ oskab ehitada spetsiaalsetest koormarihmadest või slackline'-idest madalseiklusraja elemente.
- ▼ oskab redeli pealt ehitada kõitest mobiilseid elemente (kuni 4 meetri kõrgusel).
- ▶ abistab vähemalt kahel (lipkonna, maleva või ESÜ) üritusel seikluspunkti ehitamisel ja tegevuse läbiviimisel.
- ◆ soovituslik varustus üksuses – <https://skaut.ee/seiklused/koietoo-sell-ambliku-skaudioskus/>

Kõietöö (ehk Ämbliku) III tase

Kõietöö III tase võib iseseisvalt planeerida ja rajada kõrgseiklusraja elemente. Kõietöö III tase võib juhendada ja õpetada Kõietöö I ja II taset. Taseme omandamiseks tuleb läbida täies mahus Ä3 koolitusprogramm 50 tunni ulatuses. Osaleda saab alates 18. eluaastast.

Koolitus on üleriigiline ja koolitajaks peab olema Kõietöö IV taseme omaja. Peale koolitust tuleb läbida kaheaastane praktika maleva või üleriigilistel üritustel, seejärel eksam Ä1, Ä2 ja Ä3 taseme programmide peale ning teha meistritöö.

Eeldused: kõietöö II taseme eksami edukas läbimine, kõietöö II taseme praktika kõietöö III taseme omaja käe all, esmaabikoolitus, vanus vähemalt 18 eluaastat.

Võimalused: kõrgseiklusradade ehitamise õigus, võimalus koolitada kõietöö I ja II taset, võimalus töötada seiklusparkides abilisena, ehitajana ja julgestajana, võimalus töötada iseseisvalt. Koos teiste meistritega osaleda ka muudel vastava eriala koolitustel Eestis.

Kõietöö kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab puude otsas ehitada kõrgseikluselemente.
- ▼ oskab kasutada grigrit ja haaratsit või sarnaseid abivahendeid.
- ▼ oskab seikluselementide ehitamisel kasutada trosse.
- ◆ teab platvormi ehitamise põhimõtteid.
- ▲ oskab korraldada laskumist ehitistelt ja loodusobjektidelt.
- ▼ oskab korraldada ülaltjulgestuses kaljuronimist looduslikel kaljudel.
- ◆ oskab juhtida riske – tal on varustuse, keskkonna, seikluselementide ja seiklejate isikuomadustest ja tervisest tulenevate riskide hindamise oskus.
- ▼ omab isiklikku julgustusvööd, kiivrit, reguleeritavat julgustusotsa, 4 HMS karabiini, 2 1.5 m repsu (5 mm), 5 m repsu (9-10 mm) ja erineva pikkusega lintasasid. Soovituslikult ka laskumiskaheksa või shell, grigri ja haarats.
- ▶ on osalenud pärast koolitust vähemalt kahel maleva või ESÜ üritusel kõrgseikluspunkti planeerimisel, ehitamisel ja läbiviimisel.
- ◆ teeb pärast praktilisi töid kõietöö IV taseme järelevalvel meistritöö (iseseisvalt planeeritud ja koos kaaslastega ehitatud seiklustegevuspunkt).

Köietöö (ehk Ämbliku) IV tase

Köietöö IV taseme taotlemise eelduseks on aastatepikkune praktiline töö seiklusürituste korraldajana, koolitajana ja seiklusradade ehitajana. Saab taotleda alates 21. eluaastast. Peab omama kehtivat esmaabikoolituse tunnistust. On osalenud ESÜ koolitajate koolitusel. Võib korraldada malevatevahelisi ja vabariiklikke Ä1, Ä2, Ä3 koolitusi. Tase kehtib 4 aastat. Soovituslik omada mägimatka või alpinismi treeneri II-III taseme kvalifikatsiooni.

Kui koolituste korraldamises ja praktilises köietöös tuleb sisse pikem (enam kui kolmeaastane) paus, siis taseme taastamiseks tuleb taotlejal korraldada Ä2 ja Ä3 koolitus.

Eeldused: aastatepikkune praktiline töö seiklusürituste korraldajana, koolitajana ja seiklusradade ehitajana. Esmaabi andmise oskus. Vanus vähemalt 21 eluaastat. ESÜ koolitajate koolituse läbimine.

Võimalused: koolitada kõiki köietöö tasemeid. Partneritega koostöö raames käia tutvumas eriala erinevate lahendustega ka välismaal. Organiseerida Tagametsa seikluspargi tööd ja arendust.

Laagrielu I tase

Suvised laagrid on skaudielu ühed tippsündmused. Pea sama olulised on ka talvised siselaagrid. Nii enda kui kaaslaste mõnusa laagrikogemuse tagamiseks on vajalikud teadmised laagrielust. Esimese taseme omanikul on esmased teadmised seoses ööbimisega väljaspool kodu.

Laagrielu esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab põhilist isiklikku laagrivarustust.
- ◆ oskab oma laagrivarustust korras hoida.
- ▼ teab, milliseid riideid laagrisse kaasa võtta.
- ▲ oskab oma seljakotti ise pakkida ning teab, mis asjad ja kus tema kotis on.
- ▼ suudab laagri ajal oma isiklikud asjad ja oma magamiskoha korras hoida.
- ◆ hoolitseb laagri ajal isikliku hügieeni eest.
- ▶ oskab koguda tulehakatust ja hagu lõkkesse.
- ▲ oskab nuga ohutult kasutada ja on teinud endale tokisaia toki.
- ◆ käitub lõkke juures ohutult.
- ▼ teab ja oskab kasutada ujumas käies “sõbrasüsteemi”.
- ▲ teab suplemise reegleid.
- ▼ teab toidupüramiidi tasemeid ja oskab sellel teemal arutleda.
- ▶ oskab abistada laagritoidu valmistamisel.
- ▲ teab, kust ja kuidas saab abi, kui keegi on saanud vigastada.
- ◆ on osalenud vähemalt kahes skaudilaagris, millest vähemalt üks on olnud telklaager.

Laagrielu II tase

Teise taseme omanik suudab lisaks esimese taseme oskustele teha enese ja kaaslaste elu välilaagris mõnusaks.

Laagrielu teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab oma isikliku laagrivarustuse eest hoolitseda ja vajadusel seda parandada.
- ▼ tunneb magamiskottide ja -mattide omadusi ning oskab valida laagriks sobiva.
- ▲ oskab telgile valida parima koha ja oma valikut põhjendada.
- ▼ teab laagriks vajalikku ühisvarustust ning milleks ja kuidas neid kasutatakse.
- ▼ oskab laagri ühisvarustust pärast laagrit hooldada.
- ▼ teab, kuidas laagris toitu hoida ja on lõkkel valmistanud laagritoidu.
- ▲ oskab rajada ohutu lõkkeaseme ja selle pärast laagrit koristada. Teab, kuidas kustutada lõkkeasemest väljunud tuld.
- ▼ oskab korraldada laagrisse pesemiskoha.
- ▼ teab, kuidas ilmastik võib laagri tegevusi mõjutada ja kuidas selleks valmistuda.
- ▲ on paigaldanud koormakattest varjualuse.
- ▼ oskab ohutult kasutada, hooldada ja hoiustada saagi, kirvest ja teisi laagris kasutatavaid tööriistu.
- ▼ on ehitanud mõne laagrielu mugavamaks tegeva laagriehitise (söögilaud, tool).
- ▼ teab, kuidas puhastada ja ravida kriimustusi, haavu ja põletusi.
- ▼ teab igaüheõigust ja oskab laagris tegutseda loodust ja kaaslasi säästvalt.
- ▲ on laagris aktiivne meeskonnaliige.
- ▼ teab peast vähemalt kolme lõkkelaulu ja on koos salgaga teinud lõkkenalja.
- ▼ on osalenud lisaks I taseme laagritele veel vähemalt kolmes laagris, millest üks oli vähemalt neljapäevane telklaager.

Laagrielu III tase

Kolmanda taseme omanikul on lisaks eelnevale teadmisi kohaliku üksuse laagri korraldamiseks.

Laagrielu kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab selgitada, mille järgi valida laagrisse sobilik telk, ja oskab telki püstitada nii, et see peab vastu ka tugevale tuulele ja vihmale.
- ▼ teab, kuidas laagris ohutult toitu hoida ja valmistada.
- ▲ oskab koos salgaga planeerida tasakaalus laagrimenüü.
- ▼ on kasutanud vähemalt kahte erinevat laagriköögi lahendust (lõke, põleti, katel).
- ▼ oskab planeerida menüüd ja osta vajalikud toiduained nädalavahetuse laagriks.
- ▼ saab aru jäätmete käitlemise vajalikkusest laagris.
- ▶ oskab laagri pidamiseks valida sobiliku koha.
- ▲ oskab planeerida head laagriala ja oma valikuid põhjendada.
- ▼ oskab jälgida ilma ja olla valmis ilma muutumiseks.
- ▼ oskab leida informatsiooni laagripaiga ja selle ümbruskonna kohta.
- ▲ teab, kuidas selgitada, kas vesi kõlbab suplemiseks ja/või joogiks.
- ▼ teab, kuidas planeerida laagri programmi.
- ▲ teab, milliseid ohutusvahendeid laagris kasutada tuleb.
- ▼ oskab oma kaaslastele rääkida laagriga kaasnevatest ohtudest.
- ▼ oskab laagris oma üksuse eest vastutada.
- ▶ on olnud laagris erinevate ilmaoludega.
- ▲ on osalenud enam kui 4-päevases laagris ning vähemalt 3-päevases kerglaagris (kogu varustus on kaasa toodud seljakotis).
- ▼ on abistanud vähemalt kahe laagri korraldamisel.

Laagrielu IV tase

Neljanda taseme omanik suudab korraldada suurema laagri, tagada osalejate turvalisuse ja planeerida tegevused.

Laagrielu neljanda taseme sooritaja:

- ▲ suudab püstitada telgi, mille ehitusega pole tuttav.
- ▼ oskab valida sobiva koha laagriplatsiks.
- ▲ oskab organiseerida erinevaid transpordivõimalusi.
- ▼ teab, kuidas planeerida kõigi osalejate vajadustele vastav ja huvitav laagriprogramm.
- ▼ teab, kuidas planeerida varutegevusi halva ilma jms korral.
- ▼ oskab tagada ohutusnõuete järgimist, vähendamata laagrielamust.
- ▼ oskab looduse tasakaalu häirimata looduses aktiivselt aega veeta.
- ▲ teab, kuidas otsida laagrile soodustusi ja toetajaid.
- ▼ teab, kuidas leida ja kasutada laagri programmis kohalikke vaatamisväärsusi.
- ▲ oskab planeerida laagri eelarvet.
- ▼ on tutvunud laagrite korraldamisega seotud ESÜ juhendite ja abimaterjalidega ning Eesti Vabariigi seadustega.
- ▲ on läbinud kursuse ja omab laagrijuhataja osakutse tunnistust.
- ▼ oskab koostada laagri riskianalüüsi.
- ▼ on veetnud vähemalt 20 ööd erinevates laagrites.
- ▲ on osalenud mõne suurema laagri eel- ja järellaagris.
- ▼ on osalenud rahvusvahelises laagris.
- ▼ on planeerinud ja läbi viinud (juhtinud) vähemalt kaheöölise üksuselaagri ja osalenud maleva või ESÜ laagri korraldamisel

Liikluse I tase

Jalgsi liiklemine.

Liikluse esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab ohutust talvel ja pimedas liiklemisel.
- ▼ teab helkuri olulisust ja oskab seda kasutada nõuetekohaselt.
- ▼ teeb vahet erinevat liiki ülekäigukohtadel.
- ◆ oskab ohutult ületada teed vastavalt tingimustele.
- ▲ oskab planeerida lühima ohutu teekonna punktist A punkti B oma kodulinnas.
- ◆ oskab arvestada teekonna läbimiseks kuluvat aega.
- ▲ oskab anda selgeid teejuhiseid endale tuttavas keskkonnas.
- ◆ teab jalgsi liiklemise tavasid ja eeskirju.

Liikluse II tase

Jalgrattaga liiklemine, marsruudi planeerimine ning ajakulu arvestamine.

Liikluse teise taseme sooritaja:

- ▲ teab kiivri olulisust ning kasutab seda nõuetekohaselt.
- ▼ teab esi- ja tagatulede olulisust ning kasutab neid.
- ▼ oskab pumbata rattakummi.
- ▲ teab põhilisi ennast mõjutavaid liiklusseadusi.
- ▲ teab, kuidas kasutada käemärke manöövrite sooritamiseks.
- ▼ oskab kontrollida jalgratta tehnilist seisukorda.

Liikluse III tase

Linnadevaheline liiklemine, sh marsruudi, aja ja maksumuse arvestamine.

Liikluse kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab arvestada erinevate liiklusvahendite maksumust (tramm, troll, buss, rong, laev, auto, lennuk).
- ▼ teab erinevate liiklusvahendite keskkonnamõju.
- ▼ valib liiklusvahendi, pidades silmas maksumuse ning keskkonnasäästlikkuse suhet.
- ◆ planeerib teises linnas oma teekonna kodunt skaudiüritusele.
- ▲ teab erinevate sõiduvahendite turvanõudeid ja järgib neid.
- ◆ oskab planeerida reisi, olenemata liiklusvahendist (laev, lennuk, rong, buss).
- ▲ teab erinevaid laule/mänge aja veetmiseks teel olles.

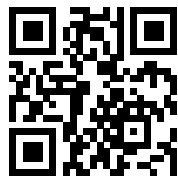
Liikluse IV tase

Liikluse neljanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab vahetada autorehvi.
- ▼ oskab tankida autot, valides sobiva kütuse.
- ▼ oskab lugeda kaarti ja juhatada autojuhile õiget teed.
- ◆ teab erinevate liiklusmärkide tähendusi.
- ▲ teab, kuidas käituda liiklusõnnetuse korral, järgides ohutusnõudeid.
- ◆ teab auto pidurdusteedekonna pikkust erinevate ilmastiku-, teeolude ja kiiruse korral.
- ▲ oskab arvestada teekonna läbimiseks kuluvat aega, pidades silmas teeolusid ja ootamatusid.
- ◆ oskab arvestada bensiini kulu ja maksumuse, liikudes punktist A punkti B.

Liikluskoolitus:

<http://www.noraxkoolitus.ee/web/liikluskoolitus-lastele/>

Loomade tundmine

Loomade tundmise skaudioskus on neile, keda huvitavad loomad: imetajad, roomajad, kahepaiksed ja selgrootud, nii mets- kui koduloomad. Koduloomade all mõeldakse oskustes eelkõige põllumajanduslikult peetavaid loomi, kes muidugi võivad ka lemmikud olla. Lemmikloomade kohta on küsimused eraldi. Skaudioskus on jaotatud neljaks tasemeks, mille kahes viimases saab nõ spetsialiseeruda rohkem mets- või koduloomade suunale. Metsloomadest käsitletakse Eestis elavaid loomi. Loomade tundmise skaudioskus ei käsitleni ihtüoloogiat (kalateadus) ega ornitoloogiat (linnuteadus), välja arvatud mõningad teadmised kodulindudest.

Loomade tundmise I tase

Loomade tundmise esimese taseme sooritaja:

- ▲ oskab kirjeldada loomade kasulikkust inimesele: koduloomad, metsloomad, putukad, ämblikud.
- teab, mida teha, kui teele satub viga saanud loom.
- oskab nimetada, milliseid putukaid ja ämblikke võib leida aiast, kokku vähemalt kuus.
- oskab nimetada erinevaid lemmikloomagruppe ja igast grupist 2-3 liiki. Oskab nimetada erinevaid koduloomi ja -linde, kokku vähemalt kaheksa.
- ▲ teab, kuidas käituda, kui kohtub suurema metsloomaga: karu, põder, metssiga.
- teab, kuidas käituda, kui kohtub võõra koeraga (lahtiselt jalutav peremehega koer, ründav koer, rihma otsas koer, külla minnes perekoer).
- teab, kuidas metsas käies käituda nii, et ei häiriks metsloomi.
- teab, mida teha, kui leiab metslooma poja või kui leiab hulkuva kodulooma.
- ▲ tunneb puugi ära ja teab, kuidas neid vältida ja mida teha, kui on saanud puugilt hammustada.
- oskab nimetada ohustatud loomaliike Eestis.
- oskab nimetada vähemalt kaheksat Eesti metslooma ja kirjeldada neist vähemalt nelja. Kirjeldus peab sisaldama välimust, leviala, elupaika, toitumist, poegimist, eluiga ja tähtsust looduses.

Loomade tundmise II tase

Loomade tundmise teise taseme sooritaja:

- ▲ teab, mida teha Eesti ohustatud loomaliikide kaitseks.
- ▼ oskab kirjeldada, millised erinevused on karjas elavatel loomadel, võrreldes üksikult elavate loomadega. Mis on ühe või teise eluviisi juures hea, mis halb.
- ▼ oskab koostada vähemalt ühe kodulooma või -linnu pidamise eeskirja koos liigi/tõu kirjeldusega.
- ▲ on hoolitsenud vähemalt aasta aega ühe kodulooma või -linnu eest ise või aidanud kellelgi hoolitseda või osalenud loomadega tegelevas ringis.
- ▲ teab tuntumate lemmikloomade (koerad, kassid, närilised, linnud, roomajad) põhilisi vajadusi. Oskab kirjeldada, mis on nende pidamise erinevused, mis on keerukus iga looma eest hoolitsemisel ja mida toredat loom pakkuda võib.
- ▲ teab põhilisi vajadusi tuntumatel koduloomadel ja -lindudel: hobune, veis, lammas, siga, kana, part. Oskab kirjeldada, mis on nende pidamise erinevused, mis on keeruline iga looma eest hoolitsemisel ja mida toredat loom pakkuda võib.
- ▲ oskab eristada putukaid ja ämblikke ning kirjeldada nende erinevusi.
- ▲ tunneb metsloomade jälgi ja oskab neid jälgede järgi määrata. Oskab kirjeldada ka teisi märke, mille järgi metsloomade tegevust ära tunda.
- ▼ oskab kirjeldada metsloomade toiduahelat, tuues vähemalt kaks näidet.
- ▼ teab, millised metsloomad magavad talveund, ja oskab kirjeldada erinevaid pesatüüpe. Teab, millised loomad vahetavad talveks kasukat, ja oskab neid ära tunda. Oskab selgitada, milleks on kasuka vahetamine hea.
- ▲ teab, millised Eesti metsloomad elavad puu otsas, millised maapinnal ja millised maa all.
- ▲ oskab kirjeldada vähemalt kümnet Eesti metslooma ja määrata nende liigilist kuuluvust. Kirjeldus peab sisaldama välimust, leviala, elupaika, toitumist, poegimist, eluiga ja tähtsust looduses.

Loomade tundmise III tase

Loomade tundmise kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ on osalenud looduskaitse all olevate loomade kaitsetegevuses (nt konnade rändeaegsed tegevused).
- ▼ on käinud abiks loomade varjupaigas, hoiupaigas või pakkunud loomale hoiukodu.
- ▼ teab, mida teha, kui oled saanud hammustada või nõelata.
- ▲ oskab kirjeldada pistesääsklaste elutsükli ja eristab verd imevaid sääski teistest sääskedest. Oskab selgitada, miks sääsed on vajalikud.

A. METSLOOMAD:

- ▲ on osalenud metsloomade öisel vaatlusel või korraldanud talvel loomajälgede määramiseks matka.
- ▼ oskab määrata metslooma nende väljaheidete järgi vähemalt karu, rebast, jänest, metskitse, põtra. Tunneb ära vähemalt viis metslooma nende hääle järgi.
- ▼ oskab määrata Eesti roomajaid ja kahepaikseid.
- ▲ oskab määrata Eesti imetajaid seltsi täpsusega ja annab nende üldise kirjelduse.
- ▲ oskab nimetada Eestis elavate sipelgate perekondi ja kirjeldab nende eluviisi.
- ▼ oskab kirjeldada ja tunneb looduses ära vähemalt kolm mardikaliiki ja kolm liblikaliiki. Teab, kus on nende elupaigad, milline on nende toitumine ja nende elutsükkel munast valmikuni.

B. KODULOOMAD JA -LINNUD, LEMMIKLOOMAD JA -LINNUD

- ▲ tunneb ära esmased haigustunnused lemmikloomal, et pöörduda vajadusel loomaarsti poole.
- ▼ tunneb ära esmased haigustunnused koduloomal, et pöörduda vajadusel loomaarsti poole.
- ▼ on hoolitsenud vähemalt aasta aega mitme erineva kodulooma või -linnu eest ise või aidanud kellelgi hoolitseda või osalenud loomadega tegelevas ringis.
- ▲ oskab koostada vähemalt viie kodulooma ja/või -linnu pidamise eeskirja koos liigi/tõu kirjeldusega.
- ▲ on aidanud läbi viia treeningut loomadele või koolitanud ise looma mõneks ametlikuks katseks. Võib ka olla osalenud loomaga mõnel ametlikul näitusel või katsel.

Loomade tundmise IV tase

Loomade tundmise neljanda taseme sooritaja:

- ▲ on korraldanud loomade abistamiseks ürituse: heategevuspäev varjupaigas, metsloomade talvine toitmine vms.
 - ▼ on korraldanud ürituse, kuhu on kaasatud loomad: teab, kuidas ürituse õnnestumiseks ette valmistada nii loomad kui ka inimesed, millised on nõuded keskkonnale ja millega tuleb sellise ürituse korraldamisel arvestada, et hea oleks olla nii loomadel kui ka inimestel.
 - ▼ on korraldanud õppemängu eesmärgiga õpetada teisi tundma Eesti sõralisi ja kiskjaid.
- A. METSLOOMAD
- ▲ on läbi viinud metsloomade öise vaatluse.
 - ▲ on korraldanud putukate ja ämblike tundmise õppematka.
 - ▲ tunneb looduses ära mesilased, kimalased, herilased ja sirelased, oskab nende erinevusi kirjeldada.
 - ▲ oskab kirjeldada ja tunneb looduses ära vähemalt kaheksa mardikaliiki ja kuus liblikaliiki. Teab, kus on nende elupaigad, milline on nende toitumine ja nende elutsüklid.
 - ▲ oskab nimetada mõnda Eesti kõhtjalgset ehk maismaatigu ja kirjeldada nende toidulauda ja eluviisi.
 - ▼ oskab nimetada kolm erinevat Eestis elavat ämblike sugukonda ja tunneb ka looduses mõne ära.
 - ▼ tunneb looduses ära sajajalgse, tuhatjalgse, kõrvahargi ja kakandi. Oskab kirjeldada nende erinevusi nii kehaehituses kui ka eluviisis.
- B. KODULOOMAD JA -LINNUD, LEMMIKLOOMAD JA -LINNUD
- ▲ oskab koostada vähemalt kümne kodulooma ja/või -linnu pidamise eeskirja koos liigi/tõu kirjeldusega.
 - ▲ oskab kirjeldada, milliseid pidamistingimusi vajavad roomajad ja kahepaiksed.
 - ▲ oskab kirjeldada, milliseid pidamistingimusi lemmikuna vajavad erinevad putukad ja ämblikulaadsed.
 - ▼ oskab kirjeldada, milliseid pidamistingimusi vajavad erinevad eksootilised linnud.
 - ▼ teab loomade tõuaretuse või lemmiklooma paljundamise põhimõtteid ja eetikat.
 - ▲ teab, kuidas hoolitseda tiine looma eest, kuidas vastu võtta poegimist, kuidas hooldada imetavat looma ja tema poegi.
 - ▲ teab, kuidas hoolitseda muneva ja hauduva linnu eest ja oskab kasvatada tibudest noorlinnud. Oskab kasutada inkubaatorit ja teab, mida haudumise ja koorumise ajal tähele panna.

Lõkkejuhi I tase

Lõkkejuhi esimese taseme (**õpipoiss**) sooritaja:

- ▲ oskab juhtida laulu.
- ▼ tunneb ja oskab valida erinevat liiki laule lõkkeõhtuks.
- ▼ teab lõkkeõhtu kava “retsepti” ja oskab lõkkeõhtu kava planeerida.
- ◆ teab vähemalt viit hüüdu.
- ▲ teab, mis on lõkkenalja puhul oluline.
- ◆ tunneb skautliku lõkkeõhtu traditsioone, kombeid ning reegleid.
- ▲ tunneb lõkketüüpe ja teab, milline neist on parim skautliku lõkkeõhtu jaoks.
- ▼ oskab tagada elementaarset turvalisust lõkkeplatsil.
- ◆ teab, mis on lõkkevana roll ja kohustused.

Lõkkejuhi II tase

Lõkkejuhi teise taseme (**sell**) sooritaja:

- ▲ tunneb erinevaid pilkupüüdvaid lõkke süütamise võtteid.
- ▼ näitab ette vähemalt ühe pilkupüüdva lõkke süütamise võtte.
- ▼ oskab analüüsida pilkupüüdva lõkke süütamisega seotud turvalisuse riske ning teab, kuidas neid maandada.
- ◆ planeerib vähemalt kolm temaatilist lõkkeõhtu kava.
- ▲ teab vähemalt kümmet hüüdu.
- ◆ teab vähemalt kolme lõkkenalja, mida käigu pealt kasutada, kui on vaja täita kavas „auku“.
- ▲ on olnud lõkkevana lipkonna või üksuse lõkkel vähemalt kolmel korral.
- ▼ oskab valida lõkkeks sobilikku materjali ning süüdata lõket vähem kui nelja tikuga.

Lõkkejuhi III tase

Lõkkejuhi kolmanda taseme (**meister**) sooritaja:

- ▲ on kasutanud lõkkeõhtutel vähemalt kolme erinevat lõkke süütamise võtet.
- on ehitanud ja süüdanud vähemalt kolme erinevat tüüpi lõket.
- on planeerinud ja viinud läbi vähemalt kuus lõkkeõhtut salgale, üksusele või lipkonnale.
- ◆ teab, kuidas planeerida suuremat (maleva või ESÜ) lõkkeõhtut ning kuidas selle planeerimine erineb salga/üksuse/lipkonna lõkkeõhtust.
- ▲ teab, kuidas tagada turvalisust suurema osavõtjate arvuga (100+) lõkkeõhtul.
- ◆ oskab valida laule lõkkeõhtule, kus on rahvusvaheline seltskond.
- ▲ tunneb hüüde, mida saab ka rahvusvahelises seltskonnas kasutada.
- omab lõkkenaljade kogumit (vähemalt 15), millest osad on sõnadeta ja mõistetavad igas keeles.
- ◆ on planeerinud ja viinud läbi vähemalt ühe lõkkeõhtu piirkondliku maleva või ESÜ laagris.
- ▲ oskab valida lõkkeks sobilikku materjali ning süüdata lõket ühe tikuga.

Lõkkejuhi IV tase

Lõkkejuhi neljanda taseme (**sepp**) sooritaja:

- ▲ on viinud läbi vähemalt kolm suurlõket (400+ osalejat), neist üks rahvusvaheline.
- tagab koostöös turvameeskonnaga ohutuse suurlõketel.
- on koolitanud vähemalt kaks uut lõkkejuhti (vähemalt 2. tasemeni).
- omab lõkkenaljade kogumit (vähemalt 25), millest kolmandik on sõnadeta ja mõistetavad igas keeles.
- ▲ omab erinevatele vanusegruppidele suunatud lõkkeõhtute kavade kogumit (vähemalt 25), millest viis on sobilikud kasutamiseks rahvusvaheliselt.
- omab hüüdude kogumikku (vähemalt 25 eesti keeles ja 10 inglisekeelset või hääleefektidega).
- ▲ on edukalt süüdanud lõket efektselt/eriliselt vähemalt kahel suuremal lõkkeõhtul.

Matkamise I tase

Matkaoskused on skautluses ühed kõige elementaarsemad teadmised, mis loovad eeldused suureks hulgaks seiklusteks. Esimese taseme omajal on matkamise baasteadmised ja ta on käinud matkamas.

Matkamise esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab, milliseid riideid matkal kanda ja mida varuks kaasa võtta.
- ▶ oskab pakkida oma seljakotti.
- ◆ teab, kust leida ilmaennustust ning kuidas end matkal kaitsta ilma mõjude eest.
- ▼ teab, millist sööki ja miks matkale kaasa võtta ning millist mitte.
- ▲ teab, kuidas hoida matkal loodust ja mida teha matkal tekkinud jäätmetega.
- ▼ tunneb igaüheõiguse punkte, millega tuleb arvestada looduses liikudes.
- ◆ teab ohutustehnikat teedel liikumisel ja ühistranspordis sõites.
- ▶ oskab looduses turvaliselt liikuda.
- ▲ oskab kaardil ja looduses ära tunda olulisemaid maamärke.
- ◆ tunneb kaardil erinevaid sümboleid ja värve ning teab, mida need tähendavad.
- ▼ teab peamisi ilmakaari.
- ▲ vastutab matka ajal enda eest ja on vastutustundlik meeskonnaliige.
- ▼ teab ja oskab kasutada ujumas käies „sõbrasüsteemi”.
- ▶ tunneb ohutustehnikat kirve, sae ja noa kasutamisel ning lõkke tegemisel.
- ▲ teab, kuidas kutsuda abi, kui keegi on saanud kannatada.
- ◆ on osalenud vähemalt kolmel matkal, millest vähemalt üks oli ööbimisega.

Matkamise II tase

Teise taseme omanik omab baasteadmistest rohkem teadmisi ja kogemusi ning oskab matkal anda esmaabi väiksemate vigastuste korral.

Matkamise teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab anda esmaabi kriimustuste ja lõigete korral.
- ▶ teab, kuidas toimetada villide ja väänamiste korral.
- ◆ tunneb erinevaid matkariideid ja teab kihilise riietuse eeliseid.
- ▼ teab, kuidas ja millal kasutada hädakutsungeid.
- ▲ teab erinevaid lõkkesuureid ja nende eeliseid sõltuvalt kasutuseesmärgist ning ilmastikutingimustest.
- ▼ oskab looduses nähtavaid objekte näidata kaardil.
- ◆ oskab liikuda kaardil tähistatud trassi järgi ja kompassi abil otse läbi metsa või üle avamaa.
- ▶ oskab määrata põhjasuuna ka ilma kompassita (k.a öösel).
- ▲ oskab oma isikliku matkavarustuse eest hoolitseda.
- ◆ oskab leida sobiva ööbimiskoha ja püstitada telgi.
- ▼ teab, kui palju aega kulub keskmiselt 1 km läbimiseks matkates.
- ▲ teab, millist ühisvarustust on matkal vaja.
- ▼ on valmistanud matkatoitu nii matkapõletil kui lõkkeasemel.
- ▶ on matkagrupi aktiivne liige ja matkakaaslaste suhtes tähelepanelik.
- ▲ on juhtinud matka osa.
- ◆ on osalenud vähemalt kolmel ööbimisega matkal.

Matkamise III tase

Kolmanda taseme omanikul on süvendatud teadmised matkamisest ning ta oskab metsas turvaliselt ööbida ja süüa valmistada.

Matkamise kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ teab võimalikke ohte matkal ja kuidas neid vältida.
- ◆ oskab hoolitseda salga esmaabivarustuse eest ja vajadusel seda kasutada.
- ▼ teab, millised on tema salgaliikmete võimed (tugevused-nõrkused).
- ▲ teab kõike igaüheõigusest.
- ▼ oskab kasutada skaudi teemärke.
- ◆ teab, kuidas liikuda erinevatel maastikel (võsa, soo jms).
- ▶ oskab ehitada ööbimiseks varjualust.
- ▲ on kasutanud erinevaid viise veekogu ületamiseks.
- ◆ oskab ka tundmatus kohas leida oma asukoha kaardil.
- ▼ oskab kaardi abil matkarada planeerida ja planeeritud rada järgida.
- ▲ teab kompassi ja teiste navigeerimisvahendite omapärasid ja piiranguid.
- ▼ tunneb erinevaid telke ja oskab neid kasutada ning hooldada.
- ▶ on valmistanud lõkkel matkatoitu, kasutades alternatiivseid vahendeid ja minimaalselt nõusid.
- ▲ on vähemalt ühel matkal kirjutanud matkapäeviku.
- ◆ oskab hinnata, kui palju aega kulub salgal matkatrassi läbimiseks.
- ▲ on planeerinud ja juhtinud vähemalt ühte matka.
- ◆ on osalenud vähemalt nelja päeva pikkusel matkal.

Matkamise IV tase

Neljanda taseme omanikul on põhjalikud teadmised matka ettevalmistusest, sellel osalemisest ja selle läbiviimisest. Oskab tunnetada ohte ja ohu korral tegutseda.

Matkamise neljanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab koostada kolmepäevase matka menüü.
- ◆ tunneb erinevat matkavarustust (riietest taskunoani) ja nende omadusi ning oskab neid hooldada.
- ▼ oskab hinnata matka riske ja seista grupi ohutuse eest.
- ▲ oskab navigeerida öösel ja halva nähtavuse korral.
- ▼ oskab hinnata kaugusi maastikul (jõe laius, puu kõrgus).
- ◆ omab vähemalt esmaabi skaudioskuse 2. taset.
- ▶ oskab arvestada erinevate võimetega matkajate liikumiskiirusega erinevatel maastikel.
- ▲ on matkanud Eesti loodusest erinevas looduses.
- ◆ on iseseisvalt korraldanud ja läbi viinud vähemalt kolm ööbimisega matka.
- ▼ on matkal pildistanud metslooma või -lindu.

Meedia I tase

Meedia esimese taseme sooritaja:

- ▲ teeb skaudiürituse ajal jooksvalt sotsiaalmeediasse postitusi.
- teeb skaudiüritusest vähemalt viis pilti, mis kajastavad üritust, ja mõtleb igale pildile pealkirja. Koostöös oma skaudijuhiga leiab viisi, kuidas neid pilte ka teistega jagada.
- osaleb mõnel ESÜ kaelarätipäeval ning räägib oma klassikaaslastele skautlusest.
- paneb kirja oma kõige vahvama mälestuse skautlusest ja jagab seda oma üksuse sotsiaalmeedia lehel ja oma sotsiaalmeediakontol.
- ▲ intervjuuerib omal valikul mõnda skaudilaagris osalevat noort laagrimuljete kohta ja kasutab intervjuud laagri või üksuse sotsiaalmeedialehel.

Meedia II tase

Meedia teise taseme sooritaja:

- ▲ teeb skaudiürituse ajal jooksvalt sotsiaalmeediasse postitusi. Enne üritust teeb sotsiaalmeediasse teavitava postituse ürituse kajastamisest ning pärast üritust samas kanalis lühikese kokkuvõtte.
- teeb skaudiüritusest vähemalt viis pilti, mis kajastavad üritust. Jagab sotsiaalmeedias pilte ürituse info juures.
- ▼ osaleb mõnel ESÜ kaelarätipäeval ning mõtleb välja ja teostab skautlust tutvustava tegevuse/ürituse oma klassikaaslastele/sõpradele.
- paneb kirja mõne näitliku loo, kuidas ja mida on skautlikus tegevuses osaledes õppinud/omandanud ja jagab seda oma üksuse sotsiaalmeedialehel.
- ▲ intervjuuerib omal valikul mõnda skaudilaagris osalevat täiskasvanut tema kogemuste ja laagrimuljete kohta. Kasutab intervjuud sotsiaalmeedias või mõnes muus skautlust kajastavas kanalis.

Meedia III tase

Meedia kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ koostab skaudiürituse kohta kohaliku tasandi meediasse pressiteate ning teeb ürituse järel ülevaate kajastustest.
- kogub kokku piirkondlikul üritusel tehtud fotod ning teeb neist valiku, mida sotsiaalmeedias jagada.
- osaleb ESÜ tutvustajana mõnel laadal, messil või muul tutvustusüritusel.
- paneb kirja oma skaudiloo – mida on skautluses teinud, õppinud; miks on skaut – ja jagab seda oma blogis/sotsiaalmeediakontol või mõnes muus skautlust kajastavas kanalis.
- ▲ teeb ülevaate oma piirkonna meediaväljaannetest, mis võiksid olla huvitatud skautluse kajastamisest.
- kirjutab loo skautlusega seondulaval teemal ajakirja Eesti Skaut.
- ▲ teeb ülevaate ESÜ koostööpartneritest nii katusorganisatsioonide, MTÜde kui ka firmade seas. Mõtleb, miks iga koostöösuhe on oluline. Pakub välja kolm organisatsiooni, kellega veel võiks ESÜI olla koostöösuhe.

Meedia IV tase

Meedia neljanda taseme sooritaja:

- ▲ koostab üleriigilise tasandi sündmuse/ettevõtmise meediaplaani, pressiteate ning ülevaate kajastustest.
- ▼ korraldab üleriigilise tasandi ürituse kajastamise fotodes – loob iga päeva kohta lühikese fotoalbumi sotsiaalmeedias.
- ▼ koordineerib ESÜ osalust mõnel laadal, messil või muul tutvustusüritusel.
- küsib ja paneb kirja vähemalt kolm skaudilugu, igaüks neist erinevas vanuserühmas skaudilt.
- ▲ teeb ülevaate üle-eestilistest meediaväljaannetest – kus ja kuidas võiks olla kajastatud info skautidest/skautlusest.
- ▲ kirjutab arvamuse sellest, miks olla skaut ja mis on skautluse väärtus tänases Eestis ja avaldab selle oma üksuse ja enda sotsiaalmeediakontol.
- ▼ osaleb mõnel laiemal (nt ENLi) noortevaldkonna üritusel, suhtleb seal osalevate teiste organisatsioonide esindajatega ning teeb kokkuvõtte ajakirja Eesti Skaut.
- ▼ jagab mõne teise riigi skaudiorganisatsiooni või Skautide Maailmaorganisatsiooni meediakajastust ESÜ sotsiaalmeediakanalite kaudu (koostöös ESÜ kontoriga), tõlkides selle eesti keelde ja lisades ka omapoolse lühikommentaari.

Mängujuhi I tase

Mängujuhi esimese taseme sooritaja:

- ▶ oskab mängu reegleid seletada ja mängu juhtida.
- ▶ oskab sõnastada mängu eesmärgi (miks seda mängida ja milliseid oskusi see arendab).
- ▶ oskab vähemalt viite oma vanuserühmale sobivat mängu (seltskondlikud ja tutvumismängud).
- ▶ oskab valida sobiva mängu vastavalt sihtgrupile (võttes arvesse vanust, võimeid, teadmisi jne).
- ▶ teab, millal on paras aeg mäng lõpetada.
- ▶ suudab olla mängujuhina erapooletu.
- ▶ lisab seikluste andmebaasi viis mängu.

Mängujuhi II tase

Mängujuhi teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab seletada ja juhtida 10 mängu.
- ▲ viib läbi erinevaid tutvumismänge uues seltskonnas.
- ▲ viib läbi kolm erinevat seltskonnamängu.
- ▲ on abiks mängude läbiviimisel salga koondustel.
- ▲ teab hea juhi omadusi.
- ▲ lisab seikluste andmebaasi 10 mängu.

Mängujuhi III tase

Mängujuhi kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab seletada ja juhtida 15 mängu.
- teab ja tunneb mängualast kirjandust.
- viib läbi maleva juhtidele või piirakonna üksustele mängudeteemalise õppepäeva.
- lisab seikluste andmebaasi 15 mängu.
- ▲ teab eri liiki mängu (nt sport- ja liikumismängud, tutvumis- mängud, seltskondlikud mängud, õue- ja toamängud, laulumängud jne).

Mängujuhi IV tase

Mängujuhi neljanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab seletada ja juhtida vähemalt 20 mängu.
- ▼ oskab mängu käsitleda loovalt, kohandades neid vajaduse ja olukorraga.
- ▼ suudab välja mõelda mängude erinevaid variatsioone.
- ▲ viib mõnes ESÜ laagris läbi mängu suuremale seltskonnale.
- ▲ omab enda isiklikku mängude nimekirja.
- ▲ suudab koolitada uusi mängujuhte.
- ▼ oskab valida mängu vastavalt vanusegruppidele.
- ▲ õpetab I taseme mängujuhile, kuidas sisestada mängu seikluste andmebaasi.

Noorte osalus

Noorte osaluse skaudioskusega noor:

- ▲ teab, mis teemadega kohalik omavalitsus (KOV) tegeleb ning avaldab selle kohta arvamust.
- mõistab oma piirkonna erinevaid huvigruppe.
- näeb võimalusi ESÜ toimimises kaasa rääkida.
- tunneb end osana oma kogukonnast ning näeb võimalusi, kuidas saab ise sellesse panustada.
- ▲ teab globaalseid probleeme kodanikeühiskonna teemadel ning näeb võimalust kohalikul tasandil panustada.
- näeb ja osaleb Euroopa tasandi kaasarääkimise võimalustes.

Noorte osaluse I tase

Noorte osaluse esimese taseme sooritaja:

- ▲ arutab oma salgaga, mis meie piirkonnas võiks olla paremini, ning edastab oma ettepanekud kohalikule noortevolikogule, selle puudumisel oma skaudijuhi abil KOVile.
- läheb külla oma vanavanematele või muule enda vanusest erinevale grupele ja kuulab ära nende ootused kohalikule elule.
- arutab üksuse juhtidega pärast oma üksuse üritust, mis läks seal hästi, mis oleks võinud olla paremini.
- osaleb mõnel oma linna(osa) või KOVi korraldatud sündmusel (laat, festival, talgud, noortesündmus jne).
- ▲ osaleb JOTA-JOTII ning loob kontakti mõne skaudi(üksuse)ga väljaspool Euroopat ja Põhja-Ameerikat.
- tutvub Euroopa Liidu lasteleheküljega. Mängib sealseid mänge.
<https://europa.eu/learning-corner/>

Noorte osaluse II tase

Noorte osaluse esimese taseme sooritaja:

- ▲ arutab oma salgaga, mis meie piirkonnas võiks olla paremini, lepib kokku kohtumise mõne kohaliku otsustajaga ning vestleb väljatoodud murekohtadest.
- uurib ja tutvustab salga liikmetele, mis on vahet vallavolikogul ja vallavalitsusel. Millised teemad on sinu KOVis hetkel päevakorral?
- ▶ läheb salgaga külla mõnele vähemusele või nõrgemale ühiskonnagrupile ning kuulab ära nende mured ja rõõmud, nt puuetega noorte tegevuskeskus, vanadekodu, mõni kultuurikeskus jne.
- annab ESÜ ürituse korraldajale tagasisidet, mis läks väga hästi ja mis oleks võinud olla paremini.
- ▲ osaleb mõnel kogukonna üritusel, nt Uue Maailma Selts, Lasnaidee, Supilinna Selts, Karlova Selts, Teeme Ära. Võib ka ise naabritega korraldada talgud vms.
- kirjutab mõnele skaudisalgale väljaspool Euroopat. Uurib, kas nad elavad linnas või maapiirkonnas ning mis muresid nemad oma kodukohas näevad. Võimalusel mõeldakse ühiselt, mida annaks paremini teha nii Eestis kui ka nende koduriigis.
- ▲ teab peamisi EL juhtimisstruktuure ja on kursis sellega, kuidas Eesti on seal esindatud ja kuidas saab kaasa rääkida.

Noorte osaluse III tase

Noorte osaluse kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ arutab oma salgaga, mis meie piirkonnas võiks olla paremini, ning viib läbi mõne probleemkoha teemal küsitluse kohalike noorte seas. Kasutab küsitluse tulemusi, et formuleerida konkreetne ettepanek, ning edastab selle otsustajatele (nt kooli direktor, mõni vallaametnik, volikogu liige jne).
- uurib ja tutvustab salga liikmetele, kuidas toimuvad kohalikud valimised, mis olid viimastel KOV valimistel kohalike erakondade/valimisliitude põhilubadused.
- läheb salgaga külla mõnele seniküllastamata vähemusele või nõrgemale ühiskonnagrupile ning kuulab ära nende mured ja rõõmud, nt puuetega noorte tegevuskeskus, vanadekodu, mõni kultuurikeskus.
- osaleb ESÜ nõupäevadel või ESÜ noortekogul.
- ▲ märkab oma kogukonna vajadusi ning võtab nende parandamiseks või nendele tähelepanu pööramiseks midagi ette (nt prügikoristus, noorte tegevus nende kogunemiskohas vms).
- ▲ korraldab salgaga mõne Mondo maailmakooli demokraatia-ja kodanikeühiskonnateemalise filmi vaatamise ning teeb ka filmijärgse arutelu.
- osaleb Euroopa Liidu noorte dialoogi tegevustes (Eestis otsi infot www.enl.ee).

Noorte osaluse IV tase

Noorte osaluse neljanda taseme sooritaja:

- ▲ kandideerib kohalikku noortevolikokku, maakondlikku noortekokku, õpilasesindusse või üliõpilasesindusse.
- uurib, millised suuremad muudatused on tema koduvallas pärast viimaseid valimisi ellu viidud. Mis sellega on kaasnenud?
- ▶ korraldab salgaga ürituse mõne varasemalt kohtunud grupiga koos või nende heaks.
- osaleb ESÜ üldkogul ning annab ESÜ juhatusale tagasisidet või omapoolse arvamuse üldkogu materjalide või nõupäevadel olnud teemade kohta.
- ▲ osaleb mõnes osaluskohvikus (infot otsi ENLi osalusvaldkonna töötajalt).
- ▲ võtab ühendust Eesti-poolse ÜRO noordelegaadiga ning küsib, mis teemad on hetkel ÜRO tasandil päevakorras. Valib kas üksi või koos teiste skautidest huvilistega välja teemad, mis enim puudutavad, korraldab kohtumise ÜRO noordelegaadiga ning annab omapoolse sisendi.
- tutvub Euroopa kodanikualgatusesega ja mõtleb, milliseid avatud algatustest ta isiklikult toetaks <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

Ohutuse I tase

Omab elementaarseid teadmisi ohutuse valdkonnast, oskab kasutada esmaseid kustutusvahendeid ja suhelda häirekeskusega efektiivselt ja tulemuslikult. Eriala omandamiseks tuleb läbida täies mahus I taseme koolitusprogramm. Koolituse läbiviija peab olema omandanud vähemalt ohutuse II tase taseme.

Ohutuse esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab ja oskab kasutada erinevaid kustutusvahendeid ja -meetodeid (kustuti, kustutustekk, kustutusluud jne).
- teab ja oskab kasutada erinevaid looduslikke materjale lõkke või väiksema tule kustutamiseks (vesi, liiv, muld jne).
- teab ja oskab märgata elementaarseid tuleohutuse aluseid:
 - lõkke tegemise tuleohutus: koha valik, õigete kustutusvahendite olemasolu;
 - lahtise tule kasutamise ohutus siseruumides (küünal, kamin jne).
- on suuteline suhtlema häirekeskusega efektiivselt ja tulemuslikult.
- ▲ teab, kuidas tagada enda ja ümbritsevate inimeste ohutus sündmuskohal.
- ▲ on eelnevalt loetletud ohutuse teemad läbinud nii teooria kui ka praktiliste harjutustena.

Ohutuse II tase

Õpi varasemale tasemele lisaks ohutuse erinevaid valdkondi. Teab, kuidas üritustel märgata ohutegureid, neid riske ennetamise kaudu minimeerida, tegutseda realiseerunud ohu korral. Eriala omandamiseks tuleb kaasata päästeala spetsialist, kes annab teoreetilised teadmised ja viib läbi praktilised harjutused.

Järgneb praktiseerimine oma maleva üritustel või üle-eestilistel üritustel ohutuse valdkonna abilisena.

Ohutuse teise taseme sooritaja:

- ▲ tunneb erinevaid ürituse/laagri ohutuse valdkondi ning teab, kuidas ennetada nendega seotud õnnetusi:
 - tuleohutus;
 - veeohutus;
 - pommiohutus.
- ▶ oskab anda esmaabi tule- või veeõnnetuse tagajärjel tekkinud tervisekahjustuse korral (põletus, hingamishäired) ning tunneb elustamist.
- ▶ teab kadunud inimese otsimise põhitõdesid ning oskab abistada professionaalset otsijat (kaasa lüüa otsingus).
- ▶ teab ja oskab suhelda ürituse korraldajatega konstruktiivselt ja diskreetselt (oskus vältida paanikat ja selle levimist).
- ▲ on eelnevalt loetletud ohutuse teemad läbinud nii teooria kui ka praktiliste harjutustena.

Ohutuse III tase

Õpib varasematele tasemetele lisaks ohutuse valdkonna teemadel kommunikeerima efektiivselt ja tulemuslikult, arvestades erinevaid asjasse puutuvaid osapooli. On võimeline läbi viima ohutusosalase instruktaaži ürituse korraldajatele vajalikus mahus I taseme ja II taseme ulatuses.

Saab hakkama väiksema või keskmise suurusega ürituse ohutuse valdkonna eest vastutamisega ja on valmis suurema ürituse ohutuse valdkonna töös kaasa lööma.

Eriala omandamiseks tuleb kaasata päästeala spetsialist, kes annab teoreetilised teadmised ja viib läbi praktilised harjutused.

Järgneb praktiseerimine oma maleva üritustel või üle-eestilistel üritustel ohutuse valdkonnas abilisena või vastutajana.

Eeldused: ränduriealisus; olnud vähemalt kolmel üritusel ohutuse valdkonna meeskonna liige; sooritanud praktilise situatsioonülesande päästeala spetsialistile.

Ohutuse kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab tuvastada potentsiaalseid ohte ning teab, kuidas seda ohtu minimeerida.
- on võimeline üle andma ja suhtlema kiirabi, politsei, pääste esindajaga üritusel (juhtumi üleandmine ja vajaliku info edastamine jooksvalt).
- oskab suhelda ürituse juhtkonnaga ja/või ESÜ juhatusega konstruktiivselt ja diskreetselt (oskus vältida paanikat ja selle levimist).
- oskab suhelda ja olukorrast informeerida osalejate lähedasi konstruktiivselt ja diskreetselt (oskus vältida paanikat ja selle levimist).
- ▲ on võimeline juhendama ürituse juhtkonda ja korraldusmeeskonda tase 1 ja tase 2 piires ürituse ohutuse teemadel.
- ▲ on osalenud suurema ürituse (üle 100 osaleja) ohutuse eest vastutava isiku abilisena/meeskonnaliikmena (inimeste suunamine, kustutustöödes kaasalöömine).
- on olnud ise väiksema või keskmise suurusega ürituse (alla 100 osaleja) ohutuse eest vastutav isik.
- ▲ on eelnevalt loetletud ohutuse teemad läbinud nii teooria kui ka praktiliste harjutustena.

Ohutuse IV tase

Õpib varasematele tasemetele lisaks ohutuse valdkonda planeerima, koostama riskianalüüsi, ohutusnõudeid ja -juhendeid. On võimeline suhtlema intsidentide teemal efektiivselt ja tulemuslikult ka meediaga.

On osalenud ESÜ koolitajate koolitusel. Võib korraldada koos päästeala spetsialistiga ohutusalaseid koolitusi I-III tasemele. Kui koolituste korraldamises ja praktilise ohutuse valdkonna töös tuleb sisse pikem (enam kui kolmeaastane) paus, siis taseme taastamiseks tuleb taotlejal sooritada vähemalt kaks praktilist ürituse ohutusega seotud situatsioonülesannet päästeala spetsialistile.

Eeldused: vanus vähemalt 26 aastat (vanem kui rändur); kehtiv 16 h esmaabikoolituse tunnistus; sooritanud päästeala spetsialistile praktilise situatsioonülesande, mis sisaldab muuhulgas riskianalüüsi, suhtlust meediaga kriitilistes oludes ning sündmuse üleandmist operatiivteenistusele.

Ohutuse neljanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab teha riskianalüüsi laagri/ürituse ohutuse tagamise vaatenurgast.
- ▼ oskab koordineerida ürituse evakuatsiooni ning anda päästjate saabudes sündmus üle.
- ▼ oskab komplekteerida väiksema või keskmise suurusega ürituse ohutuse tagamise varustuse nimekirja.
- ◆ teab ja oskab iseseisvalt kasutada päästeautos leiduvat põhivarustust.
- ▲ suudab iseseisvalt tagada I-III tasandil laagri ohutuse.
- ▼ on võimeline koostama ohutusnõudeid, -juhendeid ja suuniseid vastavalt ürituse tüübile.
- ◆ omab sündmuste lahendamise praktikat (mõne professionaali juhendamisel).
- ▲ oskab suhelda meediaga ürituse ohutuse eest vastutava isikuna, esindades ESÜ konstruktiivselt ja diskreetselt (oskus vältida paanikat ja selle levimist).
- ◆ on võimeline olema suurema ürituse (üle 100 osaleja) ohutuse eest vastutav isik.
- ▲ on omandanud teadmised, et võiks jätkata oskuste omandamist vabatahtliku päästja I taseme koolitusel.

Orienteerumise I tase

Orienteerumise skaudioskus hõlmab endas teadmisi, alates elementaarset kaardilugemisest ja õige tee leidmisest kuni sportliku orienteerumise harrastamiseni. Vaatluse all on ka kaartide valmistamine ja navigeerimine GPS-seadmete abil. Lisaks hulgaliselt praktikat teooria kinnistamiseks. Orienteerumise skaudioskuse esimene tase annab esmase kaardilugemise oskuse ja kogemuse.

Orienteerumise esimese taseme sooritaja:

- ▲ nimetab neli põhi- ja neli vaheilmakaart eesti ja inglise keeles ning teab nende paiknemist üksteise suhtes.
- ▼ oskab määrata kompassiga ilmakaari.
- ▲ tunneb erinevaid mõõtkava tüüpe ning oskab arvutada vahemaade pikkuseid ning neid kaardil mõõta.
- ▼ tunneb leppemärke ja oskab kasutada kaardi legendi.
- ◆ teab, kuidas tegutseda, kui on eksinud (linnas, metsas, maal).
- ▲ toob igaüheõigusest välja olulisemad punktid, millega tuleb arvestada looduses liikudes.
- ◆ osaleb orienteerumismängul.
- ▼ planeerib maastikul salga matka, kasutades kaarte, ning on matkal kaardilugejaks.
- ▲ oskab oma asukoha kindlakstegemiseks kasutada GPS-seadet või nutitelefoni.

Orienteerumise II tase

Orienteerumise skaudioskuse teine tase lisab juurde täpsemaid kompassi kasutamise jm orienteerumistehnikaid ning annab esimese kogemuse sportlikust orienteerumisest.

Orienteerumise teise taseme sooritaja:

- ▲ nimetab kõik 16 ilmakaart eesti ja inglise keeles ning teab nende paiknemist üksteise suhtes.
- ▼ oskab määrata ilmakaari ilma kompassita looduslike märkide järgi.
- ▲ oskab määrata asimuuti ja orienteerub kaardi ja kompassi abil.
- ▼ oskab etteantud mõõtkava järgi arvutada vahemaa pikkust.
- ◆ oskab käituda, kui on vähemal või suuremal määral looduslikul maastikul eksinud.
- ▲ oskab vältida suuri eksimusi rajal liikudes ning valida ühest kontrollpunktist teise kontrollpunkti optimaalse teekonna.
- ◆ tunneb Eesti põhikaardi ja orienteerumiskaardi leppemärke.
- ▼ teab, kust leida soovitud piirkonna kohta erinevaid kaarte.
- ▲ on osalenud vähemalt ühel orienteerumispäeval või -võistlusel.
- ▼ tunneb erinevaid GPS-seadmeid ning GPS-tehnoloogia üldist tööpõhimõtet ja ohte GPS-seadmega navigeerimisel.
- ◆ teab, milliste mõõtühikutega esitatakse geograafilisi koordinaate, UTM süsteemis koordinaate ning L-EST97 ristkoordinaate, ning leiab etteantud koordinaatide järgi koordinaadistikuga kaardilt õige asukoha.

Orienteerumise III tase

Kolmandal tasemel lisanduvad orienteerumise- ja matkaraja planeerimisega seotud teemad.

Orienteerumise kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ omab isiklikku kompassi ja tunneb selle osi. Oskab määrata objekti asimuuti 5-kraadilise täpsusega.
- teab üldisemaid erinevusi erinevate orienteerumiskaardi tüüpide vahel (sprindi-, rattaorienteerumise- ja suusaorienteerumiskaardid).
- liigub kergel jooksusammul asimuudi järgi maastikul teatud objektini, mis on vähemalt 500 meetri kaugusel, võimalikult väikese eksimusega.
- joonistab selgelt loetava visandkaardi.
- ▲ oskab planeerida matkamängu rada vastavalt osalejate vanusele ja võimetele.
- korraldab üksusele orienteerumistreeningu, kasutades orienteerumiskaarte.
- ▲ osaleb vähemalt ühel pimedas peetaval orienteerumisvõistlusel või -päevakul.
- teab, kuidas töötab SportIdenti elektrooniline märkesüsteem, oska seda kasutada ning teab selle märkesüsteemi eeliseid tavaliste kompostrite kasutamise ees.
- tellib Eesti Orienteerumislidu koduleheküljelt orienteeruja isikliku koodi (EOL-kood).

Orienteerumise IV tase

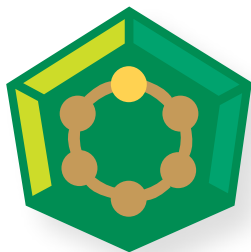
Neljanda taseme omandanu tegeleb orienteerumisega sportlikul tasemel.

Orienteerumise neljanda taseme sooritaja:

- ▲ teab üldjoontes, kuidas kaarte (sh orienteerumiskaarte) toodetakse.
- ▼ külastab Eesti Orienteerumislidu (EOL) ja Rahvusvahelise Orienteerumislidu (IOF) kodulehti rohkema info saamiseks.
- ▼ teab orienteerumise ajalugu Eestis.
- ◆ teab Eesti Orienteerumislidu võistlusreegleid.
- ▲ osaleb regulaarselt füüsilist võimekust suurendavatel tegevustel.
- ◆ osaleb vähemalt paar korda kuus orienteerumispäevakutel või -võistlustel.
- ▲ osaleb aasta jooksul vähemalt paaril edetabeli- või rogainivõistlusel.
- ▼ osaleb vähemalt ühel suusa- või rattaorienteerumispäevakul või -võistlusel.
- ◆ teeb kokkuvõtte kümnest osavõtust (võistlusklass, koht, distants, keskmine kiirus jms) ning analüüsib läbitud teekonda ja rajal tehtud otsuseid.

Salgajuhtimine

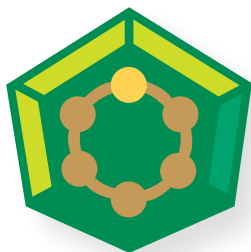
Salgajuhi skaudioskuse nõuded on seotud salgajuhtide kooli moodulites osalemisega. 2017. aastast asendab salgajuhtide kooli skautlemise meistriklass.

Salgajuhtimine I tase

Salgajuhi esimese taseme sooritaja:

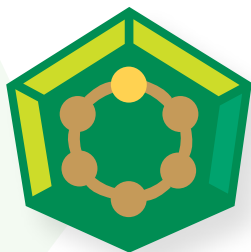
- ▲ märgi omanik on sooritanud salgajuhtide kooli kaks osa või osalenud skautlemise meistriklassi 1. õppepäeval.

Salgajuhtimine II tase

Salgajuhi teise taseme sooritaja:

- märgi omanik on sooritanud salgajuhtide kooli neli osa või osalenud skautlemise meistriklassi 1. ja 2. õppepäeval.

Salgajuhtimine III tase

Salgajuhi kolmanda taseme sooritaja:

- märgi omanik on sooritanud salgajuhtide kooli kõik kuus osa või lõpetanud skautlemise meistriklassi.

Salgajuhtimine IV tase

Salgajuhi neljanda taseme sooritaja:

- märgi omanik on sooritanud salgajuhtide kooli õppe või lõpetanud skautlemise meistriklassi ning osalenud vähemalt kolmel osal lektorina ja esitanud vähemalt 6 ettekannet.

Skautiehitiste I tase

Taseme omandanu tunneb elementaarseid sõlmi ja köidiseid lihtsamate laagriehitiste rajamiseks ning teab ohutuid töövõtteid.

Skautiehitiste esimese taseme sooritaja:

- ▶ oskab ohutult hoida ja kasutada nuga, kirvest ja saagi.
- ▶ oskab valida ohutut tegevuspaika ja teab, kuidas kutsuda õnnetuse korral abi.
- ▶ teab sõlmesidumise etappe ja oskab siduda palgisõlme, seasõrga ja kalamehesõlme.
- ▶ oskab siduda ja kasutada ristkõidist, diagonaalkõidist ja kolmjala kõidist.
- ▶ oskab tegutseda loodust säästvalt.
- ▶ on koos oma salga/pesaga ehitanud vähemalt kolm lihtsamat skautiehitist (nõudepesurest, tool vms).

Skautiehitiste II tase

Taseme omandanu on võimeline koos oma salgaga ohutult rajama keskmise suurusega skautiehitisi.

Skautiehitiste teise taseme sooritaja:

- ▲ teab, milliseid vahendeid ta skautiehitiste rajamiseks vajab ning oskab töövahendeid ohutult käsitseda.
- ▼ teab, kuidas anda esmaabi sisselõigetega ja marrastustega korral ning kuidas neid vältida.
- ▼ oskab lisaks I taseme sõlmedele siduda ka lihtaasa, liuglevat aasa, kangrusõlme, lihtsõlme, soodisõlme.
- on õpetanud sõlmede tegemist teistele skautidele.
- ▲ oskab siduda paralleelkõidist ning kõiki kõidiseid siduda ka topeltnööri (nn Jaapani kõidis).
- ▼ teab, miks ja kus on konstruktsioonides vaja kasutada diagonaalpuid ja kolmnurki.
- ▲ tunneb konstruktsioonide põhielemente (A-raam, H-raam, kolmjalg, püramiid).
- ▼ oskab kõidise tegemiseks valida sobiva nööri/köie.
- ▼ oskab pärast kasutamist köied puhtida ning teab, kuidas köisi hoida.
- teab, kuidas kaitsta elavat puud, kui kasutad seda skautiehitise osana.
- ▲ koos salgaga on ehitanud vähemalt kaks suuremat laagriehitist (laud, laagrivärv jms).

Skaudiehitiste III tase

Taseme omandanu on võimeline iseseisvalt kavandama ning läbi viima suurema skaudiehitise rajamise.

Skaudiehitiste kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ teab, kuidas ohutult käsitseda skaudiehitiste rajamisel kasutatavaid tööriistu ja vahendeid ning oskab jälgida, et ka kaaslased toimetaksid ohutult.
- aitab noorematel skautidel laagriehitisi teha.
- otsib skaudiehitiste kohta lisamaterjale ning projektiideid.
- oskab suurema projekti rajamist mängida läbi mudelil (nt grillitikkude ja kummirõngastega).
- ▲ oskab siduda ja kontrollida kõiki skaudiehitiste rajamisel kasutatavaid sõlmi ja köidiseid.
- oskab kõrgustes töötamiseks kasutada julgestusvööd ja enesejulgestuse otsi. Oskab korraldada altjulgestust.
- ▲ oskab köite pingutamiseks ja konstruktsioonide tõstmiseks kasutada plokisüsteemi.
- teab, kuidas torne ja muid kõrgeid konstruktsioone ohutult püsti tõsta ja ka lammutada.
- oskab kõrgeid konstruktsioone abiköite abil kindlustada. Tunneb erinevaid abiköite ankurdamise viise ja oskab valida ja rajada sobiva ankru.
- ▲ osaleb mitme suure skaudiehitise rajamisel ning planeerib ja korraldab vähemalt ühe suure skaudiehitise rajamise (torn, sild vms).

Skautiehitiste IV tase

IV taseme omandanu võtab skautiehitisi südamega ning tunneb teemat läbi ja lõhki. Suudab 10-minuti-torni ehitada 5 minutiga.

Skautiehitiste neljanda taseme sooritaja:

- ▲ teab, kui tähtis on ohutus skautiehitiste planeerimise, rajamise, kasutamise ja lammutamise kõikide etappide juures. Oskab ohte märgata ja teab, kuidas neid ohjata.
- ▼ on lõbinud esmaabikursuse.
- ▼ on vastutustundlik ning tagab skautiehitiste ohutuse nii ehitajatele kui ka kasutajatele.
- ◆ teab, milliseid omadusi skautiehitiste rajamine osalejatel arendab, oskab jälgida, et kõik osalised oleksid kaasatud ja tunneks tegevusest rõõmu.
- ◆ on end iseseisvalt skautiehitiste alal täiendanud.
- ▲ kolm juhendatavat skauti on jõudnud skautiehitiste rajamisel kolmandale tasemele.

Talimatka I tase

Talimatka esimese taseme sooritaja:

- ▲ on teinud mõne lumeehitise.
- ▼ on valmistanud ühe snäki talvisele väliüritusele.
- ▼ kannab talviste välitegevuste ajal endaga alati veepudelit kaasas.
- ◆ oskab vältida vee ja veepudeli külmumist talvetingimustes.
- ▲ on osalenud mõnel talvisel spordipäeval.
- ▲ oskab talvel ilmale vastavalt riietuda.
- ▼ oskab talvel väljas riideid kuivana hoida ja vajadusel vahetada need kuivade vastu.
- ▼ teab, mida tähendab sõbrasüsteem ja miks seda talvel välitingimustes kasutatakse.
- ◆ teab, et peab järgima talvise välitegevuse korraldaja juhiseid.
- ▲ on talvel matkanud vähemalt 3 km.
- ▲ teab, miks ei tohi palja nahaga (eriti huulte või keelega) katsuda külma metalli.

Talimatka II tase

Talimatka teise taseme sooritaja:

- ▲ on tegelenud talispordiga (mäe- ja murdmaasuusatamine, lumelauasõit, uisutamine, jäähoki, jääkeegel vms).
- ▼ oskab süüdata lumistes tingimustes väikese lõkke.
- ▼ on aidanud kaasa ühe talilaagri menüü planeerimisele.
- ▲ on valmistanud lahtisel tulel lõunasöögi.
- ▲ mõistab kihilise riietuse vajalikkust talvistes tegevustes ning rakendab seda.
- ▲ on ehitanud talvel väikese grupiga ühe hädapärase varjualuse.
- ▼ oskab leida külma ilmaga tuulevarju.
- ▼ oskab pakkida taliürituse varustuse terveks päevaks.
- ▲ oskab märgata külmumismärke oma kaaslastel.
- ▲ on veetnud ühe öö talilaagris küttega telgis.
- ▶ leiab üles Põhjajaela ja vähemalt kolm teist objekti öises talvises tähistaevas.
- ▼ on talvel matkanud vähemalt 5 km.
- ▼ on endale teinud talvise ellujäämispaki, mille võtab igale taliüritusele kaasa.

Talimatka III tase

Talimatka kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ on mänginud erinevaid talviseid välimänge vähemalt kuuel koondusel.
- on juhtinud oma salka toidu planeerimisel ja ostmisel ühele talilaagriale.
- on olnud vähemalt ühe talilaagri toidukorra peakokk.
- on aidanud juhtida talilaagri lõkkeõhtut.
- ▲ oskab pakkida riietust ja varustust kahe ööbimisega talilaagriks.
- ▲ on ehitanud ja ööbinud ühes lumeehitises (nt lumeonn vms).
- oskab ette valmistada ja süüdata lõket talvel sooja saamiseks ning söögi valmistamiseks.
- oskab talvetingimustes kasutada vedelkütusega pliiti ning teab, miks on tähtis, et kütus ei satuks riieteale ega nahale.
- on aidanud juhtida ühte talispordipäeva.
- ▲ on ööbinud talvel väljas kaks järjestikust ööd.
- on osalenud talimatkal, mis kestab vähemalt 6 tundi ja on vähemalt 6 km pikk.
- on matkanud talitingimustes kompassiga vähemalt 5 km.
- ▲ oskab vältida, ära tunda ning vajadusel ravida vingugaasi-mürgitust (mis võib tekkida taliehitises).
- omab piisavalt teadmisi talimatkal esmaabi andmiseks.
- oskab kasutada erinevaid meetodeid läbi jää kukkunud inimese väljatõmbamiseks (redel, ahel jms).

Talimatka IV tase

Talimatka neljanda taseme sooritaja:

- ▲ teab, kuidas planeerida ja teostada lihtsat, kuid toitvat talilaagri menüüd.
- ▼ oskab valida talviseks matkaks sobiva telgi.
- ▼ on teinud/ehitanud mõned talilaagris vajaminevad varustuselemendid.
- ◆ on juhtinud vähemalt kolmepäevast talvist mobiilset ekspeditsiooni.
- ▲ omab piisavalt teadmisi ekspeditsioonil esmaabi andmiseks.
- ▲ oskab talitingimustes parandada gaasiküttega pliite.
- ▼ on koos tiimiga juhtinud vähemalt ühe öö pikkust talitegevust.
- ▼ tunneb köetavate telkidega seotud riske ning oskab võtta tarvitusele vajalikke ohutusmeetmeid.
- ◆ on talitingimustes maganud väljas kokku vähemalt 20 ööd.
- ▲ on juhtinud talvel lõkkeõhtut.

Veematka I tase

Vee avastaja – noor, kes alles tutvub veematkamise põhitõdedega.

Veematka esimese taseme sooritaja:

- ▲ oskab elustamist ja uppuja päästmist.
- seob järgmised sõlmed: seasõrg ja päästelenks.
- ▶ tunneb merekaarti.
- ◆ teab navigatsioonitulede kasutamise tähtsust.
- ▲ kasutab 5 veeskaudi oskussõna (vee- ja mereteemalised oskussõnad).
- ◆ teab, milles seisnevad kohaliku piirkonna vete eripärad. On osalenud kokku 10 h väiksema veesõidukiga meresõitudel (või teistel veekogudel).

Veematka II tase

Vee uurija – noor, kes oskab laeval/paadil käituda ja olla abiks. Lisaks omab rohkem teadmisi elust vees.

Veematka teise taseme sooritaja:

- ▲ teab meresõiduohutuse seaduse olemasolu ja kohta, kust seda leida.
- ▼ oskab kasutada pootshaaki ja päästerõngast.
- ▼ oskab ka väikelapse elustamist.
- ▲ teab, mida teha juhul, kui on kaotanud aeru, murdnud masti ja kui on tekkinud mootori rike.
- ▲ seob järgmised sõlmed: seasõrg, kalamehesõlm, kangrusõlm ja päästelenks.
- ▲ kasutab 10 veeskaudi oskussõna (vee- ja mereteemalised oskussõnad).
- ▼ teab poide ja navigatsioonitulede kasutamise tähtsust.
- ▼ nimetab 10 Läänemeres ja piirkonna vetes elavat taime või looma.
- ▼ tunneb merekaarti ja selle topograafiat.
- ▲ on kokku osalenud 20 h meresõitudel (või teistel veekogudel).

Veematka III tase

Vee seikleja – selle taseme läbinud noor peaks olema suuteline juhtima väiksemat paati nii merel kui ka teistel veekogudel ja olema võimeline tegema endale väikelaevajuhi paberid.

Veematka kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ teab mereseaduseid ja määruseid väiksematele paatidele.
- ▼ koostab merereisiks nõutava varustuse nimekirja.
- ▼ oskab tegutseda, kui näeb õnnetust merel (sh veeloomastik).
- ▼ oskab suust suhu hingamist, vetelpäästet ja Sylvesteri meetodit.
- ▲ oskab nimetada kõik käitumisreeglid ja ettevaatusabinõud laeval.
- ▼ oskab nimetada 15 Läänemeres elavat taime ja looma ja teab, milles seisneb Läänemere eripära muude maailmamere seas.
- ▲ seob järgmised sõlmed: kalamees, jätkusõlm, päästesõlm, seasõrg, köieotsa pleiss ja liuglev aas.
- ▼ kasutab 15 mereskaudi oskussõna (vee- ja mereteemalised oskussõnad).
- ▼ tunneb poide kasutamist ja navigatsioonitulesid, kaardi topograafiat ja maamärke.
- ▼ teab kohalikke tõuse ja mõõnu.
- ▲ nimetab meresõidukite ja ankrute liike.
- ▼ oskab kasutada päramootorit ja teha lihtsamaid parandusi.
- ▲ näitab või selgitab väikese paadi käsitlemist sadamast minekul või tulekul. Paadi laadimine, väiksemad parandused ja korrashoid. Päramootori paigale asetamine.
- ▼ on osalenud kokku 30 h meresõitudel, sh osalenud ühel rahvusvahelisel mereskaudide üritusel (võib olla ka teistel veekogudel).

Veematka IV tase

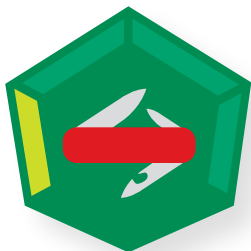
Vee vallutaja – taseme sooritaja on võimeline juhtima väikelaeva ja tegema selle juhtimistunnistuse. Lisaks on selle taseme noore teadmised ja oskused arvestatavad merehariduse omandamisel. Selle taseme omistamiseks on vaja mereharidust andva asutuse töötaja allkirja.

Veematka neljanda taseme sooritaja:

- ▲ teab mereseaduseid ja -määruseid nii laevadele kui ka paatidele.
- ◆ viib läbi näidistegevuse: kuidas tegutseks, kui näeks õnnetust merel.
- ▼ teab lähimaid vetelpäästeasutusi ja kuidas ning millal signaalrakette kasutada.
- ▼ oskab kasutada pootshaaki ja päästerõngast.
- ◆ oskab suust suhu hingamist, vetelpäästet ja Sylvesteri ning Holger-Neilsoni meetodeid kasutada.
- ▲ teab käitumisreegleid ja ettevaatusabinõusid paadil: mida teha, kui kaotad aerud, murdub mast või tekib mootori rike, miks seista ümberlâinud paadil ja kuidas ära hoida paadis tulekahju või kuidas seda kustutada.
- ◆ seob järgmised sõlmed: kalamehesõlm, jätkusõlm, päästesõlm, seasõrg, kõieotsa pleiss, liuglev aas, aas-pleiss ja otsa mähkimine.
- ▼ kasutab 20 mereskaudi oskussõna (vee- ja mereteemalised oskussõnad).
- ▼ valmistab ette ja viib läbi õppekoondused, kus käsitletakse järgmisi teemasid: poide kasutamine, navigatsioonituled, meresõiduteed, maamärgid, kohalikud tõusud ja mõõnad, merekaart, meresõidukite ja ankrute liigid, pãramootori kasutamine, pãramootori lihtsamad parandustõõd.
- ◆ nimetab 20 maailmameresdes elavat looma- ja taimeliiki ja selgitab nende rolli mere ökosüsteemis ning on kursis mereuuringutega.
- ▲ näitab või selgitab väikese paadi käsitlemist sadamast tulekul või minekul: laadimine, väiksemad parandused, korrashoiutõõd, pãramootori kasutamine ja kütteõli tankimine.
- ▼ on osalenud kokku 40 h meresõitudel, sh osalenud kahel rahvusvahelisel mereskaudide õritusel (võib olla ka teistel veekogudel).

Üleelamine

Kui matkamise ja laagrielu skaudioskused on suunatud peamiselt matkal ja laagris mugavalt ja mõnusalt toimetamisele, siis üleelamise skaudioskuses on koos teadmised, mida teha siis, kui kõike mugavaks matkamiseks ega olemiseks ei ole käepärast.

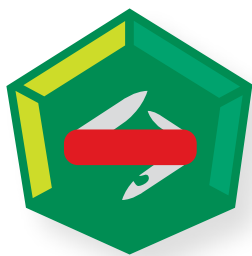

Üleelamise I tase

Jääb miinimumvahenditega ellu paar päeva ja annab endast kõik, et kiiresti välja pääseda.

Üleelamise esimese taseme sooritaja:

- ▲ teab nelja ellujäämisprioriteeti ja suudab neid järjestada vastavalt vajadusele.
- ▼ oskab valida puhkamiseks loodusliku varju.
- ▼ oskab ette valmistada ja süüdata lõkke vaid ühe tiku abil.
- ▼ teab, kui oluline on vee joomine. Oskab looduslike veekogude vett puhastada ja söögi valmistamiseks kasutada.
- ▲ oskab nuga teritada.
- ▼ oskab alumiiniumpurgist valmistada vile ja laterna.
- ▼ teab, kuidas ennast eksimise/kadumise korral otsijatele nähtavaks teha.
- ▼ oskab loodusmärkide järgi navigeerida ja tsiviliseeritud alale liikuda.

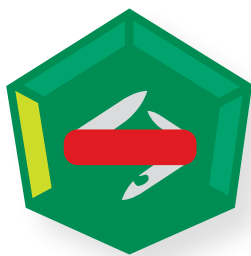

Üleelamise II tase

Jääb mugavalt ellu paar päeva.

Üleelamise teise taseme sooritaja:

- ▲ oskab ette valmistada ja süüdata lõkke ilma tikke või tulemasinat kasutamata.
- ▼ oskab kirvest ja saagi teritada.
- ▼ oskab püütud kala söögiks ette valmistada.
- ◆ oskab valmistada kaasasolevatest vahenditest tuulevarju/ööbimiskoha.
- ▲ oskab parandada riideid ja teab selle olulisust. Tunneb kihilise riietumise põhimõtteid.
- ◆ oskab oma ööbimis- ja puhkepaiga taastada selle algses seisus.
- ▲ teab olulisemaid asju, mida kriisiolukorras kaasa haarata.
- ◆ suudab looduses silma järgi kõrgust ja kaugust hinnata (kuni 15% täpsusega).

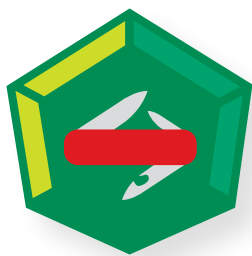

Üleelamise III tase

Jääb pikemalt kui paar päeva ellu ja suudab seda teha ilma kaasavõetud abivahenditeta.

Üleelamise kolmanda taseme sooritaja:

- ▲ oskab nii talvel kui suvel valmistada vaid looduslikest materjalidest varjualuse.
- ▼ teab, kuidas valmistada toitu ilma sööginõudeta.
- ▼ oskab käepärastest vahenditest valmistada tarvilikke tööriistu.
- ◆ teab, mis on enese motiveerimine, oskab enda motivatsiooni märgata ja hoida.
- ▲ teab joogivee kogumise meetodeid ilma kaasavõetud anumata.
- ◆ omab enda koostatud üleelamiskomplekti.
- ▲ tunneb peamisi Eesti looduses leiduvaid söödavaid taimi.
- ◆ oskab teha püünised lindude ja väikloomade püüdmiseks.
- ▼ tunneb erinevatel maastikel liikumise eripärasid.
- ▼ oskab ületada keerulisemaid looduslikke alasid – raba/jõgi, väga suured lagedad alad tuulisel ja külmal ajal jms.

Üleelamise IV tase

Suudab võtta arvamusiidri rolli suuremas grupis ellujäämise olukorra puhul. Suudab kriisiolukorras lisaks baasvajaduste rahuldamisele tagada ka iseenda esmase turvalisuse.

Üleelamise neljanda taseme sooritaja:

- ▲ tunneb toidu- ja veepuuduse tundemärke ja mõju organismile.
- ▼ teab inimeste erinevaid käitumisviise kriitilises olukorras ja teab, kuidas neile reageerida.
- ▼ teab kriisiolukorras tekkivaid ohte turvalisusele.
- ◆ oskab lindu/looma söömiseks ette valmistada ja looduslike maitseainetega maitsestada.
- ▲ oskab looduses märkamatuks jääda.
- ◆ suudab kottpimesdas metsas liikuda nii lambiga kui ilma.
- ▲ on läbinud vähemalt kolmepäevase praktilise ellujäämiskursuse, mis hõlmab kõiki teemasid neljal tasemel.

SKAUDIOSKUSTE HINDAMINE

Ohutus

Mitmed skaudioskuste nõuded põimuvad ohutusega seotud nõuetega. Nii skaudid kui ka skaudijuhid peavad olema ohutusnõuetest teadlikud ning nendest alati kinni pidama. Mitmed skaudioskused sisaldavad tegevusi, mis võivad olla ohtlikud ning kannavad endas riski. Seega on teadmised ohutusest, ettevaatlikkusest ning riski hindamisest vältimatult vajalikud kõigile, kes nendes tegevustes osalevad.

Oskuste hindamine

Oskusi tuleb kontrollida ja seda võib teha skaudijuht, mentor, vastava ala spetsialist väljastpoolt skautlust või skaut, kes on omandanud kontrollitavast tasemest ühe võrra kõrgema sama skaudioskuste taseme.

Hundu- ja skaudioskuste nõuete kontrollimine erineb arenguvaldkondade väljundite kontrollimisest selle poolest, et skaudioskuste nõuded on spetsiifilised. Taseme sooritamiseks peab noor tegema täpselt seda, mis on nõuetes kirjas.

Hundu- ja skaudioskuste omandamisse võib kaasata ka inimesi väljastpoolt skautlust (eksperdid, spetsialistid, treenerid, juhendajad ja õpetajad). Ei saa nõuda, et skaudijuht on kõikides oskustes spetsialist. See on hea võimalus ka skaudijuhil õppida spetsialistilt vastavat skaudioskust. Sellegipoolest peab skaudijuht tegema kindlaks, et kaasatav inimene on sobiv lastega töötamiseks. Üks viis selle kontrollimiseks on ESÜ vabatahtliku tegevuse lepingu täitmine, mis annab ESÜle õiguse kontrollida inimese sobivust noortega töötamiseks riigi andmebaasidest (karistusregistrist) ja tagada see, et laste ja noortega ei saaks töötada täiskasvanud, kes ei sobi selleks vastavalt seadusega määratud korrale.

Märkide omistamine

Hundu- ja skaudioskuse taseme märk tuleb taseme sooritajale anda kohe pärast taseme sooritamise kinnitamist. Sellega tunnustatakse saavutust.

SALGA ALGATAMINE

UUE SKAUDIÜKSUSE LOOMISE...

peamiseks eelduseks on tahe seda teha ja soov loodud üksust pikaajaliselt vedada. Uut skaudiüksust saab luua Eesti Skautide Ühingu aktiivne liige (esitatud ESÜ liikmeankeet, tasuta käimasoleva aasta liikmemaks). Soovitatavalt on uue üksuse asutajal ja juhil läbitud koolitus "Tere tulemast skautlusesse" (TTS) ning skautlemise meistriklass (või mõni varasem skaudijuhi) koolitus, kuid samas ei ole need ilmtingimata määravad ja neid võib läbida ka uue salgaga tegutsemise käigus.

Enne esimest kohtumist/reklaamüritust mõtle valmis:

- ▲ mis vanuses noori soovid oma salka/üksusesse (salga sees on hea, kui vanusevahe on maksimaalselt kaks aastat);
- ◆ kus te koos käima saaksite hakata (kohalik noortekeskus, huvikool, valla poolt pakutavad ruumid);
- kes oleks abijuht (nii saab tagada salga tegutsemise järjepidevuse ja jätkusuutlikkuse; üksi on võimalik, aga kahekesi on tunduvalt lihtsam ja on rohkem motivatsiooni).

Esimene kohtumine huvilistega:

- ▲ Koolis skautluse tutvustamine samas vanuses olevale klassile.
 - + Info jõuab suure arvu noorteni.
 - Info ei jõua noortelt edasi vanemateni (hundu- ja skaudiealised enamasti ei otsusta iseseisvalt oma huviringe).
- ◆ Avalik matk/mäng/tegevus kõikidele huvilistele.
 - + Info jõuab nii noorte kui ka vanemateni.
 - Üritusele võib vähese/väheatraktiivse reklaami tõttu kohale tulla vähe inimesi (kuigi tavaliselt ei ole hundude vanuses kunagi osalejatest puudust).

Esimese kohtumise soovitatavad materjalid/tegevused:

- ▶ skautlust tutvustav video (nt film „Südamest skaut“) ja info paberil;
- ▶ sind (juhti) ja sinu üksust tutvustav info paberil;
- ▶ järgmise kohtumise (esimese koonduse) aja ja koha mainimine (korduvalt) suuliselt ja kirjalikult vastava info paberil kaasaandmine;
- ▶ huvitatute e-postiaadresside ja telefoninumbrite kokkukogumine ning kirjutamine ja helistamine neile enne järgmist kohtumist kinnituseks, et koondus on toimumas.

Kui otsus on kindel ja soovid üksust algatada, siis:

1. Esmalt on tarvis uurida, kas on üksuse juhtimiseks olemas kaks või enam juhti ning kas on piisavalt skautlusest huvitatud noori.
2. Teiseks on tarvis leida tegevuskoht, kus saaksid regulaarselt toimuda koondused.
3. Kolmandaks on tarvis mõelda üksusele nimi, mis on vaja kooskõlastada ESÜ kontoriga aadressil info@skaut.ee, et vältida nimede kordumist.
4. Neljandaks, peale nime kinnitust on vaja edastada ESÜle järgmine info üksuse kohta: üksuse nimi, üksuse juht/juhid, juhtide kontaktandmed (e-postiaadress ja telefoninumber), üksuse tegutsemise asukoht, koonduste toimumisajad, vastu võetavate liikmete vanus.
5. Viiendaks on vaja võtta ühendust ja liituda piirkondliku malevaga, mille jaoks on vaja kirjutada kohalikule malevale soovist liituda. See annab võimaluse käia maleva laagrites ja teha ühiseid üritusi.
6. Kuuendaks on vaja luua üksuse sümboolika: kaelarätt, logo/embleem, üksuse nimega kaared, üksuse lipp. Kaelaräti disain on tarvis kooskõlastada kontoriga, et vältida liigset sarnasust mõne olemasoleva kaelarätiga. Sümboolika jaoks on võimalik taotleda rahastust ESÜ projektist “Mõtetest tegudeni”.

Alati on hea, kui üksust ei vea üks inimene, nii saab vältida liiga suure koormuse võtmist, seega on soovitatav asutada üksus kellegagi koos või kaasata kohe alguses mõni abijuht. Suurema üksuse puhul võiks olla olemas lisaks üksuse juhile ka infojuht, majandusjuht, programmijuht – nende inimestena võib kasutada ka väljaspool skautlust olevaid vabatahtlikke või lapsevanemaid.

Kui soovid oma üksusesse noori juurde, siis tasub seda infot levitada kohalikes koolides, huvikoolides, noortekeskustes jne, selleks sobivad hästi plakatid, meililistid ja mõnikord on ka kohalikud ajalehed valmis kuulutusi tasuta avaldama. Infot on võimalik jagada ka ESÜ kanalites. Uued liituvad lapsed ei tea väga palju ESÜ paberimajandusest, seetõttu on oluline lapsevanemaid alguses aidata ja suunata – esmatähtis on, et lapsevanem täidaks ära lapse liikmeankeedi ja see jõuaks allkirjastatuna ESÜ kontorisse/digiallkirjastatuna ESÜ infomeilile ning tasutud saaks ka liikmemaks.

Tasub mõelda ka selliste asjade peale: kas lapsevanemad tasuvad liikmemaksu ja ürituste osavõtumaksud otse ESÜ kontole või tuleb koguda raha ise ja edastada see siis ESÜle. Lisaks tasub mõelda registreerimiste peale – kas iga lapsevanem hakkab ise oma last/lapsi laagritesse registreerima või teeb seda salgajuht, kogudes kokku kõik üksuse osalejad ning edastades registreeringu korraga ESÜle. Nii on juhil endal pidevalt ülevaade, kes on registreerinud ja kellel on veel osavõtumaks tasumata.

Tark on kaasata lipkonna tegemistesse juba algusest peale lapsevanemaid – nii on suurem tõenäosus, et nad jätkuvalt toetavad ja aitavad lipkonda laagrites, transpordiga vms. Lisaks on lapsevanematel täpsem ülevaade, millega nende lapsed tegelevad.

Hundu- ja skaudikoonduse juhtideks on täiskasvanud skaudijuhid, kuid abijuhtideks võivad olla ka vanemskaudiealised. Soovitus on, et koondusi läbi viivaid skaudijuhte oleks võimalusel vähemalt kaks, et vähendada juhtide koormust ja tagada noorte turvalisus. Koondus toimub tavaliselt iga nädal ja kestab 45 minutit kuni 1 tund, mõnel üksusel ka 2 tundi (üle nädala). Kindlasti peab 90% koondustest olema kohal kaks juhti. Koondused toimuvad tavaliselt skaudimajades, noorte- või kultuurikeskustes, koolimajades, kodudes, kogudustes ja mujal. Soovitatavalt võimalikult palju vabas õhus.

Hundukoonduse ülesehitus:

- ▶ **Kogunemistegevus** – tegevus, millega saab jooksvalt liituda ning mis ei võtaks pikalt aega (nt pusle, lõikamine ja kleepimine, punumine jne).
- ▶ **Avamine** – traditsiooniline algustegevus/tseremoonia. Igale pesale omane traditsioon, mis liidab ja ühendab. Võimalusel lasta salgal tegevus ise välja mõelda.
- ▶ **Liikuv programm** – liikuv tegevus või mäng, mis võib vabalt olla käeline tegevus, laulmine vms.
- ▶ **Info ja nõupidamine** – korraldusliku info jagamine tulevaste koonduste, laagrite, matkade jms kohta, osavõtumaksude/liikmemaksude korjamine, oma matkade/laagrite planeerimine ning tulevaste plaanide nõupidamine.
- ▶ **Liikuv mäng** – aktiivne liikumist sisaldab mäng, mis võimaldab end välja elada. Sellega saab noored maha rahustada koonduse järgmisteks tegevusteks.
- ▶ **Pesa tegevus (koolitused, korraldamine, askeldused)** – sisuline (skautlik) tegevus. Uute teadmiste õppimine, praktiseerimine, ise läbitegemine ja proovimine. Tegevuse sisus tuleks lähtuda aastaplaanist (mille skaudijuhid on õppeaasta alguses teinud) ja teha seda, mis varem mõeldud ja plaanitud.
- ▶ **Ühine tegevus** – pesaga koos ühine mäng/võistlus. Võimalusel eelnevalt õpitu läbimängimine või tegevuse/võistluse raames teadmiste kontroll.
- ▶ **Lõpetamine** – taas kord traditsiooniline tegevus, mis võiks olla tore ja meeldejääv ning paneks koondusele punkti.

Skautide ja vanemskautide koonduste ülesehitus (sarnane hundukoondustele, kuid väikeste muutustega):

- ▲ Kogunemistegevus
- ◆ Avamine
- ▼ Info ja nõupidamine
- ◆ Eelmise seikluse analüüs
- ▲ Uue seikluse planeerimine
- ◆ Seiklemine
- ▼ Ühine tegevus
- ◆ Lõpetamine.

Hundukoonduse tegevused on tavaliselt mängulised (hundukatsete läbimine, õppimine jms). Hundud õpivad koos töötama ja mängima ning koondustel on tähelepanu suunatud kohusetunde arendamisele, juhioskuste praktiseerimisele, õiglustunde süvendamisele ja ausale mängule. Enesearendamine toimub hundukatsete ja -oskuste, mängude, laulude, juttude, näitlemise ja välitegevuse kaudu. Hundukarjajuht on soovitatavalt 21-aastane või vanem, hundujuht 18-aastane või vanem ning abijuht 16-aastane või vanem ja läbinud ka vastava koolituse. Juhid ja abijuhid moodustavad koos juhtide meeskonna, kes arendab tegevusprogrammi ja ka pesa liikmete juhtimisoskust. Hundusid innustatakse pakkuma tegevuste ideid.

Skaudisalkade peatähelepanu on suunatud kokkukuuluvustunde süvendamisele, koostöövalmidusele ja oskusele ise oma tegevust planeerida. Enesearendamine toimub skautidel seikluste planeerimise, seikluste läbiviimise, seikluste analüüsimise, skaudioskuste arendamise, matkamise, hobide ja laagrielu kaudu. Salgajuht valitakse salga seest. Skaudijuht võiks soovitatavalt olla 18-aastane või vanem ja abijuht võiks soovitatavalt olla 16-aastane või vanem. Salgajuht võiks olla 12–16-aastane. Rühmajuh, kes haldab 2–4 skaudisalka, juhib rühma koos abide ja salgajuhtidega. Skaute innustatakse pakkuma tegevusi ja osalema nende teostamises ning hiljem analüüsimises.

Vanemskautide salkade koondused toimuvad üks kuni kaks korda kuus. Peatähelepanu on suunatud vastutustunde ja otsustusvõime arendamisele ning vastutuse andmisele/võtmisele. Tegevused vastavad noorte huvidele ning annavad võimaluse end proovile panna. Enesearendamine toimub katsejärgu sooritamise, silmaringi avardamise ja seiklusjanu rahuldamise kaudu. Vanemskautide juhid on soovitatavalt 21-aastased või vanemad, kes on peamiselt nõuandjad, kuid järjekindlad motiveerijad/innustajad. Abijuhid on soovitatavalt 18-aastased või vanemad. Vanemskaute julgustatakse pakkuma tegevusi ja neid omal algatusel ka teostama.

Rändurite klubid toimuvad kord kuus, et anda tagasisidet oma eesmärkide täitmisest ja teha koos klubiliikmetega midagi põnevat. Klubi kestus on soovituslikult kaks tundi, millest pool aega jagatakse infot oma eesmärkide kohta ning teine tund aega õpetab üks rändur teistele midagi, milles tema on osavam kui teised. Rändurite puhul on tähelepanu kohusetunde ja vastutustunde arendamisel. Tegevusalades on ränduritel viis suunda: juhtimine, raha ja toetajate leidmine, matka- ja laagritegevused, keele arendamine ja suhtus ning ellujäämine. Ränduritel otsest juhti ei ole, kuna tegu on täiskasvanud inimestega ning igaüks vastutab enesearendamise eest ise, seades eesmärgid ja neid tegevuse abil täites. Rändurite klubil on iga kuu erinev vastutaja – põneva osa läbiviija. See lepitakse kokku kas paar kuud varem või hiljemalt eelmisel kohtumisel klubis.

Koonduste läbiviimise meelespead:

- ▲ Koondus tuleb alati varem ette valmistada: juht näitab eeskuju ehk juht õpib enne koondusel käsitletava teema selgeks ning oskab antud teemaga seonduvatele küsimustele/probleemidele.
- Ettevalmistuse käigus tuleb mõelda, kellele koonduse tegevus on suunatud – iga vanusegrupp vajab erinevat lähenemist.

SKAUTIDE

JUHTIMINE

JUHI PÕHIÜLESANNE...

on toetada iga noore arengut ning aidata noorel kujundada huvi- ja võimetekohast skautlikku eluteed.

Eesti Skautide Ühing on skautluse traditsioonidele tuginev ja arengule avatud, vabatahtlikkusel põhinev mitmekülgset arendavat tegevust pakkuv ning ühiskonna jätkusuutlikku arengusse panustav tuntud ja tunnustatud noorteorganisatsioon.

ESÜ missioon on ülemaailmse skaudiliikumise liikmena hoida ja edendada skautlikke väärtusi ning mõtlemis- ja tegutsemisviisi Eestis. Skautluse missioon on aidata kaasa noorte haritusele, tuginedes skaudiseadustele ja -töötusele, aidates seeläbi muuta maailma paremaks ja arendada noori vastutustundlikeks isiksusteks, kes on ühiskonna aktiivsed ja täisväärtuslikud liikmed. Selle eesmärgi täitmiseks pakub skautlus kui mitteformaalne hariduslik liikumine noortele nende isiksuse kujunemisaastatel arendavat tegevust.

Jätkusuutlik juhtimine:

Eesti Skautide Ühingu juhtimisel lähtutakse järgmistest organisatsiooni kestlikkust tagavatest põhimõtetest:

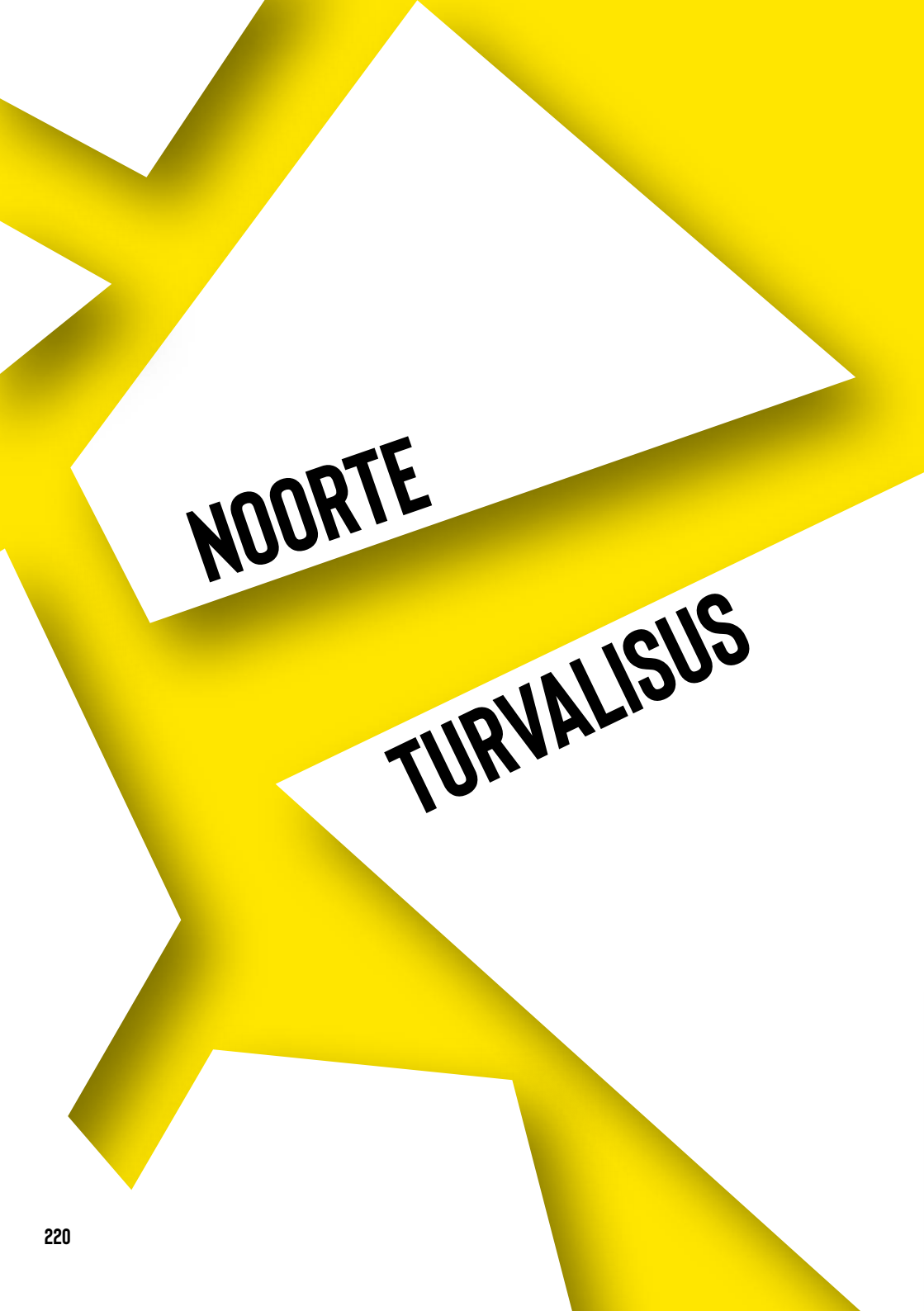
- ▲ Organisatsiooni liikmed on kaasatud juhtimisse.
- Soositakse noortest organisatsioonile juhtide sirgumist, mis läbi on tagatud uute juhtide pealekasv.
- Kvaliteedi hindamismeetodid on välja töötatud ja neid rakendatakse.
- ▲ Struktuurianalüüs on teostatud, et tagada liikmeskonna kasvu ja kaasaegseid juhtimistavasid soodustav organisatsioon.
- ESÜ töötajate ja vabatahtlike juhtide töökoormus on otstarbekalt planeeritud, mille tulemusel vähenevad vabatahtlike juhtide administratiivtööga seotud kohustused ja enam on kaasatud rändureid tegevuse korraldamisse.

Skaudijuhi eetilise käitumise alused:

Skaudijuhi esmane roll skautluses on olla eeskujuks. Selle saavutamiseks ja hoidmiseks on soovitatav kinni pidada alljärgnevatest põhimõtetest:

- ▲ Skaudijuht suhtub lapsedes kui täisväärtuslikku inimesse.
- ◆ Skaudijuht ei näita välja oma üksusesiseseid eelistusi.
- ▼ Skaudijuht ei sea alaealist olukorda, kus viimane tunneb end ahistatuna.
- ▲ Skaudijuht kasutab korrektset/viisakat sõnavara.
- ◆ Skaudijuht ei tarbi alaealiste skaudiüritustel alkoholi ega osale skaudiüritustel joobeseisundis või alkoholitarvitamise jääknähtudega.
- ▲ Skaudijuht ei suitseta alaealiste skaudiüritustel alaealiste nähes ega koos nendega.
- ◆ Skaudijuht ei tarbi narkootilisi aineid.
- ▼ Skaudijuhid respektavad skautide perekondlikke traditsioone ja väärtushinnanguid, kuni need ei lähe otseselt vastuollu skautlike väärtustega.
- ▲ Skaudijuht suhtub sallivalt teistesse noorteorganisatsioonidesse.
- ◆ Skaudijuht suhtub sallivalt vähemustesse.
- ▲ Skaudijuht suhtub sallivalt erinevatesse rahvustesse, kultuuridesse ja religioonidesse.
- ◆ Skaudijuht järgib elutervet elustiili.

NOORTE

TURVALISUS

EESTI SKAUTIDE ÜHINGU (ESÜ) ÜLESANDEKS...

on tagada kõigi ESÜ või skaudiüksuste poolt korraldatud üritustel osalevate noorte ja täiskasvanute turvalisus nii füüsilise kui emotsionaalse heaolu tähenduses.

Kõik täiskasvanud, kes puutuvad ESÜ tegevustes kokku laste ja noortega, vastutavad nende turvalisuse ja heaolu eest. Neile tagatakse ESÜ poolt vastav väljaõpe ja instrueerimine, et käituda teadlikult ja kontrollitult vastavas olukorras. ESÜ üritustel on alati olemas turvameeskond ja esmaabi eest vastutav isik. Skaudijuhiks saamisele eelneb koolitus ja pidev suhtlus, mille käigus selgub juhi pädevus. Samuti teeme igal aastal karistusregistri taustauuringu kõikide täisealiste liikmete kohta ning kõikide uute täiskasvanute kohta liikmeks astumisel. Koonduste ja väljasõitude läbiviimisel on soovituslik vähemalt kahe täiskasvanu juuresolek. Juhul kui esineb väärkohtlemine või selle kahtlus, siis on ESÜ igal liikmel õigus ja kohustus pöörduda politsei poole.

Kiusamine ei ole skautluses lubatud, mistõttu on täiskasvanud juhil kohustus skaudikoondustel ja -üritustel tagada noorte heaolu, märgata kiusamise ilminguid ning reageerida neile. Noort ei tohi alavääristada, hirmutada ega muud moodi väärkohelda, sest see võib põhjustada kahju tema vaimsele ja füüsilisele tervisele. Juhul kui üksuses esineb liikmeid, kes põhjustavad oma käitumisega teistele liikmetele füüsilist või emotsionaalset kahju, siis tuleb võtta ühendust nende vanematega ja ka ESÜ lastekaitse usaldusisikuga.

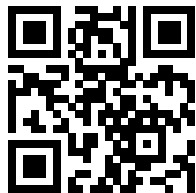
ESÜs on ametisse valitud kaks usaldusisikut, kelle poole saavad nii noored kui juhid oma muredega pöörduda.

ÄRA JÄÄ OMA MUREGA ÜKSI!

Kui Sul on mure, vajad abi või tunned, et Sul on vaja rääkida, siis ära jää oma muredega üksi. Kindlasti tasub rääkida oma vanemate, õpetajate, koolipsühholoogi või kellegi täiskasvanuga, kelle puhul tunned, et saad teda usaldada. Julgelt võid alati pöörduda ka oma salga või üksuse juhi poole. Kui aga tunned, et Sinu ümber ei ole hetkel inimest, kelle poole pöörduda soovid, siis siin on Sulle mõned kontaktid, kust on võimalik abi otsida.

- ▲ ESÜ usaldusisikud – kontaktid on leitavad skautide kodulehelt <https://skaut.ee/kontakt-2/lastekaitse-usaldusisikud/>

- ▼ Lasteabi 116111 – pöördujateks võivad olla nii lapsed ise kui ka täiskasvanud: lapsevanemad, sugulased, spetsialistid, naabrid, sõbrad, tuttavad, aga ka kõik teised, kellel on vaja laste teemadel nõuannet. Lühinumbri 116111 eesmärgiks on võimaldada kõigil isikutel operatiivselt teatada abivajavast lapsest, tagada saadud info edastamine vastavatele spetsialistidele ning pakkuda lastele ja lastega seotud isikutele esmast sotsiaalset nõustamist ja vajadusel kriisinõustamist.

KIUSAMINE EHK VÄGIVALD

Mida mõistetakse kiusamise all?

Eelkõige on see tõrjumine, eemaletõukamine või mistahes ühe lapse või täiskasvanu väljajätmine kollektiivist. Siiski ei tähenda iga ühekordne tüli kiusamist – argumenteerimist ja vaidlemist ühes kokkulepete tegemisega õpitakse juba lapseas.

Kiusamist võiks sõnastada nii:

- ▲ see leiab aset rühmas tegevuste juures, kus kõigil lastel on kanda rohkem või vähem nähtavad rollid;
- ▼ seda iseloomustavad korduvad ja teatud aja kestvad tõrjumisjuhud, mis tervikuna annaks tõrjutule justkui märku: „Sa ei kuulu siia!“;

- ▲ see võib olla otsene ja pidev või kaudne ning väljatõukav, kuid suuremal või vähemal määral on see nähtav;
- ◆ selle eelduseks on ebavõrdne, ühte või mitut inimest vähem väärtustav kohtlemine, mis on rühmas sotsiaalselt aktsepteeritud;
- ▼ see leiab aset sotsiaalses koosluses, millest kiusatav laps ei saa eemalduda, nt lasteaias, koolis, vabaajakeskuses.

Kiusamine ei ole probleemiks vaid laste hulgas, seda võib esineda ka täiskasvanute kollektiivides, nt töökohal.

Kiusamise mehhanismid – uus lähenemine kiusamisele

Sageli arvatakse, et kiusamise põhjus peitub kas kiusatava(te) või kiusaja(te) iseloomus või kasvatuses. Samuti mõistetakse kiusamisena selgelt varjamatut ja nähtavat suhtlust kiusatava ja kiusaja vahel. Viimastel aastatel tehtud uuringute tulemusena võime öelda, et kiusamise põhjuseks ei ole üksikud inividid, vaid laste ja täiskasvanute kollektiivide suhtluskultuur.

Kiusamine kui turvatunde puudumise sümptom

Öeldakse, et inimene on loodud elama üheskoos teistega. Sotsiaalsed kooslused kujundavad inimesi alates lapsest, kasvatades identiteeti. Kollektiivist väljajätmine on löök inimese enesekindluse pihta. Tugevamad natuurid püüavad ja sageli suudavadki seda peita. Rühma kuulumine või sealt väljajäämine on seotud vajadusega olla osa kollektiivist. Sealt väljatõukamine tekitab tõugatule ebameeldivaid tundeid, sest instinktiivselt tajutakse ohtu oma eksistentsile. Lastel kuuluvustunne on täiskasvanute omast hapram. See võib sattuda surve alla näiteks suhete tõttu lasteaiarühmas, õpetaja vahetumisel või uute klasside moodustamisel. Kiusamine on sümptom, mis väljendub teadvustamata reaktsioonis üksijäämise hirmu ees. Teiste tõrjumisel põhineva uute kaaslastega suhtlusringi loomine tundub kiusajale võimalusena sisemiselt ebameeldiva tunde vaigistamiseks. Tegelikult vajab kiusaja kui sisemiselt ebakindel täiskasvanu või laps turvatunnet.

Sallivus on otsustava tähtsusega

Vähese turvatundega kollektiivis liiguvad inimesed piltlikult öeldes kitsal teerajal üksteise valve all. Rajalt kõrvale astujast võib saada järgmine kiusatav. Sellistes kogukondades on vajaka sallivusest. Sallivates kollektiivides jagub ruumi kõigile. Igaüht austatakse, sõltumata oskustest, välimusest, iseloomust, rollist või mõnest muust omadusest. Kiusatu või kiusaja rolli sattumine ei ole seletatav ühese mustriga – igaüks võib sattuda mõlemale poolele. Seetõttu ei saa osutada ka konkreetsele lapsele kui kiusamise põhjustajale. Kiusamist põhjustavad vajakajäämised sallivuse ja austusega seoses peituvad kogu kollektiivis. Seega on põhjendamatu sildistada kedagi halva lapse või halva inimese nimetusega, halvaks saab nimetada vaid käitumismustrit.

Mis ei ole kiusamine?

Oluline on eristada naljatlevat narrimist ja tülisid kiusamisest. Hoolimata välisest sarnasusest ei ole kaugeltki iga ärritav, vihastav või jõuetust põhjustav olukord kiusamine. Vaatleme neid ükshaaval:

Naljatlemine ja narrimine

Naljatlemine on tavaliselt juhuslik ja meeldib enamikule lastest ja täiskasvanutest. Nalja teha on lõbus, kui kogu kollektiiv nii arvab. Siiski sõltub, mille üle nalja visatakse ja kas kõik saavad sellest ühtmoodi aru. Naljatlemine lõpeb enamasti ise ühes situatsiooni muutumise või näiteks uue päeva saabumisega. Naljatlemine on tore, kuid nalja piir sõltub siiski konkreetsest olukorrast. „Kiusamisest vabaks!“ programmis räägitakse naljatlemisest ja narrimisest. Kui lapsed teevad omavahel nalja, siis on neil koos lõbus olla ja naer parendab nende suhteid ja lähendab neid. Narrimisega muudavad osalised üksteist kurvaks ja tõukavad teisi eemale. Kiusamine on süstemaatiline tegevus, mis ei lõpe iseenesest.

Tülid

Tüli tähendab üldjuhul eriarvamust mingi asja või juhtumi kohta. Tülini võib viia näiteks narritamine, küsimus, kes otsustab mängu käigu või kes saab jalgrattaga sõita. Selliste eriarvamustega kaasnevad tunded võivad olla pingelised ja vallandada suuri riide või isegi kaklusi. Samas on mõlemad pooled võrdsed. Kuna tüli on seotud konkreetse situatsiooni või juhtumiga, saab lahenduse leidmisel lapsi aidata. Siiski on tülid loomulik osa laste arengust ja neid tuleb ette kõigis rühmades. Tülide lahendamiseks peavad täiskasvanud kuulama ära mõlemad

osapooled, säilitama mõlema väarikuse ja aitama neil oma tunded sõnadesse panna. Kuna tülisid esineb kõigis lastekollektiivides, siis on tülist võimalik õppida ja nende kaudu arendada suhtlust.

Mida kiusatav tunneb?

Kiusatav sooviks, et teised temaga arvestaks, kuid ei saa tõrjutuna ise suhteid mõjutada. Lahendamata või vääralt lahendatud konfliktsituatsioonid võivad välja arendada kiusamiseks soodsa pinnase. Kiusamine on seotud parandamist vajavate suhetega kollektiivis. Kiusajate gruppidesse võivad lastekollektiivides tahtmatult kuuluda ka täiskasvanud, kes hakkavad kiusamisohvrit süstemaatiliselt tõrjuma või kedagi tema tegevustes põhjendamatult kontrollima – jälitama. Kiusamine ei ole loomulik osa teiste inimestega koosolemises, s.o suhtlemisel.

Kiusamisvaba kultuur

Kiusamisvaba kultuuri loomisel räägib juht oma rühmale kiusamisest kui ühest vägivalda vormist ning kiusamine ei ole alati kehaline vägivald, vaid esineb enamasti vaimse vägivaldana (narrimine, pilkenimede andmine, rassistlik, kiuslik või homofoobne kõnepruuk, ähvardused, eemaletõrjumine rühma tegevustest, küberkiusamine jne). Kiusamisest rääkimine tõstab teadlikkust, mida kiusamine endast kujutab, ning annab teada, kuidas skautluse seisukohast kiusamist mitte tolereerida. Rühm teab, et tegutsetakse kiusamisvaba keskkonna saavutamise eesmärgil.

Kui esineb rühmasisene kiusamine, siis rühma liikmed jagunevad kolme kategooriasse: kiusaja, ohver ja pealtvaataja. Tekivad küsimused, mida teha või kuidas käituda. Juhina tuleb oma rühmale teada anda, et kui nähakse kiusamist pealt, siis tuleb sellele otsekohe reageerida. Juhil on vaja tekitada noortes arusaam, et kiusajast teavitamine ei ole vale või pealekaebamine ning juht saab aidata kiusamisest vabaneda. Ohver ei tohiks olla positsioonis, kus kiusamise tulemusena peab vahetama rühma.

Kuidas kiusamisest vabaneda?

Juhi põhiülesanne on julgustada ohvrit ettekavandatud ja toetatud silmast silma kohtumisel kiusajaga vastanduma. Vastandumise all mõeldakse ohvri võimalust ühes kiusajaga maha istuda ja talle selgelt ja konkreetselt rääkida, millist mõju on selline käitumine avaldanud, ning saada kiusajalt selge kinnitus, et selline käitumine enam ei kordu.

Selliseks kokkusaamiseks on kindlasti vaja ohvri nõusolekut ning kohtumise kavandamist. Enamik ohvreid tahab selgelt kinnitust (tal on selleks õigus), et kiusamine lõpeb. Edaspidi toimuvad ka korduskohtumised nii kiusaja ja ohvri kui ka eraldi kaaskiusajatega, kuni rühmasisesest kiusamisest on vabanetud.

Täiskasvanu käitumine

Iga täiskasvanu peab enne lastega tegevuse alustamist tutvuma ESÜ nõuetega, vastavate juhenditega ning võimalusel läbima vastavasisulise koolituse. Täiskasvanu ei tohi laste suhtes kunagi kohatult ega kahemõtteliselt käituda ja peab järgima skaudijuhi eetilise käitumise aluseid.

Kui vanemad jätavad lapse/noore skaudiüritusele, siis usaldavad vanemad lapse eest vastutama skaudijuhi, kes peab teavitama lapsevanemaid üritusel toimuvast, et lapsevanemad saaksid ülevaate oma laste tegevustest. Koonduste ja väljasõitude läbiviimisel on soovituslik vähemalt kahe täiskasvanu juuresolek, kes suudavad mõlemad näidata positiivset eeskujut oma käitumise ja tegevusega (pööravad tähelepanu sobilikule riietusele, austavad nii enda kui ka laste privaatsust). Eetiline on vältida pikki ja sagedasi vestlusi lastega teemadel, mis ei ole otseselt seotud skautluse või lapse heaoluga.

Alaealise käitumine

Laps/noor on kohustatud koondustel ja üritustel kandma sobilikku riietust ning käituma oma kaaslaste suhtes aupaklikult ja viisakalt. Juhul kui laps/noor on langenud väärkohtlemise, kiusamise või muu vägivalla ohvriks, siis on tal õigus kohe abi saada täiskasvanult, lapsevanemalt (sh hooldajalt, seaduslikult esindajalt) või ESÜ usaldusisikult. Alaealiste vestlused nii internetis kui ka vahetus suhtluses täiskasvanutega ei tohiks olla kestvad, sagedased, privaatseid ja kinnise sisuga ebaetilistel/ebasobivatel teemadel.

Väärkohtlemine ja sellest teavitamine

Laps peab olema kaitstud ja oskama kaitsta end igasuguse väärkohtlemise eest. Täiskasvanu peab kaitse tagama ning juhul kui on esinenud väärkohtlemine, siis on juht kohustatud teavitama sellest lastekaitse spetsialisti või politseid. Juhul kui juht ei oska olukorda hinnata või vajab teavitamisel nõu, informeerib ta vastavatest kahtlustest ESÜ lastekaitse usaldusisikut. Väärkohtlemisest võib teavitada nii laps ise, lapsevanem kui ka muu isik.

ESÜ lastekaitse usaldusisik

ESÜ lastekaitse usaldusisiku valib ametisse ESÜ üldkogu kolmeks aastaks liikmete või töötajate seast. Lastekaitse usaldusisiku sihtgrupp on 6–26-aastased ESÜ liikmed ning tema ülesandeks on korraldada regulaarselt teavitustööd ESÜ liikmete seas vaimse tervise, väärkohtlemise vältimise jms teemadel. Üks osa teavitustööst hõlmab ka juhtide teadlikkuse tõstmist, kuidas paremini märgata ja toetada kaasjuhte või noori murede ilmnemisel. Usaldusisiku rolliks on olla esimeseks kontaktiks, kui noorel on mingi mure, mida ta ei oska ise ega taha mingil põhjusel oma juhiga suheldes lahendada. Usaldusisik ei ole kohustatud probleeme lahendama, vaid saadud sisendi põhjal soovitada noorele kontakte, kuhu vastava probleemi korral pöörduda.

Ametiasutused, kuhu probleemide korral pöörduda

Kui lapsel/noorel on mure, ta vajab abi või tunneb, et tal on vaja rääkida, siis ei tohi jätta teda oma muredega üksi. Kindlasti tasub suunata last rääkima oma vanemate, õpetajate, koolipsühholoogi või kellegi täiskasvanuga, kelle puhul noor tunneb, et saab teda usaldada. Kui on aga tunne, et tema ümber ei ole hetkel inimest, kelle poole pöörduda sooviks, siis siin on mõned kontaktid, kust on võimalik abi otsida.

- ▲ **Hädaabi 112** – helista sinna, kui vajad erakorralist abi, kui on juhtunud õnnetus või kui oled ohus.
- ▲ **Mürgistusteabeliin 16662** – sellelt numbrilt saab abi ja juhiseid, kui oled tarvitanud midagi (või kahtlustad seda), mida tarbida ei tohi või oled tarbinud midagi liiga palju.
- ▲ **Perearsti nõuandetelefon 1220.**
- ▲ **Lasteabi 116111** – pöördujateks võivad olla nii lapsed ise kui ka täiskasvanud: lapsevanemad, sugulased, spetsialistid, naabrid, sõbrad, tuttavad, aga ka kõik teised, kellel on vaja laste teemadel nõuannet. **Lühinumbri 116 111** eesmärgiks on võimaldada kõigil isikutel operatiivselt teatada abivajavast lapsest, tagada saadud info edastamine vastavatele spetsialistidele ning pakkuda lastele ja lastega seotud isikutele esmast sotsiaalset nõustamist ja vajadusel kriisinõustamist.

- ▶ **Eluliin, emotsionaalse toe telefon 6558088** – emotsionaalse toe telefon on inimestele, kes on emotsionaalse kriisi seisundis, depressioonis, tunnevad sügavat muret kaotuse ja leina tõttu, tunnevad üksindust, kannatavad vägivalja all, kogevad mitmesuguseid suhte- ja perekonnaprobleeme, sotsiaalseid raskusi või soovivad elust lahkuda.
- ▶ **Noorte usaldustelefon 646 6666 (N-L kl 19–22)**
- ▶ **Usaldustelefon (psühholoogiline abi) 126 (eesti keeles) ja 127 (vene keeles)**
- ▶ **Noorte nõustamiskabinetid (seksuaaltervis) –**
https://www.amor.ee/Noorte_noustamiskeskused
- ▶ **Seksuaaltervisealane internetinõustamine –**
http://www.amor.ee/kysi_nou1
- ▶ **Vaimse tervisega seotud küsimused –**
<https://qr.go.page.link/n77JR>
- ▶ **Internetinõustamine –**
<https://qr.go.page.link/EzLWf>

Vastavalt lastekaitseseadusele on kõigil isikutel, kellel on olemas teave abivajavast lapsest, kohustus viivitamatult teavitada kohaliku omavalitsuse üksust või lasteabitelefoni 116 111. Kui lapserahvastikuregistrisse kantud elukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksus ei ole teada või seda ei ole võimalik välja selgitada, tuleb teade abivajavast lapsest viivitamata edastada sellele kohaliku omavalitsuse üksusele, kus laps viibib.

Teemakohased kodulehed:

- ▶ www.enesetunne.ee
- ▶ www.amor.ee
- ▶ www.peaasi.ee

VANUSELISED ISEÄRASUSED

Juhina on vajalik mõista lapse tunnete ja mõtlemise arengut vastavalt vanusele. Laps saab aru ja tajub ümbritsevat maailma teistmoodi kui täiskasvanu. Täiskasvanu ehk juht võib läbi mõelda, millest oli tal raske vastavas vanuses aru saada või kuidas ta ise lapsena koges erinevaid sotsiaalseid ja emotsionaalseid suhteid. Lisaks minevikule mõtlemisele on tähtis analüüsida ja mõtestada enda jaoks lahti, mida öelda lapsele ja millised võivad olla antud vestluse tagajärjed.

MÕTLEMISE ARENG

Hundud (vanus 6–10)

Laps kogeb ennast kui elu keset ning arvab, et kõik mõtlevad nii nagu tema ja need mõtted on ligipääsetavad. Sellepärast ei pinguta laps ennast, et seletada, mida ta mõtleb, vaid eeldab, et teised oskavad ta mõtteid lugeda. Sel perioodil õpib laps ära keele ning leiab, et rääkida on mõnus. Lapse jaoks on mõtlemine ja rääkimine üks ja seesama ning seepärast võib ta rääkida, ilma et keegi kuulaks.

Grupis võivad lapsed üheaegselt rääkida ning ei pruugi mõista, et teistel on midagi olulist öelda. Selles vanuses on laps staadiumis, kus ei suuda veel mõttega opereerida ehk oma mõttekäiku kontrollida. Ei ole kujunenud ka oskust eristada olulist ebaolulisest või detaile tervikust. Lapsele tuleb kasuks sümboolne mäng, sest mängus saab laps ümber kujundada tegelikkust vastavalt tema jaoks olulistele soovidele ja vajadustele. Mängu kaudu õpib laps aru saama nii iseendast kui ümbritsevast.

Skauudid (vanus 11–14)

Väheneb enesekindlus ja toimub avanemine ümbritsevale. Lapsel on suurenenud aktiivsuse vajadus, ta hakkab läbi viima mõtteoperatsioone. Laps suudab asetada end väljamõeldud olukordadesse ja erinevatesse situatsioonidesse. Ta võib käsitleda oma mõtteid, näha põhjuseid, mõjusid ja seoseid ning teha järeldusi. Laps hakkab mõistma, et reeglid on kokkulepped, mida võib vaidlustada ja uusi luua. See kehtib nii mängureeglite kui seaduste ja korralduste kohta. Nüüd hakatakse mõistma, et tegevuse eesmärk on olulisem kui tulemus.

Vanemskaudid (vanus 15-17)

Nüüd pole konkreetsete aluste ja tegelikkuse kättesaadavus mõtteoperatsioonide läbiviimiseks enam vajalik. Noor on võimeline omandama ja formuleerima probleemi, mida seejärel proovitakse mõttes lahendada. Noor suudab mõelda omaenda mõtlemisest, areneb kriitikavõime. Teismeliste mõttemaailmas on oluline koht mõtetel ideaalidest, elukäsitlusest ja poliitikast. Hakatakse mõtlema endast tulevikus. Alguses on mõtted teataval määral enesekesksemad. Mõtlemine ning loogiline järeldusoskus kasvab koos kogemustega.

TUNNETE ARENG

Hundu (vanus 6-10)

Sellel perioodil on positiivseks elamuseks lapse rõõmus initsiatiivikus, negatiivseks elamuseks kalduvus süütundeks. Selles eas lastel on kerge end süüdi tunda isegi siis, kui selleks ei ole põhjust. Muidugi tuntakse end süüdi, kui areneb südametunnistus ja õiglustunne. Kui täiskasvanud seavad liiga suuri nõudmisi ja tekitavad sageli süütunnet, võib kogu eluks puruneda lapse rõõmsameelsus ja hea enesetunne. Laps, kellel on sel perioodil ülekaalus positiivsed elamused, saab ellu kaasa initsiatiivikuse, elurõõmu ning eesmärgiteadlikkuse.

Skaudiiga (vanus 11-14)

Sel perioodil saab laps osaks suuremast grupist, ta valmistub ning kogub teadmisi enne täiskasvanuks saamist. Ta on suunatud väljapoole ja tal on suur aktiivsusvajadus. Otsitakse uusi huvialasid ja ollakse väga sõltuv sõpradest. Sel perioodil on olulised elamused, areneb vajadus olla tubli, samuti kasvab alaväärsustunne. Vahel on kasulik, kui midagi ebaõnnestub, kuid positiivsed elamused hakkama saamisest ja kõlbamisest peavad domineerima ning lapsel peab tekkima usaldus omaenda kompetentsi ja tegutsemislusti suhtes. Oluline on kindlustunne, võimalus väljendada oma arvamusi ja mõtteid, võtta osa planeerimisest/otsustamisest ja tunne, et ollakse vajalik. Lapsed peavad kogema, et neid aktsepteeritakse ja võetakse tõsiselt. Nad vajavad täiskasvanuid, kellele loota ning kellel on nende jaoks aega.

Vanemskaut (vanus 15-17)

Noor keskendub iseendale, ollakse identiteediotsinguil. Otsitakse kohta elus, iseenda olemise ja tuleviku mõtet. Teismelistele on oluline leida eeskujud ja ideaale, kellesse uskuda. Samas tekitab depressiooni, kui ideaal ei vasta ootustele.

Sageli tekivad konfliktid teismelise enda, vanemate ja sõpruskonna ideaalide vahel. Kooskõla ümbritsevaga paneb aluse positiivsele isiklikule identiteedile. Seevastu pinged viivad segadusse. Kui laps tunnetab, et täiskasvanute põlvkond talle pidevalt pettumust valmistab, siis on selle tagajärjeks kõige selle eitamine, mida täiskasvanud esindavad, ning enese identifitseerimine totaalselt vastupidisena. Lapsel on alati vaja kogeda, et teda võetakse tõsiselt, teda aktsepteeritakse ja et ta on keegi. Eriti on vaja kogeda seda teismeeas. Täiskasvanud saavad anda noortele selle kogemuse, kuid ainult täiskasvanud, kes on noortega suhtlemisel ausad ja siirad.

Rändur (vanus 18-26)

Iseenda ja oma identiteeti arendatakse ja süvendatakse varases täiskasvanueas. Noor täiskasvanu paneb mängu oma identiteedi, et jõuda teisteni, kogeda armastust, sõprust, ühtekuuluvust ja koostööd. Sel perioodil saab identiteedikujutus "valmis" ning samuti areneb välja seksuaalse arengu psüühiline külg. Noor täiskasvanu kogeb lisaks positiivsetele tunnetele ka konkurentsi inimestega, mis tekitab lõhestatuse tunde. Selle perioodi riskiks on julgusetus mängu panna oma vastleitud identiteet ning see võib viia isoleerumiseni. Selle probleemi lahenduseks on ühtekuuluvustunde kogemine.

VANUSEGRUPPIDE EESMÄRGID SKAUDIJUHILE

Hundud	Skauhid	Vanemskauhid
--------	---------	--------------

Füüsiline areng

Vajaduste mõistmine

On teadlik, et suitsetamine, alkoholi tarbimine ning muude meelemürkide kasutamine on tema tervisele kahjulik. Teab oma peamiste kehaelundite asukohta.	Hindab enda ja teiste tervist. On teadlik suitsetamise, joomise, narkootikumide tarvitamise ning muude meelemürkide kahjulikust mõjust ja tagajärgedest tema elule. Märkab oma kehas toimunud muutusi selle arenedes.	Mõistab, et temast endast sõltub tema füüsiline areng. On teadlik oma keha protsessidest, oskab hinnata oma füüsilist arengut ja võimeid ning suudab vastavalt sellele rakendada oma võimeid ja oskusi.
---	--	---

Kehahoolitus

Arendab häid harjumusi oma tervise kaitseks. Peseb hambaid, kammib juukseid ning teab, miks see on vajalik. Teab kuut toidugruppi ja püüab süüa iga päev midagi igast toidugrupist.	Oskab tegutseda õnnetuse või haiguse korral. Teab, miks isiklik hügieen ning ümbruskonna puhtus on tervisele vajalik. Oskab koostada tervisliku menüü, kasutades kuut toidugruppi.	Kaitseb enda tervist, aktsepteerib oma füüsilisi võimeid. Hindab oma väljanägemist, hoolitseb isikliku hügieeni eest ning hoiab oma ümbruskonna korras. Toitub ratsionaalselt ja tervislikult. Saavutab ajalise tasakaalu puhkuse, füüsilise, intellektuaalse ja sotsiaalse tegevuse vahel.
--	---	---

Protsessi efektiivsus

Osaleb sportlikus tegevuses, tunneb reegleid ning aktsepteerib kaotust.

Valib endale sobiva spordiala ja arendab end vastavalt selle meetoditele.

Arendab oma meeli (nägemine, kuulmine, maitsmine, haistmine, kompimine) ja füüsilist vormi, kompenseerides oma puudusi.

Intellektuaalne areng

Informatsiooni kogumine

Oskab väljendada oma imestust ning huvi.

Näitab üles huvi teadmiste laiendamise suhtes teda ümbritseva kohta.

Arendab uudishimu ja laiendab oma teadmisi pidevalt, kogudes süstemaatiliselt informatsiooni.

Informatsiooni töötlemine

Oskab selgitada oma arusaamasid muinasjuttude sisust ja nende tegelastest.

Demonstreerib võimet analüüsida situatsiooni erinevatest vaatenurkadest.

On võimeline analüüsima ja jaotama informatsiooni ning kasutama seda leidlikult oma kogemustes ja keskkonnas.

Probleemi lahendamine

Näitab üles huvi fenomenide põhjuste vastu.

Kirjeldab, kuidas saab kasutada talle tuttavaid esemeid.

Rakendab igapäevaelus saadud oskusi.

Oskab lahendada probleeme, püstitades hüpoteese, katsetades ja tehes järeldusi.

Demonstreerib oma leidlikkust ja loovust, kasutades tehnilisi teadmisi ja käelisi oskusi.

Tundeline areng

Eneseavastus ja -teadlikkus

Teadvustab ja oskab kirjeldada oma tundeid ja emotsioone.	Teadvustab oma reaktsioonide ja impulsside põhjuseid. Tunneb ära oma käitumise erinevaid jooni (nt üksindus, arglikkus, vastuhakk ja ebakindlus) ning suudab neid kontrollida.	On võimeline tunnetama ja aktsepteerima oma tundeid ja mõistab nende tagajärgi ja mõju teistele inimestele. On emotsionaalselt tasakaalukas ja küps ning hingelt vaba ja avatud.
---	--	--

Eneseväljendus

Väljendab ennast näidendis, pantomiimis ja teistes väljendusvormides.	Väljendab oma kunsti huvi ja võimeid erineva tegevuse kaudu.	On võimeline väljendama oma tundeid, kasutades erinevaid loovaid meetodeid (nt muusika, tants, teater, maalimine, luule, rollimängud).
---	--	--

Vastutustunne ja enesekontroll

Aktsepteerib tema kulul tehtud kriitikat oma pesas. Ütleb välja oma arvamuse, ilma et solvaks või heidaks nalja oma kaaslaste üle. Suhtub loomulikult meeste ja naiste füüsilistesse erinevustesse. On valmis oma õdesid -vendasid ja vanemaid aitama.	Oskab hinnata sõpruse ja oma sõprade väärtust ning väldib ülitundlikkust suhtes. Oskab hinnata inimeste vaimseid väärtuseid, mitte nende materiaalseid väärtuseid. Püüab kontrollida ja stabiliseerida oma käitumist. On võimeline vabalt korrektset seksuaalset informatsiooni oma kaaslastele edastama. Saab aru ja väärtustab seksuaalsust kui midagi erilist, mis on seotud võimega armastada ning olla armastatud. On eelarvamustevaba, ei diskrimineeri ega sea stereotüüpe kummalegi soole.	On võimeline hindama elu häid külgi, et kompenseerida raskusi, ning säilitab emotsionaalse tasakaalu ja õnnelikkuse. Paneb ennast maksma ja on sõbralik teiste inimeste vastu. Ei ole agressiivne ega tundeid mahasuruv. Respekteeib enda ja teiste terviklikkust. Aktsepteerib ja respekteeib enda ja teiste seksuaalsust kui armastuse väljundit.
--	---	--

	Armastab oma pereliikmeid ning arvestab teiste perekonnaliikmetega. Lepib oma vanematega kokku perekonna kooselu reeglites.	Tunnustab abielu, partnerlust ja perekonda ning armastust kui ühiskonna alust.
--	--	---

Sotsiaalne areng

Suhted ja suhtlemine

Austab teiste inimeste arvamust.	On avatud erinevate arvamuste, sotsiaalsete klasside ja elustiilide suhtes.	On huvitatud teiste eluviiside uurimisest, peab erinevusi rikastavateks, mitte ohtlikeks. On võimeline ära tundma ja vaidlustama seksuaalseid ning etnilisi stereotüüpe.
---	--	---

Koostöö ja juhtimine

Nõustub reeglitega ja peab neist mängides kinni. Täidab talle pandud kohustusi.	Konfliktisituatsioonis oskab olla vahendaja. Näitab üles võimet teha otsuseid ning neid ellu viia koostöös grupiga.	On võimeline tuvastama erinevaid konfliktide põhjuseid; omandab konfliktide ennetamise ja lahendamise oskused ning rakendab neid igapäevases elus, et anda enda panus rahule. On võimeline töötama meeskonna liikmena, efektiivselt suhtlema, juhtima ühisprojekte ning teenima aktiivselt kohalikus paikkonnas, mõjutades muutuste protsessi ühise heaolu saavutamiseks.
---	---	---

Solidaarsus ja teenindus

Teeb iga päev ühe heateo.	Teeb ettepanekuid ja võtab aktiivselt osa sotsiaalprojektidest, millega salk või rühm tegeleb.	On võimeline seletama, kuidas kõik asjad maailmas on omavahel seotud ja tasakaalustatud süsteemis; et püsiv areng nõuab mitmete inim- ja keskkonnafaktorite vastastikust toetust. On võimeline siduma kohalikku tegevust laiemasse üleüldisesse konteksti. On võimeline seletama inimõiguste printsiipe ja erinevaid mooduseid, kuidas neid saab eitada või edendada sotsiaalsete, majanduslike, poliitiliste ja kultuuriliste faktorite kaudu. Rakendab neid teadmisi ja käitub vastavalt.
----------------------------------	---	--

Hingeline areng

Avatus, elu imelisuse mõistmine, töö, teadmine

Imetleb ja naudib loodust. Märkab oma kaaslaste häid külgi.	Valmistab ette ja juhib tegevusi, mis võimaldavad tal avastada hingelis-kultuurilist päritolu looduses. Näitab üles tahet kuulata ja õppida teistelt inimestelt.	Oma hingelise kuuluvuse otsimine, avastades looduse imelisust, arendades empaatiavõimet, tehes koostööd teistega maailma arendamise eesmärgil, võttes samal ajal vastutuse oma arengu eest.
---	--	--

Teenimine

Osaleb aktiivselt meditatsioonidel.	Osaleb koos grupiga ühisüritustel, mis väljendavad tema usulist ja hingelist kogemust.	On võimeline ära tundma ning seletama isiklike ja ühiskogemuste hingelist tähtsust.
--	---	--

Hingeline avastusretk

Huvitub oma vanemate usulistest tõekspidamistest.	Suurendab oma teadmisi religioosest ja hingelisest protsessist.	Uurib oma ühiskonna hingelis-kultuurilist päritolu; suhtleb kõigiga, sõltumata nende usulistest tõekspidamistest, et saavutada inimestevahelist heaolu.
Mõistab vajadust juhendada oma tõekspidamistest, suheldes sõprade ja vanematega.	Suhtleb erinevate uskumustega inimestega neid diskrimineerimata.	Teeb hingelised põhimõtted osaks oma igapäevaelust, saavutades ühtsuse oma printsiipide, isikliku elu ja ühiskonnas osalemise vahel.
	Tegutseb järjekindlalt omaks võetud usuliste ja hingeliste tõekspidamiste alusel.	

Isiksuse areng

Tuvastamine

Teab, mida ta on võimeline tegema.	Suudab mõista ja väärtustada oma käitumise kohta tehtud kriitikat. Tunnetab oma võimete piire.	Tunneb oma võimalusi ja nende piire. Oskab ennast kriitiliselt hinnata, aktsepteerib ennast sellisena, nagu ta on, ja säilitab positiivse arvamuse endast.
------------------------------------	--	--

Iseseisvus, sõltumatus

Naeratab raskustele.	Tunnetab võimalust ületada oma võimeid.	Läheneb elule rõõmsameelselt ja huumoriga.
	Astub julgelt vastu raskustele ja lahendab tekkinud probleemid.	On võimeline tegema iseseisvaid valikuid ja aktsepteerima tagajärgi.
	On suuteline ise otsustama ja oma otsuseid ellu viima.	Püüab saavutada majanduslikku iseseisvust, väärtustab enda ja teiste tööd.

Pühendumine

Jõuab äratundmisele, et skautlikud väärtused on seotud tema suhtumisega kaaslastesse ja sõpradesse.	Näitab üles püsivust oma eesmärkide saavutamisel.	Vastutab ise oma arengu eest ning püüab saada paremaks.
Täidab enamiku endale võetud ülesandeid.	Täidab talle usaldatud ülesanded.	On võimeline organiseerima oma aega vastavalt püstitatud eesmärkidele.
	Kogub piisavalt informatsiooni, et teha õigeid otsuseid haridustee ja elukutse valikul.	Väljendab ning kaitseb oma vaateid ja arvamusi. Pühendumine ja püsivus raskustele vaatamata.
		Selgitab välja oma elustiili ja planeerib oma sotsiaalse ja professionalse integratsiooni.

ERINEVUSE AKTSEPTEERIMINE

Erinevuste aktsepteerimine avardab meie silmaringi ning annab sama signaali ka ühiskonnale. Skautlusesse on oodatud kõik, sõltumata nende soost, etnilisest grupist, rassist, religioonist, kultuurist, finantsilisest seisust, seksuaalsest orientatsioonist ja välimusest. Skautlusesse on oodatud ka erivajadustega lapsed, noored ja täiskasvanud.

Teadlikkus

Skautidijuhile oleks tarvis anda teada erivajadusest, puudest, religioonist, seksuaalsusega seotud orientatsioonist, etnilise või rahvusliku kuuluvusega seotud igapäevatavade, et juht saaks olla mõistev, teha koostööd noorega, olla paindlik, aktsepteeriv ja vastuvõtlik.

Skautidijuhil ülesandeks on koguda endale võimalikult palju informatsiooni vastavast erinevusest. Näiteks kui üritusele registreerib või salgaga liitub erivajadusega noor, siis on vastutav juht arvestanud ja informeeritud antud noore erivajadusest. Informatsiooni võib koguda esmalt noorelt endalt, seejärel antud noore vanematelt ning soovitatav on koguda lisainfot ka vastava erivajaduse esindusühingust.

Ürituste korraldamisel on vaja korraldajana kõik tegevused erivajadustega noorte juhiga läbi rääkida ja juhi arvamust arvestada tegevuspunktide koostamisel ja organiseerimisel.

Salgas

Kui salgas on erivajadusega noor, siis tekib vajadus kaasata ka lapsevanem või väljastpoolt külalisesineja, kes aitaksid õpetada salgakaaslast ja ka juhte mõistma just antud noore erisusi. Juhi eesmärk on teha koostööd vanematega, et saavutada erivajadusega noorele võimalikult turvaline ja arvestatav keskkond, mis oleks talle arengus kasulik. Seda saavutades ei tohiks juht tekitada olukorda, kus erivajadusega noor on rühma tegevustest välja jäetud või tunneb piinlikkust. Juhul kui erivajadusega noor ei sobi rühma, siis on võimalik valida talle parem ja arvestavam rühm, sest juhina on vaja tegutseda siiski noorte heaolu nimel.

Lisaks puuetele või autismispektri häiretele on ka teisi erivajadusi nagu astma, diabeet, allergiad, lõhnatundlikkus, eridieet ja foobiad, millest peab juht olema teadlik ja millega peab arvestama kõikidel üritustel ja olema valmis, et neid võib ka juba esineda salgas. Me kõik oleme erinevad oma oskuste, eelistuste ja väljanägemise poolest ning seetõttu juhina näitame nii oma salgale kui ka teistele skautidele eeskuju ning aktsepteerime ja võtame omaks kõiki noori, olenemata nende vajadustest/erivajadustest.

Erivajadustega noortega tegelemise mõttesuund aitab tegeleda kõikide noortega. Kui suhtud samamoodi kõikidesse lastesse, nagu suhtud erivajadustega lastesse, on kõigil hea.

Autismispektriga noor rühmas

Autismispekter on väga lai ja sümptomid võivad olla vaevumärgatavad kuni väga tugevad. Autismispektri häirega diagnoositud noortel esineb käitumist, mis mõjutab nende sotsiaalset suhtlust ja interaktsiooni ning seda, kuidas nad teavet töötlevad ja tajuvad. See mõjutab omakorda nende sotsiaalset kujutlusvõimet ja sotsiaalse lävimise viisi, nende võimet tulla toime muutustega ja muutusi ka läbi viia. Neil võib samuti esineda ka korduvaid ja paindumatuid kõne-, huvide- või käitumismustreid, nt tihti esinev eripära on teatud toidu tekstuuri (tükid) mittesöömine ehk tuleb pöörata tähelepanu ka toitumisele.

Tegeledes noortega, kel on diagnoositud autismispektri häire, on tähtis:

- ▲ ürituste/koonduste tegevuskava hästi täpselt läbi rääkida, et noor teaks, mis teda ees ootab (see tekitab noorele turvatunde);
- luua rahulik suhtluskeskkond ning seda hoida ja kasutada rahulikku häält;
- olla ettevaatlik lapse puudutamise suhtes, kui vanemad pole selgitanud, kuidas nende laps ükskõik millist puudutamist mõistab või tajub;
- ▲ kasutada selgeid keelelisi märguandeid;
- ▲ alati eelnevalt ette valmistuda ükskõik millisteks muutusteks igapäevastes käitumistavades;
- lapsevanematelt järele pärida lapsele tuttavate keeleliste märkide ja lapse taju/arusaamise kohta, kuna laps ei pruugi julgustamist päris samal viisil hinnata nagu teised lapsed (sellegipoolest tuleks lapse püüdlustele ja taotlustele keskenduda toetaval viisil).

PROBLEEMSETE OLUKORDADE LAHENDAMINE

Probleemsed olukorrad lastega võib kategoriseerida kahte klassi: esmased ja teisesed käitumisviisid. Esmased käitumisviisid väljenduvad lapse hääletoonis, ohetes, pealiigutustes, kõrvale või lakke suunatud pilgus, üleolevas irves, silmade pööritamises ja muus sarnases tegevuses. Esmaste käitumisviisidega on skaudijuhil kergem toime tulla. Teisesed käitumisviisid on hiljem kujunenud ja lisandunud käitumisviisid, mis on reeglitevastased strateegilised ettevõtmised. Nendega on juhil raskem toime tulla, kuid rahulik ja talitsetud käitumine antud olukordades on tarvilik.

ESMASED KÄITUMISVIISID JA NENDE LAHENDAMINE

Absoluutsed nõudmised

Enese kehtestamisel noorte ees, öeldes neile “**peate** kuulama”, “ei tohi vastu rääkida”, “**peavad** minust lugu pidama”, esitame me absoluutseid nõudmisi, mis täitmata jättes mõjutavad meie kui skaudijuhli stressitaset. Enesekindla juhtimisega ning jõupingutustega, mida juhid teevad oma noortega toimivate suhete loomiseks ja säilitamiseks, teenime lastelt ja noortelt lugupidamise. Absoluutsete nõudmistega ei ole enamasti võimalik lugupidamist saavutada.

Eeskuju näitamine

Juhi eesmärk on võimaldada noorel oma käitumise eest vastutada ja teiste õigustega aktiivselt arvestada. Sellise eesmärgiga distsiplineerimist näeb ja kuuleb noor enamasti meie keelekasutuses ja käitumisviisides – näiteks laste nimede kasutamine, rühma ja üksikisikute sõbralik tervitamine, nende isikupäraste joonte ja detailide (hobid, erihuvid, sündmused ja sünnipäevad) meelespidamine. Need kõik on noorele märgid, mis annavad tunnustust juhi pingutustest ja noor tahab säilitada positiivset suhet.

Eraldi tuleks rääkida nn “ebaviisakate” noortega meeldivast lävimisest – astu ligi ja tervita sõbralikult (isegi kui saad vastuseks vaikuse või pomina), ära pea vimma, alusta igat päeva puhta lehena. Neid kõiki juhipoolseid käitumismaneere paneb noor tähele ning hindab seda. Peagi hakkavad noored skaudijuhli pingutustele positiivselt vastama. Juht hindab noori ja nemad hindavad juhti.

TEISESED KÄITUMISVIISID JA NENDE LAHENDAMINE

Keerulisemad probleemid tekivad noortega, kellel domineerivad teisesed käitumisviisid. Juhina antakse esialgu teada reeglitest, millest teiseste käitumisviisidega noored ei pea kinni ning lisaks käituvad häirivalt ja segavad oma käitumisega salgakaaslast. Sellises olukorras ei tohi juht järele anda ja end laste peal nii-öelda välja elada.

Reeglite rikkumisele vastamine

Asjakohane suunamine oleks noore halvasti käitumise väljatoomine, nt “sa solvad oma salgakaaslast”. See kirjeldab reaalsust ja tõstatab teadlikkust olukorrast. Seejärel tekib paus, mil noor hoomab juhi öeldut ning pärast pausi suunab juht oma tähelepanu ka teistele noortele. Juhul kui noor ei mõistnud suunatud meelevaldust, siis on võimalik ka reegleid meelde tuletada, mis annab noorele valiku, kas jätkata reeglite rikkumist või peab vastutama tagajärgede eest (nt kas noor austab õõrahu ja laseb teistel magada või pannakse ta koos juhiga kahekesi eraldi ruumi magama (noor kaotab nii-öelda publiku)).

Tagajärjed

Juhul kui laps teeb valiku jätkata reeglite rikkumist, siis peab noor enda valiku tagajärgede eest vastutama. Juhi jaoks on oluline panna laps mõistma ja hoomama enda tegevust ja valikuid. Äärmuslikel juhtumitel, mil noor jätkab igapäevast lugupidamatut käitumist, on tarvis korraldada vestlus noore ja juhi vahel ning hea oleks kaasata ka teisi juhte. Kuna noored ei ole ettearvatavad ning korrarikkumised ei ole ühesed (mõned on raskekaalulisemad kui teised), siis on juhi ülesanne anda mõista noore käitumise ja nende tagajärgede tõsidust. Käitumise tagajärgedele mõeldes on oluline, et noor kogeks neid omaenda käitumise tagajärgedena, mitte temavastase karistusena.

KÄITUMISE TAGAJÄRG EHK “KARISTUS”

Juhi eesmärk ei ole teadvustada noorele, et tema “valis” oma korrariikkumise ja ühtlasi “valis” ka oma käitumise tagajärje. Vahel tegutsevad noored kogemata valesti, ehk küll mittetahtlikult.

Kui reeglite rikkumine on toimunud, siis me püüame asja parandada, vabandades tüli lahendada või sellele inimesele abivalmilt ja positiivselt kahju korvata ehk see “hüvitada”. Kui noor teeb midagi ebaõiglast või valet, siis aitab noorepoolne “hüvitamine” usaldust tagasi võita. Noor hakkab mõistma, et meie käitumisel on tagajärjed ja meie ise oleme oma käitumise tagajärgede eest vastutavad. Mõned tagajärjed tekivad loomulikult moel ning noored näevad selliste olukorrapõhiste tagajärgede tegelikkust ja loodetavasti õpivad neist.

Käitumuslikud tagajärjed üritavad õpetada vastutustundlikkust ja usaldusväarsust. Need tagajärjed jagunevad kaheks:

- ▲ Vaidlustamatud tagajärjed – eelnevalt teadaolevad seadused ja eeskirjad.
 - Vaidlustamata tagajärgi rakendatakse selliste käitumiste puhul nagu korduv ja sage korda rikkuv käitumine, juhi ja kaaslaste sõimamine, uimastite tarvitamine ja omamine, vägivaldne käitumine, mõnitamine ja kiusamine.
 - Vaidlustamatud tagajärjed kätkevad tavaliselt mingis vormis aja mahavõtmist, ühiskondlikult kasuliku töö tegemist või privileegidest ilmajätmist.
- ▼ Läbiräägitavad tagajärjed on juhiga läbirääkimistel kokku lepitud tagajärjed. Noor ja juht jäävad kahekesi arutlema juhtumi üle. Esitatakse küsimusi juhtunu kohta ja uuritakse, mis lapse silmis juhtus. Noor pakub selliste läbirääkimiste tagajärjel välja rangemaid tagajärgi kui juht ise ning seejärel peaks juht aitama tagajärjepakkumised toimiva reaalsusega vastavusse viia. Noorega tagajärje üle läbi rääkides tuleb jääda lugupidavaks ning vältida liigset keskendumist noore varasematele pahategudele.

Tagajärg on midagi enamat kui karistus, mis püüab luua seose käitumise ja sellele järgneva vahel.

MASLOW'

**MOTIVATSIOONI-
TEORIA**

Sel ajal kui laps on laagris, ootab ta oma sõbra juhi hoolitsust, tähelepanu ja mõistmist, innustamist ja juhendamist, et teha midagi uut ja enneolematut uues kohas koos uute inimestega.

Ameerika psühholoogi Abraham Harold Maslow' loodud motivatsiooniteooria aitab meil paremini aru saada ka lapse vajadustest. On huvitav jälgida, kuidas kõik järgnevalt esitatud erinevad tasandid osutuvad laagris olles lapsele aste-astmelt vajalikuks.

Nimetatud viis vajadust toimivad, kui lisada juurde mõned eeskujud. Maslow nimetas järgnevat skeemi inimvajaduste püramiidiks.

Maslow' teooria aitab selgitada, miks inimesed ei ole kunagi rahul, miks nad tahavad aina rohkem ja rohkem, miks nad vajavad uusi eesmärgi, miks otsitakse uusi kogemusi.

ÜLDISED VAJADUSED	SAAVAD LAAGRIST
1. Füüsilised vajadused: õhk, toit, vesi, uni, harjutused jne 2. Turvalisus: turvalisus, stabiilsus, kaitse, kord, vaba hirmudest 3. Ühtekuuluvus: head suhted, tunda ennast pere liikmena ning olla aktsepteeritud omavanuste hulgas 4. Enesehinnang: saavutused, adekvaatus, meisterlikkus, kompetentsus, enesekindlus 5. Eneseteostus: maksimaalselt oma võimete ja loovuse kasutamine	Laagri personal, meditsiiniõde, kokad jne Skaudijuht, personal, meditsiiniõde, päevaplaan, reeglid ja protseduurid Skaudikaaslastes, oma rühm, kasvatajad, personal ja sõbrad laagris Eesmärkide saavutamine, edukus uutes ettevõtmistes, head suhted laagrikaaslastega Vabadus valida, otsustada ja näidata oma organiseerimisvõimet, olla grupi liige

SOOVITUSI

SKAUDIJUHILE

- ▲ Saa kõigepealt lastega tuttavaks, saavuta usalduslik suhe. Pane ennast laste seas maksma. Ole sõbralik, lõbus ning suhtu kõigisse armastusega. Tee oma tööd rõõmuga ja lase seda teha ka lastel. Ära ole passiivne juht, löö ka ise kõiges toimuvas kaasa.
- Aita lastel kohaneda laagrieluga. Ole korralikkuse ja maitsekuse võrdkuju – pea meeles, et lapsed järgivad sinu vähimatki liigutust: lauakombeid, nalju, välimust, kõnet ja žeste. Kui oled rahulik ja otsustav õnnetusjuhtumite puhul, samas ka siiras ja aus, siis peegelduvad need omadused lasteski.
- Anna endast parim ja looda seda ka lastelt, kuid pea meeles, et ettekirjutaja ja juht pole sugugi kerge olla. Ära kunagi kedagi sunni – pigem palu, kuid ära karda oma nõudmistele kindlaks jääda.
- ▲ Heal juhil peab olema varuks hulganisti erinevaid ideid ja soovitusi – millal aga võimalik, kogu ideid ka laste hulgast ning kasutades fantaasiat ja kogemusi, paku neid uuesti välja. See annab lastele kindlust, et nad suudavad ja võivad ise midagi otsustada.
- Töötades koos teiste juhtidega, austa nende oskusi ning võimeid ja haara kinni igast võimalusest nendelt midagi õppida; samal ajal jaga oma teadmisi ja oskusi. Meil kõigil on oma nõrkused, kuid koos saab kõigest üle.
- Mõtle, enne kui hakkad kedagi halvustama. Lapsele on kõige solvavam väljajäetamine, alavääristamine – see on keelatud. Lubamatu on juhi taktitu käitumine ja pidev negatiivne kriitika. Iga laps on omaette isiksus, keda tuleb austada.
- ▲ Nii palju kui võimalik, lähene lastele individuaalselt, arvestades nende individuaalseid iseärasusi, temperamenti jne.
- Arvesta laste ealiste iseärasustega (vt "Vanuselised iseärasused").
- Jälgi, et keegi ei tunneks ennast tõrjutuna, ebasoosingus olijana.

EESTI SKAUTIDE

ÜHING

ESÜ logo (1998-2008) ja uus ESÜ logo (2008-...)

Eesti Skautide Ühing on noortele mitteformaalset haridust pakkuv üleriigiline noorteorganisatsioon. Meie eesmärgiks on luua Eestis elavatele noortele mitmekesine keskkond, mis annab julguse end proovile panna, leida üles oma tugevused ja sirguda aktiivseks, hästi toime tulevaks ja erinevustesse sallivalt suhtuvaks kogukonna liikmeks. Selle saavutamiseks teeme lisaks noortetööle oma parima, et arendada ka Eesti noortevaldkonda, tehes aktiivset koostööd Eesti riigiasutustega ja noortevaldkonnaga seotud vabakondlike katusorganisatsioonidega.

Programmi osana korraldame lisaks iganädalastele skaudiringidele ka igal aastal ligikaudu 20 üleriigilist üritust/koolitust. Eesti Skautide Ühinguks on lisaks eestlastele mitme teise rahvuse esindajaid ning meie liikmeskonda kuulub noori, sõltumata nende rahvusest, soost, usust või ka erivajadustest.

Eesti Skautide Ühing ehk ESÜ loodi 10.06.1995 ja võeti skautide maailmaorganisatsiooni WOSM (World Organization of the Scout Movement) liikmeks 17.01.1996. ESÜ märgikavandid valmisid 1998. aasta kevadeks. Samal aastal 18. aprillil peeti Haapsalus jüripäeva ürituste raames ESÜ erakorraline üldkogu koosolek, seni ka ainus erakorraline koosolek, kus kinnitati ESÜ põhikirja uus redaktsioon ning valiti roheline skaudivormi värv ja kinnitati ühiselt ESÜ märk, mis 1999. aasta talveks ka vormidel kandmiseks valmis sai. 01.07.1999 õnnistati Tallinnas EELK Toomkirikus ESÜ lipp. Üritus haakus Eesti skautluse jaoks väga olulise sündmusega – nimelt külastas 30.06.-02.07.1999 Eestit skautide maailmaorganisatsiooni peasekretär Jacques Moreillon koos Euroopa regiooni programmidirektor Jacqueline Collier'ga. 21.08.1999 pandi nurgakivi skautlikule püsilaagritele Tagametsas Järvamaal, mille peahoone – eelmise sajandi algusest pärit jahiloss – sai renoveeritud 2005. aasta juuni alguseks. 06.-09.10.2002 viibis Eestis president Arnold Rüütli kutsel skautide maailmakomitee esinaine dr Marie-Louise Correa.

ESÜ tunnusgraafika koos uue logoga valmis aastal 2008.

2016. aasta suvel külastas meid skautide maailmaorganisatsiooni Euroopa regiooni esimees Andrea Dermamels, kes osales ka ESÜ 21. sünnipäeval Tagametsas.

ESÜ kontor ja skaudimaja asub Tallinnas Juurdeveo 22A-2. Kontoris töötavad ESÜ projektikoordinaator, programmikoordinaator, halduskoordinaator ning üksuste tugiisik. Üldkogu kinnitab juhatuse ettepanekul juhatuse koosseisu, kuhu kuulub juhatuse esimees ning kus on kaetud vähemalt programmi, koolituse, välissuhtluse ja majanduse valdkond.

RAHVUSVAHELINE

SKAUTLUS

WOSM — WORLD ORGANIZATION OF THE SCOUT MOVEMENT

WOSM – World Organization of the Scout Movement (eesti k skautide maailmaorganisatsioon) kui eri riikide organisatsioone koondav ühendus loodi 1922. aastal Pariisis ning ka Eesti Skautide Malev (ESM) oli üks selle asutajaliikmetest. 1947. aastal peatati ESMi kuuluvus WOSMi seoses Eesti okupeerimisega ja skaudiorganisatsiooni tegevuse lõpetamisega Eestis. 1996. aastal võeti Eesti Skautide Ühing WOSMi liikmeks.

Skautlusest on praeguseks saanud ülemaailmne liikumine, WOSMi kuulub 170 riiki, kuid skautluse erivorme on peaaegu kõikides riikides ning isegi Antarktikas. WOSM on jaotatud kuue regiooni vahel: Aafrika, Aasia ja Vaikne ookean, Ameerika, Araabia, Euraasia ja Euroopa. On olemas vaid viis riiki, kus skautlust pole – Andorra, Kuuba, Laos, Põhja-Korea ja Hiina.

WOSMil on ligikaudu 50 miljonit liiget üle maailma. WOSM ja selle allüksus Euroopa regioon on tihedalt ka ESÜ tegemistega seotud. Skautluse hing tuleb kõige paremini välja just rahvusvahelistel üritustel ja laagrites. On äärmiselt eriline kogemus, kui kohtud esimest korda skaudiga teiselt poolt maailma, kuid ometi osutub valdavaks tunne, justkui oldaks ammused sõbrad.

WOSM korraldab maailmajamboreed ning Mooti, mis on rahvusvahelised skaudilaagrid, kus osalevad kümned tuhanded skaudid. Samuti otsib WOSM rahastust skaudiorganisatsioonidele ning toetab neid igati – korraldab erinevaid projekte, koordineerib regioonide ja riikide vahelist koostööd, organiseerib koolitusi ja palju muud.

Rohkem infot: www.scout.org

WSB – World Scout Bureau (eesti k Skautide Maailmabüroo) on asutus, kus töötavad inimesed, kes haldavad kõike skautlusega seonduvat, et selline suur organisatsioon toimiks. Rahvusvaheline skaudibüroo loodi 1920. aastal Inglismaal Londonis. Eelmises asukohas, Šveitsis Genfis, asus büroo aastatel 1968–2013. Praegu asub WSB Kuala Lumpuris Malaisias. Skautide Euroopa büroo asub Belgias Brüsselis ning on ülevõtnud ka endise maailmabüroo Genfis.

WOSMi büroo täidab järgmisi põhiülesandeid:

- ▲ aitab maailma ja piirkondlike komiteede ning nende allasutuste ülesandeid täita, mis hõlmab ka ettevalmistusi vajalike otsuste elluviimiseks ning suhtlemist erinevate asutustega;
- aitab edendada skautlust kogu maailmas;
- suhtleb iga riigi skaudiorganisatsiooniga;
- aitab korraldada suursündmusi, näiteks maailmajamboreed;
- ▲ suhtleb teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes tegelevad noortega või noorte heaks;
- korraldab koolitusi riiklike skaudiorganisatsioonide juhtidele;
- ▲ tegeleb sponsorluse otsimisega.

Maailmakonverents ja maailmakomitee

Iga kolme aasta tagant toimub maailmakonverents, mis on WOSMi kõrgeim võimuorgan ehk ESÜga võrreldes üldkogu, kuhu tulevad kokku kõikide liikmesriikide esindajad. Sellisel üritusel arutatakse ja hääletatakse erinevatel tähtsatel teemadel. Näiteks otsustatakse, kus toimub ülejärgmine maailmajamboree ja Moot, tehakse muudatusi põhikirjas, määratakse kindlaks normid (näiteks noorte soosimine), valitakse uus maailmakomitee, kinnitatakse arengukava ja palju muud.

Maailmakomitee on WOSMi täitevorgan, mis vastutab maailmakonverentsil vastu võetud otsuste täideviimise eest. Komitee koosneb 12 maailmakonverentsil valitud liikmest, kes enamasti on pärit erinevatest riikidest.

Rohkem infot: www.scout.org/governance

Peasekretär

Peasekretäri (ingl k Secretary General) kinnitab ametisse maailmakomitee, kuhu ta kuulub oma ameti järgi. Ta on WOSMi tegevjuht, kes korraldab maailmabüroo tööd. Ta edendab ja kaitseb skaudiliikumise huve.

WOSMi liikmed. Kui mõnes riigis on mitu skautide organisatsiooni, siis saab igast riigist ainult üks organisatsioon kuuluda WOSMi, enamasti on selleks loodud riiklik skautide katusorganisatsioon, mille kaudu on tagatud ühest riigist mitme tegutseva skaudiorganisatsiooni kuuluvus skautide maailmaorganisatsiooni. WOSMil on üle 50 miljoni liikme 170 riigis.

Liikmesorganisatsioonid:

- ▲ 170 liikmesorganisatsiooni, millest 128 kuulub ainult WOSMi.
- ◆ 34 **SAGNO** ehk **Scout and Guide National Organisationi** liikmesorganisatsiooni – organisatsioon on nii WAGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts) kui ka WOSMi liige.
- 107 organisatsiooni kuulumine on lubatud nii poistele kui ka tüdrukutele, 21 organisatsioonis ainult poisid.
- ◆ 24 territooriumi, kus skaudiorganisatsioon kuulub mõne muu riigi skaudiorganisatsiooni juurde.
- ▲ 58 riiki, kus eksisteerib skautlus, aga ei olda WOSMi liige.
- ◆ 5 riiki, kus skautlust ei eksisteeri (Andorra, Kuuba, Laos, Põhja-Korea ja Hiina).

WOSMI PROGRAMM

Maailmajamboree

Iga nelja aasta tagant toimub maailmajamboree, kus osaleb 40 000-50 000 skauti. Iga kord osaleb ka ESÜ, organiseeritakse sponsorid ja ühine minek. Kui oled huvitatud üritusest, anna märku ESÜ välissuhete juhile. Iga skaut võiks korra elus jamboreel ära käia, see on kõige suurem ja vägevam skaudiüritus maailmas, kus osalejad on kõikjalt maailmast ning tegevused äärmiselt põnevad. Iga osaleja jaoks on see olnud elu unustamatu kogemus.

Moot

Moot on saranane maailmajamboreele, kuid erinevalt maailmajamboreest on üritus mõeldud vanusele 18–25 ning programm on väga tegevusekeskne, pannes proovile grupivaimu ja pakkudes korralikku seiklust. Imeline väljakutse ja kogemus kõigile ränduritele.

JOTA/JOTI – Jamboree on the Air/Jamboree on the Internet

JOTA/JOTI on igal aastal toimuv laager interneti või raadio vahendusel. Üle maailma koonduvad skaudid raadiote või siis arvutite taha ning võtavad üksteisega ühendust. Sellel on ka oma programm ja mängud/ülesanded. See on lihtne ja lõbus viis, kuidas luua rahvusvahelisi kontakte ja vaja pole muud kui arvutit ning pealehakkamist.

Rohkem infot: <https://www.jotajoti.info/>

VÄLISLAAGRID

Lisaks WOSMi koordineeritud rahvusvahelistele üritustele korraldavad skaudiorganisatsioonid paljudes riikides oma väiksemaid rahvusvahelisi laagreid ja kutsuvad sinna osalejaid erinevatest riikidest. Kõigi meile teadaolevate tulevate rahvusvaheliste ürituste kohta leiab infot ESÜ kodulehelt.

WSEP – World Scout Environmental Programme

WSEP on WOSMi poolt koostatud programm, mis pakub “tööriistu”, ideid ja ressursse, et õpetada skautidele rohkem keskkonna kohta ning aidata sisse viia muutusi globaalsel ja kohalikul tasandil. Programm on eesti keelde tõlgitud ning seda on võimalik kõikidel Eesti skautidel kasutada.

Rohkem infot: www.scout.org/environment

Scouts of the World Award

Scouts of the World Award on väljakutse kõikidele noortele vanuses 15–26. Selle eesmärk on panna skaudid mõtlema ülemaailmsetele probleemidele ning julgustada neid oma kogukondadesse muutusi tooma. Programmil on kolm jaotust: areng, rahu ja keskkond. Kõigis kolmes valdkonnas tuleb ellu viia muutus. Tihti minnakse selle projekti raames välismaale teise kultuuriga tutvuma ning panustatakse sealsesse kogukonda. Eesti jaoks pole seda veel kohandatud.

Rohkem infot: www.scout.org/scoutsoftheworldaward

SCENES – Scout Centre of Excellence for Nature and Environment

SCENES on ülemaailmne skaudi laagripaikade võrgustik. Paljudes riikides on loodud eraldi püsivad skaudilaagrid, kuhu on võimalik iga hetk minna ning tihtipeale on kohapeal eksisteeriv programm. Kui on soov minna oma üksusega välismaale, siis tasub võtta ühendust kohalike SCENESi keskustega, seal saab kõige odavamalt ja lihtsamalt välismaise laagripaiga.

Rohkem infot: www.scout.org/scenes

KISC – Kandersteg International Scout Centre

KISC on Šveitsis loodud pika ajalooga skautide püsilaagriala/rahvusvaheline skaudikeskus, kuhu on pidevalt võimalik minna vabatahtlikuks. Eestist on seal mitmed käinud ning kui noortel on soov kogeda ehedat skautlust terve suve, siis on see parim võimalus. Konkurents on küll tihe, kuid kogemus on seda väärt. Iseenesest seal vanuselist piiri pole. Kandersteg ise on üks skautluse nõ pühakohtadest, kuhu iga skaut võiks elu jooksul sattuda.

Rohkem infot: www.kisc.ch

MOP – Messengers of Peace

Üks ülemaailme projekt, millega skaudid tegelevad, on Messengers of Peace. Projektil on üüratud toetused taga ning selle eesmärk on maailma paremaks muuta. Nimelt tegeleb MoP just heategevuslike ning ühiskonnas muutusi toovate programmidega. Näited projektidest on koolivägivallaga võitlemine, piirkonna koristamine või kas või Aafrikasse majade ehitamine. Projektil on potentsiaali ja kui sul on tahe noortele näidata, kuidas maailma paremaks teha, või on sul mõttes mõni headtegev projekt, siis siit saab kõik vajalikud vahendid.

Rohkem infot: www.scout.org/messengersofpeace

Arengupreemia ehk The Duke of Edinburgh's International Award

Arengupreemia on vanemskautidele ja ränduritele mõeldud programm, mis aitab noortel üle kogu maailma olla täna paremad kui eile ning samas õpetab ka iseennast paremini tundma. Arengupreemia programmi läbimine on väljakutse ja seiklus üheskoos, kusjuures igaühele on programm omanäoline, sest taseme läbimisel tehtavatele tegevustele saab piiriks olla vaid iseenda kujutlusvõime.

Programmis on võimalik sooritada kolm taset, mille läbides omandatakse kas pronks-, hõbe- või kuldpreemia. Tasemete peamine erinevus seisneb nende minimaalses läbimisajas, raskusastmes ja alustamisvanuses. Näiteks kõige esimese, pronkstaseme läbimiseks on vanuse alampiir 14 ning selleks kulub minimaalselt kuus kuud. Selle aja jooksul tuleb kolm kuud olla aktiivne kolmes valdkonnas: vabatahtlikkus, füüsiline aktiivsus ja uued oskused, lisaks kolm kuud olla aktiivne ühes eelnevalt nimetatud valdkonnas ning lõpetuseks osaleda enda planeeritud üheöömatkal.

Programmis osalemine võtab nädalas tavaliselt kolm tundi (minimaalselt tund) aega ning ei sega kooli, hobisid ega sotsiaalelu. Arengupreemia programmi läbides omandatakse uusi oskusi, arendatakse end nii füüsiliselt kui ka vaimselt, aidatakse teisi, avastatakse seni tundmata paiku ning kõige selle juures saadakse juurde nii sõpru, kogemusi kui ka kustumatuid mälestusi.

Rohkem infot: www.intaward.org/award-stories

Noorte arengupreemia programm alustas Eestis 2018. aasta jaanuaris. Huvi korral või küsimuste tekkimisel saab ühendust võtta e-posti aadressil arengupreemia@skaut.ee.

TOETUSED

WOSMi eesmärk on skautlust arendada ning üks osa sellest on rahalised ja varalised toetused. On erinevaid võimalusi ja fonde, kust on võimalik raha taotleda. Üksikasjalikuma info saamiseks võta ühendust välissuhete juhiga international@skaut.ee.

Üks fond, kust saab varustust ning toetust laagrite jaoks taotleda, on FOSE – Friends of Scouting in Europe. Selle jaoks tuleb taotlus täita ning projektidest peab aegsasti teada andma.

Rohkem infot: www.europeanscoutfoundation.com

KASUTATUD

KIRJANDUS

- △ Bill Rogers „Käitumine klassiruumis: tõhusa õpetamise, käitumisjuhtimise ja kolleegitoe käsiraamat“, 2012
- ◻ Piaget ja Erik Homburger Eriksoni arenguteooria “Lapse areng”
- ◻ Scouts Canada „Scouter Manual: A Scouter’s Guide to the Canadian path“, 2016
- △ Programmimaterjalid (<https://skaut.ee/liikmele/failipank/>):
 - ESÜ Hundude taskuteadmik, 2014
 - ESÜ Skautide programmi voldik
 - ESÜ Vanemskautide taskuraamat
 - ESÜ Rändurite taskuraamat, 2017
- ◻ Ökoskaudid koduleht, <http://www.oko.skaut.ee/>
- ◻ ESÜ (Eri)juhendid, <https://skaut.ee/liikmele/failipank/>, (2008-2018)
- △ ESÜ põhikiri, 2017
- ◻ Helen Pill „Skautide lemmikmängud“, 2019
- ◻ ESÜ liikmed ja sõbrad:
 - Ott Pruulmann ja tema programmimeeskond – esialgne olemasolev materjal “Skaudijuhi käsiraamatust” ja väljatöötatud skaudioskused
 - Kristjan Pomm ja kaasaitajana TAST – skautlik meetod, tõendus põhine skautlus, logo uuendamine ja selgitamine
 - Valdik Kask – Anton Õunapuu plats, SKMi kogu (skautmasterite Kogu), ESAK (Eesti Skautlik Antoni Keskgild)
 - Monika Ojala, tema programmimeeskond ja Liina Tasa – Rändurite programm, Hundude programm, tunnustamine
 - Monika Ojala – koonduste läbiviimine
 - Monika Ojala ja Maimu Liis Nõmmik – skautide traditsioonid
 - Sigrid Kuuse, Kristiina Kongo ja Sirje Pool – noorte turvalisus ja erisuse aktsepteerimine
 - Sander Lillemäe, Monika Ojala – rahvusvaheline skautlus
 - WOSM
 - ESÜ juhatus (2018-2020)
 - Skaudijuhi käsiraamatu kujundaja Ats Piir, Mi ART OÜ, miart.ee

